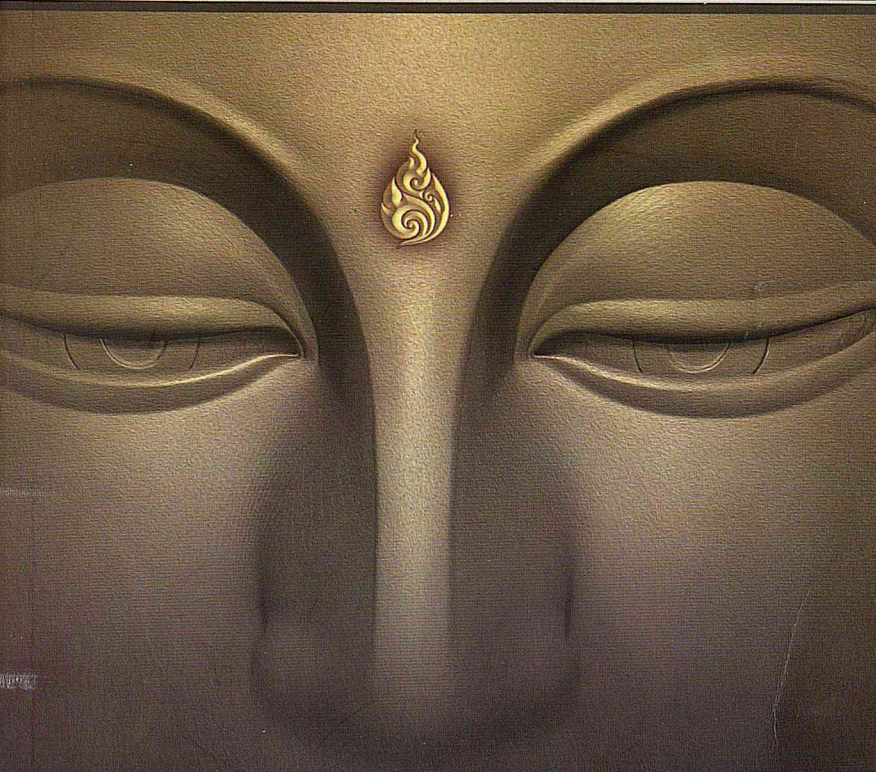

อาจารย์บุญชา ๑๐๘ ปี พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

จากหนังสือชมทรัพย์จากพระโอษฐ์ของพุทธทาส

ตำราดูพระ และวินัยของภิกษุ

พระพุทธรูปทำนายเกี่ยวกับอนาคตของพระพุทธรศาสนา

พระพุทธทำนายเกี่ยวกับอนาคตภัยของพระพุทธศาสนา

ตำราดูพระภิกษุ

คำแปลจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอรุ์ ของ
พุทธทาสภิกษุ

พระราชปราวรณ

ของ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

(คัดมาจากบทพระราชนิพนธ์ กัณฑ์ที่ ๙ เทศนาเสือป่า)

เมื่อได้กล่าวถึงความจำเป็นที่เราทั้งหลาย ผู้เป็นคนไทยจะต้องช่วยกันป้องกันรักษาพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ก็ควรจะพิจารณาดูว่าวิธีจะรักษานั้นควรทำอย่างไรต่อไป

กิจที่ ๑ ซึ่งชาวเราควรต้องพิจารณา คือการปฏิบัติของเราทั้งหลายต่อพระภิกษุสงฆ์ ไม่ว่าศาสนาใดจะยั่งยืนอยู่ได้ก็ต้องอาศัยบุคคลจำพวก ๑ ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ทรงธรรมวินัยและสั่งสอนให้กุลบุตรทราบต่อไป จะเรียกภิกษุก็ตาม บาทหลวงก็ตาม หะยาก็ตาม บุคคลผู้มีหน้าที่สั่งสอนคนให้ประพฤติดี ย่อมมีหน้าที่ต้องประพฤติดีอยู่เป็นนิตย์ จึงจะเป็นที่เลื่อมใสและเชื่อถือแห่งผู้เป็นศิษย์ ถ้าจะสอนไปแต่ปาก ส่วนตัวผู้สอนไม่ประพฤติให้ตรงตามคำสอนของตนเองด้วยแล้ว ก็ทำให้ผู้เป็นศิษย์ขาดความนิมมนับถือในคำสั่งสอน ข้อนี้เป็นข้อสำคัญ

อัน ๑ ซึ่งผู้มีสติปัญญาได้แลเห็นและกล่าวมานานแล้ว และเป็นความจริงอันจะเถียงไม่ได้เลย ไม่ต้องดูอื่นไกลนึกดูแต่ถึงคนในบ้านใดบ้าน ๑ ก็ได้ ถ้าบ้านไหนนายผู้ครองบ้านเป็นผู้ที่ประพฤติดีอยู่โดยปกติ บรรดาครอบครัวและบ่าวไพร่ในบ้านนั้น ก็คงจะเป็นคนดีโดยมาก แต่ถ้านบ้านไหน นายผู้ครองบ้านเป็นนักเลง บรรดาครอบครัวและผู้คนในบ้านนั้น ก็คงจะพลอยประพฤติเป็นนักเลงไปโดยมาก ด้วยเหตุฉะฉินี้ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ พระภิกษุผู้มีหน้าที่ประกาศพระบรมพุทโธวาทจะต้องตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติ โดยอาการอันเคร่งครัดจริงใจ แต่ที่จริงพระภิกษุซึ่งครองกาสาฬหศีอยู่ใเวลานี้ มีที่ปฏิบัติทรมานอยู่นั้นเป็นอันมาก จึงเป็นที่น่าเสียใจ

การที่ผู้ประพฤติบกพร่องยังมีอยู่ได้ในหมู่พระภิกษุสงฆ์นั้น ถ้าจะว่าไปแล้ว ต้องกล่าวว่าแท้จริงความผิดอยู่กับพวกเราทั้งหลายผู้เป็นคฤหัสถ์ ทั้งนี้เป็นมาแล้วต่อเนื่องมาแต่โบราณกาลเพราะเหตุใด? จะขออธิบายให้ท่านทั้งหลายฟังตามความสันนิษฐานโดยสังเขป

ในขั้นต้น ผู้ที่จะอุปสมบทในพุทธศาสนาต้องเป็นผู้ที่มีความเลื่อมใสโดยแท้จริง มีความตั้งใจว่าจะยอมละโลก คือละเกศสถาน บ้านช่องและสมบัติทั้งปวง ตัดห่วงใยในบรรดาสิ่งซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจไว้กับบ้าน เพื่อจะได้มุ่งทำประโยชน์ให้แก่ฝูงชนโดยการสั่งสอนให้รู้จักหนทางปฏิบัติชอบ ผู้ที่ละบ้านและสมบัติเพื่อออกไปอุปสมบทในพระพุทธศาสนาเช่นนี้ ตามภาษาทางวัดเรียกว่า บำเพ็ญเนกขัมมบารมี หรือเรียกตามภาษาสันสกฤตว่าเนชกรมณห์ การตัดความห่วงใยในสิ่งทั้งปวง ซึ่งชนโดยมากเห็นอยู่ว่าเป็นของพึงปรารถนาและเป็นเครื่องบำรุงความสุขเช่นนั้น ใครๆก็ย่อมเห็นว่าเป็นการยากที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นจึงพากันรู้สึกว่ามีผู้ใดที่ทำได้เช่นนั้นต้องนับว่าเป็นคน

อัครจรรยาผิดกับชนทั่วไป เพราะผู้ที่มีความกล้าหาญบากบั่นขมจิตของตนให้ผืนสิ่งซึ่งเป็นสามัญลักษณะ คือความเป็นอยู่ตามปรกติแห่งชนทั้งหลายนั้นได้ เพื่อมุ่งจะทำประโยชน์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ โดยการสั่งสอนให้ประพฤติเป็นธรรม ไม่เบียดเบียนกัน ให้ได้อยู่ด้วยกันโดยผาสุกเพราะไม่คิดร้ายแก่กัน ผู้ที่ยอมละสิ่งที่ตนโดยมากยอมเป็นท่วงและนิยมอยู่ เพื่อกระทำหน้าที่สั่งสอนเพื่อนมนุษย์เช่นนี้ จึงเป็นผู้ที่สมควรที่จะได้รับความเคารพนับถือแห่งคนอื่น ซึ่งไม่สามารถจะขมจิตใจให้โน้มไปในทางเนกขัมชนนั้นได้ นี่เป็นสาเหตุให้คนเราเคารพนับถือพระภิกษุสงฆ์

นอกจากนับถือแล้ว ยังมีความรู้สึกอีกอย่างหนึ่ง คือรู้สึกว่าคุณที่ออกไปอุปสมบท เป็นพระภิกษุแล้วนั้น ถึงแม้ว่าจะได้สละความห่วงใยในการบริโภคทั้งปวงแล้วก็จริง แต่อาหารก็ยังคงต้องกินอยู่เพื่อบำรุงชีวิตและร่างกายให้ดำรงคงอยู่ ยังต้องการเครื่องนุ่งห่มเพื่อกันความร้อนความเย็นที่จะมากระทบกาย และกันร้อนยูงและสัตว์เล็กที่จะเจาะกัดให้รำคาญ ยังต้องมีที่พอกพักอาศัยกันความร้อนความหนาวกันแดดกันลมและฝน กับยังต้องการทูกยาอันต้องใช้เพื่อป้องกันหรือเยียวยารักษาความไข้ในร่างกาย สิ่งซึ่งจำเป็นทั้ง ๔ อย่างนี้ ภิกษุจะเที่ยวหาโดยใช้ทุนทรัพย์ซื้อหา หรือแลกเปลี่ยนอย่างเช่นสามัญชนนั้นหาได้ไม่ เพราะได้สละบรรดาทรัพย์สมบัติเสียสิ้นแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของผู้เป็นคฤหัสถ์จะต้องจัดทำให้แก่พระภิกษุด้วยน้ำใจอันศรัทธา เป็นการตอบแทนความชอบของพระภิกษุสงฆ์ผู้ที่ให้ธรรมทานนั้น ด้วยสิ่งของซึ่งคฤหัสถ์มีอยู่แล้ว หรือซึ่งอาจจะจัดหามาได้ด้วยกำลังทุนทรัพย์ การให้ของทั้ง ๔ อันกล่าวแล้วนั้น จึงนับว่าเป็น การทำบุญอย่างดีเหมือนช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ถาวรวัฒนาอยู่ เพราะเมื่อบำรุงพระ

ภิกษุผู้มีหน้าที่จะต้องรักษาพระศาสนาไว้ และประกาศสั่งสอนให้แก่เรา
เช่นนั้น พระภิกษุก็จะได้มีกำลังพอที่จะดำรงพระศาสนาเอาไว้ได้

การเคารพพระภิกษุที่ดี หรือการบำรุงด้วยปัจจัยทั้ง ๔ ก็ดี
นับว่าเป็นความประพฤติอันดีในส่วนคฤหัสถ์ จัดเป็นกุศลกรรมอัน
ประเสริฐได้ส่วน ๑ บรรดาผู้หลักผู้ใหญ่จึงสั่งสอนลูกหลานให้ปฏิบัติ
ต่อกันมาหลายชั่วคน แต่ผลอันมีมานั้นก็มีทั้งทางดีและทางเสีย ทางดี
คือเป็นการบำรุงพระศาสนาตั้งได้กล่าวมาแล้ว ส่วนทางเสียนั้นได้
บังเกิดตามมาด้วย คือคฤหัสถ์ผู้เคารพบนอบและบำรุงผู้ที่บวชด้วย
ปัจจัยทั้ง ๔ นั้น มิได้เลือกบุคคลที่ควรเคารพ หรือมิควรถือว่าสัก
แต่หนุ่มหน้ากาสาวพัสดุ์แล้วก็เคารพ และบำรุงเสมอกันหมด การ
เคารพและบำรุงโดยมิได้เลือกเช่นนี้ย่อมเป็นสาเหตุให้เกิดผลร้าย คือ
เกิดมีคนที่เกียจคร้านเข้ามาบวชในพระศาสนา โดยรู้สึกว่าการบวชทำได้ง่าย
กว่าการเป็นฆราวาส เพราะไม่ต้องทำอะไรนอกจากโกนหัวกับนุ่ง
ผ้าเหลืองเท่านั้น แล้วก็ได้รับความเคารพบนอบ ได้มีข้าวกินอิ่มท้อง
ได้มีผ้านุ่งห่ม ได้มีเรือนพักอาศัย ได้มีหยูกยาพอที่จะใช้รักษาโรคภัย
ไข้เจ็บ คนที่เข้าไปบวชเพราะเกียจคร้านเกินไปที่จะคงเป็นคฤหัสถ์
เช่นนี้ มีเป็นอันมาก ก็เพราะคฤหัสถ์โดยมากมักบำรุงเท่ากับผู้ที่มิ
มีความตั้งใจดีแท้จริง ที่มุ่งบำเพ็ญเนกขัมมบารมีแท้จริง ศาสนาจึงกลายเป็น
ที่อาศัยของผู้ที่ปรารถนาเอาเปรียบแก่เพื่อนมนุษย์ โดยรับ
ความบำรุงจากเพื่อนมนุษย์แต่ฝ่ายเดียว ตนไม่ต้องชวนชวายออก
กำลังกายหรือความคิดเพื่อทำประโยชน์ตอบแทนเลย นอกจากคน
เกียจคร้านแล้ว ยังมีคนที่ร้ายกว่านี้อีกจำพวก ๑ คือพวกที่แท้จริงเป็น
ผู้มีใจทุจริต คิดหากินโดยทางดื้อโกงหรือเม้มขโมยเพื่อนบ้าน ซึ่งถ้าแม่
จะทำการทุจริตในขณะที่เป็นคนธรรมดาอยู่ก็ไม่ถนัด จึงเอาผ้า

กาสาวพัสดร์หุ้มห่อตัวเพื่อปลอมตัวเป็นพระภิกษุซึ่งเป็นที่เคารพ
นับถือของคนทั่วไป แล้วทำการทุจริตต่างๆได้สะดวก โดยอาศัยความ
นิยมนับถือแห่งชนทั้งหลายอันมีอยู่ในผู้ทรงผ้ากาสาวพัสดร์ คน
จำพวกนี้แท้จริงควรจะนับว่าเป็นคนร้ายอย่างฉกรรจ์ เพราะนอกจาก
เป็นคนลักเพศแล้ว ยังจัดได้ว่าเป็นผู้ทำลายพระศาสนาให้คนคลาย
ความนิยมในพระภิกษุซึ่งปฏิบัติดีนั้นไปด้วย ทั้งเป็นผู้เปิดช่องให้ผู้อื่น
ซึ่งมิได้ถือพระพุทธศาสนา ได้มีโอกาสพุดจาและได้ติเตียนพระพุท
ศาสนาของเราได้ถนัด ทำให้เป็นที่เสื่อมเสียทั่วไปไม่จำเพาะแต่ในส่วน
พระพุทศาสนา ทั้งยังเป็นที่เสื่อมเสียเกียรติยศแห่งคนไทย ที่นิยม
เคารพนับถือและทำนุบำรุงคนที่ประพฤติชั่วหลอกลวงโลกเช่นนี้แท้จริง
พวกที่ขโมยเพศเอาผ้าเหลืองไปเป็นเครื่องห่มกันตัว และปกปิดความ
ชั่วเช่นกล่าวแล้วนั้น ควรนับว่าเป็นผู้ร้ายอย่างชั่วช้าหาควรที่จะกรุณา
ปราณอย่างใดไม่ เพราะเป็นผู้ที่มีได้ทำคุณประโยชน์แต่อย่างใด คงมี
แต่โทษร้ายเท่านั้น เพราะฉะนั้น คฤหัสถ์ที่หลงบำรุงคนจำพวกนี้ก็
เหมือนอุดหนุนโจรให้ปล้นพระศาสนา และอุดหนุนผู้ร้ายที่ทำลาย
เกียรติคุณของชาติ

เมื่อแลเห็นโทษแห่งการบำรุงคนนุ่งห่มเหลืองโดยไม่เลือกหน้า
เช่นนี้แล้วจึงจำจะต้องกล่าวว่าแท้จริงการที่ผู้ประพฤติบกพร่องในหน้าที่
แห่งภิกษุยังคงมีอยู่ได้นั้น ต้องนับว่าเป็นความผิดของเราทั้งหลาย ผู้
เป็นคฤหัสถ์ ส่วนยาที่จะแก้ันั้น แท้จริงเราทั้งหลายมีอยู่ในมือเราเอง
แล้ว แต่หากไม่ใช่นานเท่า่นั้น

ยาที่กล่าวนี้ก็คือการเลือกเคารพ เลือกบำรุงแต่ผู้ที่ควรเคารพ
และบำรุง กล่าวคือ เคารพและบำรุงแต่จำเพาะพระภิกษุผู้ปฏิบัติควร
แก่หน้าที่แห่งพระภิกษุ ตามที่สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ของเรา

ทั้งหลายได้ทรงตั้งพระหฤทัยไว้ให้กระทำ กล่าวคือ

๑. เป็นผู้ที่ได้ตั้งใจในทางเนกขัมม ละมราวาสวิสัย ทิ้งบ้านเรือน และสมบัติ เพื่อจะได้กระทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์

๒. เป็นผู้ตั้งใจอุทิศสำหรับเล่าเรียนพระธรรมวินัย เพื่อให้ยืนยงคง อยู่ได้ มิให้เสื่อมทรมาน

๓. เป็นผู้สั่งสอนชักจูงใจประชาชน ให้ประพฤติสัมมาจารี ตั้ง อยู่ในศีลธรรม รักษาความสุจริต ละเว้นทุจริต เพื่อจะได้ไม่เบียดเบียน ซึ่งกันและกัน

๔. เป็นผู้ที่ประพฤติตนดีงาม เป็นตัวอย่างแก่สามัญชน

๕. เป็นผู้ที่ไม่เอาเปรียบเพื่อนบ้าน ไม่ใช่คอยแต่นั่งรับความ บำรุงเปล่าๆ แล้วไม่ทำประโยชน์ตอบแทนหา

ผู้ที่ประพฤติพร้อมด้วยองค์ ๕ เช่นนี้ จึงจะเป็นผู้ที่สมควรได้ รับความเคารพนับถือ และการทำนุบำรุงจากเราทั้งหลายผู้เป็นอุบาสก และถ้าเราทั้งหลายพร้อมใจกันตั้งใจเสียว่า ถ้าใครไม่มีลักษณะบริบูรณ์ ทั้ง ๕ สถาน คือไม่เป็นพระภิกษุอย่างเคร่งครัด ดิจริงๆแล้ว จะไม่ได้ รับความเคารพ หรือการทำนุบำรุงของเราทั้งหลาย ฉะนั้นเชื่อว่าคงจะ เป็นประโยชน์แก่พระศาสนาเป็นอันมาก ส่วนคนจำพวกที่เข้าไปบวชอยู่ เพราะเกียจคร้านนั้น เมื่อรู้สึกว่าการที่เป็นพระภิกษุก็จะต้องมีงานทำ หนักอยู่บ้างแล้ว ก็จะต้องเลือกเอาใน ๒ อย่าง คือต้องพยายามชยัน ทำหน้าที่แห่งพระภิกษุ หรือ เมื่อไม่สามารถจะทำหน้าที่แห่งพระภิกษุ ให้บริบูรณ์ได้ ก็จะได้สึกไปเสีย ส่วนพวกที่เอาผ้าเหลืองทอกายเป็น เครื่องกำบังเพื่อหากินโดยทางทุจริตนั้น เมื่อรู้สึกว่าการนุ่งห่มผ้ากา- สาวพัศตร์อย่างเดียว ไม่เป็นเครื่องคุ้มตัวได้แล้ว ก็จะได้สึกเลี้ยงไป ให้พ้นหมูซึ่งตนเข้าไปปลอมตัวอยู่

นี่แหละเป็นกิจที่ ๑ ซึ่งชาวเราผู้ถือพระพุทธศาสนา ควรจะ
กระทำ เพื่อรักษาพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนต่อไป 'และถ้าเราทั้งหลาย
นัดกันทำเช่นเดียวกันให้หมด ในไม่ช้าคงจะได้เห็นผลอันดีเป็นแน่แท้'

(บทความนี้ได้ตีพิมพ์จากพระวารสารนิพนธ์เทศนาเสือป่า กัณฑ์ที่ ๔ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแสดง ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ พระวารสารนิพนธ์ฉบับนี้ไม่ค่อยมีผู้กล้านำออกเผยแพร่ เพราะเกรงกันว่าจะกระทบกระเทือนพวกนักบวช การกัลวกันเช่นนี้เป็นการเห็นแก่ตัว โดยยอมให้สถานการณ์ด้านศาสนาทรุดโทรมลงไปทุกทีๆ จนหากนักบวชกล้าทำผิดทุกอย่างที่ชาวบ้านเขาทำกันแล้ว ถ้าปล่อยกันอย่างนี้ไม่มีการเตือนสติกันเสียบ้าง สงฆ์ก็จะกลายเป็นสถาบันที่ล้าหลังที่สุดในเมืองไทย)

คำนำเดิม

พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ นี้ ถึงแม้ว่าจะได้ทรงแสดงไว้เมื่อ ๔๕ ปีมาแล้ว และมุ่งสอนพุทธศาสนิกชนก็ตาม แต่ก็ยังเป็นคำสอนที่คนทั่วไปไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ควรสนใจและปฏิบัติตาม เพราะแม้ทุกวันนี้พระราชดำรัสที่ว่า 'พระภิกษุผู้มีหน้าที่ประกาศพระบรมพุทโธวาท จะต้องอยู่ในสัมมาปฏิบัติโดยอาการอันเคร่งครัดจริงใจ แต่ที่จริงพระภิกษุซึ่งครองกาสาพัศตร์อยู่ในเวลานี้ มีที่ปฏิบัติทราวมอยู่นั้นเป็นอันมาก' ก็ยังเป็นความจริงอยู่และจริงหนักยิ่งขึ้นทุกที โดยคณะสงฆ์ หรือทางราชการไม่สามารถทำการการบได้ ดังปรากฏตามข่าวหนังสือพิมพ์เกือบแทบทุกเดือน หรือที่ชาวบ้านรู้จักกันอยู่ จนเป็นที่เศร้าสลดและสะเทือนใจแก่ชาวพุทธแท้อย่างยิ่ง

ฉะนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ผู้หวังก่อกุศลศาสนาของตนๆ ในอันที่จะเลือกบารุงแต่นักบวชที่ดี และเลิกเชิดชูนักบวชปลอมองค์การฟื้นฟูพุทธศาสนา จึงได้รวบรวมเอาถ้อยคำที่ออกจากพระโอษฐ์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งมีหลักฐานปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎก ทั้งฝ่ายหินยานและมหายาน มาย่อให้สั้นลงมีขนาดพอเหมาะที่จะเป็นหนังสือคู่มือของศาสนิกชน สำหรับใช้ตรวจสอบดูว่านักบวชคนใดเป็นนักบวชแท้หรือนักบวชเทียม ถึงแม้พระพุทธพจน์นี้จะหมายถึงภิกษุในพระพุทธศาสนาก็ตาม แต่ก็ควรจะนำไปใช้เป็นหลักเกณฑ์พิจารณาณักบวชในศาสนาอื่นๆได้เป็นอย่างดี เพราะในสมัยนี้พวกอลัชชี พวกมิถิลาปฏิรูปและพวกมิถิลาชีพที่ส่งเสริมศาสนาเผ่ากำลังมีอิทธิพล คอยต่อต้าน และประณามพระภิกษุผู้มุ่งประกาศโลกุตตรธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนา ย้ายภิกษุสงฆ์องค์เจ้า และเหยียดหยามประชาชนคนทั้งประเทศ ดังกรณีที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สารเสรีและบางกอกไทยไม่ไม่นานนี้ ได้โจมตีหนังสือที่ชื่อว่า 'ความมงาย' ซึ่งมีบทความของท่านพุทธทาส

ท่านปัญญานันทะ ฯลฯ อันเป็นเหตุให้องค์การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาฯ ต้องออกหนังสือใหม่อีกเล่มหนึ่งคือเล่มนี้ เพื่อให้ผู้มีปัญญาพิจารณาเอาเองว่าใครเป็นฝ่ายเจตนาดีและเจตนาร้ายต่อพระพุทธศาสนาและประชาชน แล้วจะได้ช่วยกันปราบพวกที่เป็นฝ่ายอธรรมเสียตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

หากผู้ใดยังเห็นว่าหนังสือเล่มนี้จะทำลายพระพุทธศาสนา ย่ำยีภิกษุสงฆ์ และเหยียดหยามประชาชนคนไทยทั้งประเทศอีก ก็เชิญคัดค้านหรือประณามสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าและล้นเกล้าล้นกระหม่อมรัชกาลที่ ๖ เกิด หากท่านผู้ใดเห็นว่าคำแปลภาษาไทยจากพระบาลีนี้ผิด ก็โปรดทักท้วงไปยังคณะธรรมทาน ไชยา เพราะองค์การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาฯ คัดลอกคำแปลมาจากหนังสือ 'จุมทรัพย์จากพระโอษฐ์' ของคณะธรรมทาน เปลี่ยนคำยากบางคำที่สามัญชนไม่เข้าใจให้เป็นคำง่ายๆ แล้วจัดพิมพ์เผยแพร่แก่ปัญญาชนเพื่อปกป้องและฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระมหาธีรราชเจ้า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

อย่างไรก็ตาม เชื่อแน่ว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นที่ถูกใจของสาธุชนที่มีเจตนาดีต่อพระพุทธศาสนา และคงจะได้รับการสนับสนุนจากภิกษุผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพราะหนังสือเล่มนี้ไม่แต่จะทำให้หนักบวชที่ชั่วๆ ตายแล้วไม่ต้องไปตกนรก แต่ยังช่วยให้ภิกษุที่ดีๆ ได้บรรลุมรรคผลนิพพานง่ายขึ้นอีกด้วย ท่านองคิโตใช้หนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือในกาารประพฤติพรหมจรรย์แล้ว การบวชของท่านก็จะได้บุญกุศลอันมหาศาลอย่างแน่นอน จึงใคร่ขอให้พุทธบริษัททั้งหลายได้อ่านโดยทั่วถึงกัน

องค์การฟื้นฟูพระพุทธศาสนา

(ปุ่น จงประเสริฐ)

(การอ้างข้อความในพระไตรปิฎกใช้ เล่ม/หน้า/ข้อ ตามลำดับ เช่น ๑๔/๒๔๕/๓๕๖ หมายความว่า คัดมาจากพระไตรปิฎกเล่ม ๑๔ หน้า ๒๔๕ ข้อ ๓๕๖)

สารบัญ

ภิกษุหล่นจากศาสนา	๑
ภิกษุเปลือกปอ	๒
ภิกษุน้ำติดกะลา	๔
ภิกษุอุจจาระ	๖
ภิกษุมหาโจร	๘
ภิกษุเกี	๑๘
ภิกษุติดบ่วงกามคุณ	๒๐
ภิกษุหมองู	๒๕
ภิกษุทำกรรมให้อันตราย	๒๘
ภิกษุไม่รู้ปริยสัจ	๓๘
ภิกษุลามก	๓๙
ภิกษุเมา	๔๘
ภิกษุชอบทะเลาะ	๕๑
ภิกษุรังโรค	๕๔
ภิกษุตกหลุมอุจจาระ	๕๖
ภิกษุเนียนาที่ไม่เกิดบุญ	๕๘
ภิกษุขี่เรือ	๖๒
ภิกษุฉิบหายเพราะลาภ ฯลฯ	๖๔
ภิกษุแหวกแนว	๖๕
ภิกษุนอกบัญญัติ	๖๘
ภิกษุหลงตา	๖๙
ภิกษุปาฐาผิดิบ	๗๐

ภิกษุทำศาสนาเสื่อม	๗๔
ภิกษุเกลือบ	๗๖
ภิกษุหมกตาบในจีวร	๘๔
ภิกษุสันดานกา	๘๖
ภิกษุผู้นำแก้ว	๘๘
ภิกษุเถระพาล	๙๓
ภิกษุเถระวิปริต	๙๔
ภิกษุสมภารผิดหลัก	๙๖
ภิกษุเถระโลเล	๙๘
ภิกษุสมภารตกนรกทั้งเป็น	๑๐๐
ภิกษุธรรมทายาท	๑๐๒
ภิกษุสมภารติดที่อยู่	๑๐๔
วินัยของภิกษุ	๑๐๗
ปาราชิก ๔	๑๐๙
สังฆาทิเสส ๑๓	๑๑๐
อนินยต ๒	๑๑๑
นิสสัยคิยาปาจิตติย ๓๐	๑๑๒
ปาจิตติย ๙๒	๑๑๔
ปาฏิเทสนียะ ๔	๑๑๙
เสขียวัตร	๑๒๐
อธิกรณ์ ๔	๑๒๔
อธิกรณ์สมณะ ๗	๑๒๖

ตำราตพระภิกษุ

พระพุทธทำนายเกี่ยวกับอนาคตภพของพระพุทธานุชา

ภิกษุหล่นจากศีล

ภิกษุทั้งหลาย! นักบวชที่ไม่ประกอบด้วยเหตุ ๔ ประการแล้ว ย่อมกล่าวได้ว่าเป็นผู้หล่นจากธรรมวินัยนี้ เหตุ ๔ ประการคืออะไรกันเล่า? เหตุ ๔ ประการนั้นคือ

๑. เป็นผู้ไม่ประกอบด้วยศีล ชนิดที่ทำตนให้พ้นไปจากทุกข์โดยตรง เรียกได้ว่าเป็นคนหล่นจากธรรมวินัยนี้ (พุทธศาสนา)

๒. เป็นผู้ที่ไม่ประกอบด้วยสมาธิ ชนิดที่ทำตนให้พ้นไปจากทุกข์โดยตรง เรียกได้ว่าเป็นคนหล่นจากธรรมวินัยนี้

๓. เป็นผู้ที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ชนิดที่ทำตนให้พ้นไปจากทุกข์โดยตรง เรียกได้ว่าเป็นคนหล่นจากธรรมวินัยนี้

๔. เป็นผู้ไม่ประกอบด้วยความหลุดพ้น ชนิดที่ทำตนให้พ้นไปจากทุกข์โดยตรง เรียกได้ว่าเป็นคนหล่นจากธรรมวินัยนี้

ภิกษุทั้งหลาย! นักบวชที่ไม่ประกอบด้วยเหตุ ๔ ประการเหล่านี้แล เรียกได้ว่าเป็นผู้หล่นจากธรรมวินัย (พุทธศาสนา).

(คัดจากบาลีพระสุตตันตปิฎก จตุกก อัง ๒๑/๒/๒ พุทธพจนานุกรมนี้ทำให้นึกถึงสภาพของผลไม้อ่อนที่ยังไม่แก่ ไม่สุก แล่หล่นจากลำต้นของมันเสียแล้ว จะมีอนาคตเป็นอย่างไรบ้าง ผู้ใดมีศีล สมาธิ ปัญญา โดยมีใจเพื่อมรรคผลนิพพานแล้ว ผู้นั้นก็จะหล่นจากพุทธศาสนาอย่างน่าเสียดาย)

ภิกษุเปลือกปอ

ภิกษุทั้งหลาย! ผ้าทอด้วยเปลือกปอ ถึงจะยังใหม่อยู่ หรือแม้จะกลางใหม่กลางเก่า หรือแม้จะเก่าคร่ำคร่าแล้ว สีก็ไม่งาม นุ่มนวลเข้าก็เจ็บเนื้อ ราคาก็ถูกมากอยู่นั่นเอง และผ้าเปลือกปอที่เก่าคร่ำคร่าแล้ว ก็มีแต่จะถูกใช้เช็ดหม้อข้าว หรือทิ้งอยู่ตามกองขยะมูลฝอย นี้ฉันใด

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุที่ทุศีล มีความเป็นอยู่เลวทรามก็ฉันนั้นเหมือนกัน แม้เพิ่งบวชใหม่หรือพรรษาปานกลาง หรือเป็นเถระ เมื่อเป็นคนทุศีลมีความเป็นอยู่เลวทรามก็เป็นอย่างเดียวกัน เราถือว่ามีศิวพรรณไม่งามเหมือนผ้าเปลือกปอ ถึงแม้ยังใหม่อยู่ก็ดูไม่งามฉันนั้น เราถือว่าภิกษุนั้นมีผ้าเปลือกปอเป็นคู่เปรียบ อนึ่ง ชนเหล่าใดคบหาสมาคม นั่งใกล้ ทำตามเยี่ยงอย่างภิกษุนั้น ข้อนั้นจะเป็นทางให้เกิดสิ่งอันไม่เป็นประโยชน์ เป็นทุกข์แก่ชนเหล่านั้นเองตลอดกาลนาน เราจึงถือว่าภิกษุนั้น ใครใกล้ชิดเข้าก็เจ็บเนื้อ เหมือนผ้าเปลือกปอ นุ่มนวลเข้าก็เจ็บเนื้อ ฉันนั้น อนึ่ง ภิกษุนั้นรับจีวร อาหาร ที่อยู่ และยารักษาโรคของชนเหล่าใด ทานนั้นย่อมไม่มีผลใหญ่ ไม่มีอานิสงส์ใหญ่แก่ชนเหล่านั้น เราถือว่าภิกษุนั้นมีค่าน้อย เหมือนผ้าเปลือกปอ แม้ยังใหม่อยู่ก็มีราคาถูก เราถือว่าภิกษุนั้นเปรียบเทียบได้กับผ้าเปลือกปอ อนึ่ง ภิกษุเถระชนิดนี้ เมื่อกล่าวอะไรขึ้นในท่ามกลางสงฆ์ ภิกษุทั้งหลายก็จะว่าได้ว่า 'คำพูดของท่านก็จะเป็นประโยชน์อะไร เพราะท่านเป็นคนพาล เป็นคนขสลา คนอย่างท่านหรือจะรู้จักสิ่งที่ควรพูด' ดังนี้ ภิกษุเถระนั้นถูกเขาว่าให้ก็โกรธแค้นใจ กล่าววาจาหยาบคายออกมา

โดยอาการที่ทำให้ตนต้องถูกส่งลงโทษ โดยขับออกไปจากหมู่คณะ
ชั่วคราว จึงเป็นเหมือนผ้าเปลือกปอแก่คร่ำคร่า ที่เขาทิ้งเสียตาม
กองขยะมูลฝอยฉนั้น แล.

(คัดจากบาติ พระพุทธภายิต จิก.อจ ๒๐/๓๑๗/๕๓๙ ทวีตแกภิกษุทั้งหลายเพื่อมิให้
สมาคมกับภิกษุไม่ตี ใครทำบุญแกภิกษุศีล ก็ยอมไม่ได้บุญเลย ฉะนั้น ผู้ใดจะทำบุญ
ช่วยเหลือหรือสงเคราะห์นักบวชไม่ว่าชาติใดศาสนาใด ก็ควรได้พิจารณาความประพฤติ
และการปฏิบัติของนักบวชผู้นั้นเสียก่อน เพราะการหลงไปบำรุงนักบวชประเภท
เปลือกปอเหล่านี้ นอกจากเสียเงินเสียทองและไม่ได้บุญแล้ว ยังกลับเป็นการส่งเสริมคน
ไม่ตีให้หลอกลวงประชาชนอีกด้วย ชื่อภิกษุแปลกๆที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งให้เช่นไฉน
และบทต่อไปนั้น ควรจำไว้ให้ได้ ภิกษุบวชใหม่ควรมีหนังสือเล่มนี้ไว้เป็นคู่มือ การบวช
จะได้ไม่เป็นหมันเสียเปล่า ที่เชื่อกันว่าบวชแล้วทำให้พ่อแม่หรือตัวเองได้บุญนั้น ไม่จริง
เสมอไป ปรากฏว่าบวชแล้วได้บาปกันเสียมาก เพราะโทษที่ไม่รู้พุทธพจน์เหล่านั้นเอง)

ภิกษุน้ำติดกะลา

‘ราหุล! เธอเห็นน้ำที่เหลือนอยู๋นิตหนึ่งทีกันกะลานี้ไหม?’

‘เห็นพระเจ้าข้า’

‘ราหุล! นักบวชทีไม่มีความละอาย ในการแกล้งกล่าวเท็จ ทั้งที
รู้ยู่ว่าเป็นเท็จ ทีมีความเป็นสมณะนิตเดียว เหมือนน้ำทีเหลือนยู่ทีกัน
กะลานี้ ฉั้นั้น’

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสาदन้านั้นเทไป (เพื่อให้เหลือนติดยู่แต่
น้อยทีสุด) แล้วตรัสว่า

‘ราหุล! เธอเห็นน้ำทีสาदनั้นมีไชหรือ?’

‘เห็นแล้ว พระเจ้าข้า’

‘ราหุล! นักบวชทีไม่มีความละอายในการแกล้งกล่าวเท็จ ทั้งที
รู้ยู่ว่าเป็นเท็จ ทีมีความเป็นสมณะเหลือนยู่น้อย เหมือนน้ำทีล้กว่า
เหลือนติดยู่ทีกันกะลานี้ ฉั้นั้น’

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงคว่ากะลานั้นแล้ว ตรัสว่า

‘ราหุล! เธอเห็นกะลาทีคว่ายู่แล้วมีไชหรือ?’

‘เห็นแล้ว พระเจ้าข้า’

‘ราหุล! นักบวชทีไม่มีความละอายในการแกล้งกล่าวเท็จ ทั้งที
รู้ยู่ว่าเป็นเท็จ ทีมีความเป็นสมณะ เทากับน้ำทีเขาคว่ากะลาเสียแล้ว
อย่างนี้ ฉั้นั้น’

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงหงายกะลานั้นขึ้นมากดู แล้วตรัสว่า

‘ราหุล! เธอเห็นกะลาอันว่างจากน้ำนี้แล้วมีไชหรือ?’

‘เห็นแล้ว พระเจ้าข้า’

"ราหุล! นักบวชที่ไม่มีความละเอียดในการแก่งกล่าวเท็จทั้งที่รู้
อยู่ว่าเป็นเท็จ ก็มีความเป็นสมณะ เท่ากับความไม่มีของน้ำในกะลาที่
ฉนั้นเหมือนกัน... ฯลฯ..."

:

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต จูฬราหุลโฆวาทสูตร ม.ม.๑๓/๑๒๓/๑๒๕ ทวีตแก่พระ
ราหุล ขณะที่ทรงล้างพระบาทด้วยพระองค์เอง แล้วทรงเทลิ้นน้ำติดกันกะลา เพื่อเป็น
การอุปมาให้เห็นความหมดเป็นสมณะแล้วของภิกษุที่กล่าวพูดเท็จแก่ผู้อื่นโดยเจตนา
ฉะนั้น ถ้าใครจับได้ว่านักบวชผู้ใดเจตนากล่าวเท็จแก่เราหรือผู้อื่น ก็ควรตั้งข้อสังเกตไว้
เป็นพิเศษว่า นักบวชผู้นั้นกำลังมีความเป็นสมณะน้อยลงๆจนถึงขนาดที่ไม่เป็นสมณะเอา
เสียเลยก็ได้ การเคารพกราบไหว้นักบวชที่ไม่มีความเป็นสมณะ ก็คือการเคารพกราบไหว้
ลูกชายของชาวบ้านชานันตนเอง ฉะนั้น นักบวชจึงไม่ควรกล่าวเท็จแม้ในเรื่องที่จะชักชวน
ตนให้ทำบุญ นอกจากจะผิดศีลมูลสาวกแล้ว ยังหมดความเป็นสมณะอีกด้วย เงินที่ได้
มาจากการกล่าวเท็จเป็นเงินชั่ว และจะทำให้ผู้รับนั้นมิอันเป็นไปต่างๆนาๆได้)

ภิกษุอุจจาละ

ภิกษุทั้งหลาย! นักบวชชนิดใดที่ทุกๆคนควรชยะแขง ไม่ควรสมาคม ไม่ควรคบ ไม่ควรเข้าใกล้

ภิกษุทั้งหลาย! นักบวชบางคนที่มีหมายถึงนี้ เป็นคนทุจริต มีความเป็นอยู่เลวทราม ไม่สะอาด มีความประพฤติชนิดที่ตนเองนึกแล้วก็กินแทนตัวเอง มีการกระทำที่ต้องปกปิดซ่อนเร้น ไม่ใช่สมณะก็อ้างตัวว่าเป็นสมณะ ไม่ใช่คนประพฤติพรหมจรรย์ก็อ้างว่าประพฤติพรหมจรรย์ เป็นคนเฝ้าใน เบียดแคะ มีสัญชาติหมักหมมเหมือนบ่อที่เทขยะมูลฝอย ภิกษุทั้งหลาย! นักบวชชนิดนี้แลที่ทุกๆคนควรชยะ-แขง ไม่ควรสมาคม ไม่ควรคบ ไม่ควรเข้าใกล้ ข้อนั้นเพราะอะไร ภิกษุทั้งหลาย? เพราะเหตุว่าถึงแม้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดจะไม่ถือเอานักบวชชนิดนี้เป็นตัวอย่างก็ตาม แต่ว่าเสียงร่ำลืออันเสื่อมเสีย จะระบือไปว่า "คนๆนี้ มีมิตรเลว มีเพื่อนทราม มีเกลอลามก" ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! เปรียบเหมือนงูที่ตกลงไปจมอยู่ในหลุมอุจจาละ กัดไม่ได้ก็จริงแล แต่มันอาจทำคนที่เข้าไปช่วยยกมันขึ้นจากหลุมอุจจาละให้เบือนด้วยอุจจาละได้ (ด้วยการดินของมัน) นี้ฉันใด แม้ผู้เข้าใกล้ชิดจะไม่ถือเอานักบวชชนิดนี้ เป็นตัวอย่างก็จริงแล แต่ว่าเสียงเล่าลืออันเสื่อมเสียจะระบือไปว่า "คนๆนี้ มีมิตรเลว มีเพื่อนทราม มีเกลอลามก" ดังนี้ฉันนั้นเหมือนกัน เพราะเหตุนั้น นักบวชชนิดนี้จึงเป็นคนที่ทุกๆคนควรชยะแขง ไม่ควรสมาคม ไม่ควรคบ ไม่ควรเข้าใกล้.

(คัดจากบาติ พระพุทธภานุชิต จิก.อง ๒๐/๑๕๘/๔๖๖ ตรัสแก่พระภิกษุทั้งหลาย เพื่อสอนมิให้เข้าใกล้หรือคลุกคลีกับภิกษุชู้ เพราะชื่อเสียงจะพลอยเสียไปด้วย แต่เท่าที่พบเห็นอยู่ในสมัยปัจจุบันนี้ พระอุจจาระมักเป็นนักบวชที่บริบูรณ์ไปด้วยลาภสักการะ มีลูกศิษย์มาก ร่ำรวยด้วยเงินทองข้าวของนานาชนิด อำนาจของเงินและการมีบริวารมาก จึงทำให้เขามีอิทธิพล ตลบับดาลให้ตัวเขาพันอันตรายเมื่อภัยมาถึงตัว ภิกษุอุจจาระชนิดนี้ไม่แต่ส่งกลิ่นเหม็นภายในประเทศไทย เมื่อเดินทางไปต่างประเทศ ก็ยังไปส่งกลิ่นเหม็นในต่างประเทศ หากคณะสงฆ์จะส่งภิกษุผู้ใดไปต่างประเทศแล้ว ควรจะได้พิจารณาให้ละเอียดว่า ภิกษุผู้นั้นมีนิสัยและความประพฤติเป็นสมณะจริงหรือไม่ โปรดอย่าเห็นแก่พรรคพวก มิฉะนั้นภิกษุอุจจาระจะทำชื่อภิกษุไทยให้เหม็นไปด้วยทั้งประเทศ อย่างกรณีเคยมีมาแล้ว)

ภิกษุมหาโจร

ภิกษุทั้งหลาย! มหาโจรผู้ประกอบด้วยองค์ห้า ย่อมมีโอกาสตัดช่องก็ได้ ย่องเบาก็ได้ ปล้นสะดมก็ได้ ตีชิงก็ได้ องค์ห้าอย่างใดกันเล่า? องค์ห้าในกรณีนี้คือมหาโจรได้อาศัยที่ซ่อนสุม ได้อาศัยที่กำบัง ได้อาศัยพึ่งพิงผู้มีอำนาจ ได้อาศัยการโปรยทรัพย์ เทียวไปคนเดียวนะ

มหาโจรได้อาศัยที่ซ่อนสุมเป็นอย่างไร? มหาโจรได้อาศัยเกาะแก่งในแม่น้ำ หรือได้อาศัยหลบเทวตามภูเขา นี่แหละเรียกว่า มหาโจรได้อาศัยที่ซ่อนสุม

มหาโจรได้อาศัยที่กำบังเป็นอย่างไร? มหาโจรได้อาศัยพงหญ้า หรือป่ารก ได้อาศัยเนินดินหรือราวป่าใหญ่ เพื่อเป็นที่กำบัง นี่แหละเรียกว่า มหาโจรได้อาศัยที่กำบัง

มหาโจรได้อาศัยพึ่งพิงผู้มีอำนาจนั้นเป็นอย่างไร? มหาโจรได้อาศัยพระราชหรืออำมาตย์ของพระราชเป็นที่พึ่งว่า 'ถ้าใครจักว่าเราด้วยเรื่องอะไรๆ พระราชหรืออำมาตย์ของพระราชเหล่านี้จักช่วยได้แทนเรา' ดังนี้ ครั้นใครว่ามหาโจรนั้นด้วยเรื่องอะไรๆ ขึ้นจริง พระราชหรืออำมาตย์ของพระราชเหล่านั้น ก็ช่วยได้แทนให้จริง นี่แหละเรียกว่า มหาโจรได้อาศัยพึ่งพิงผู้มีอำนาจ

มหาโจรได้อาศัยการโปรยทรัพย์เป็นอย่างไร? กรณีนี้คือมหาโจรเป็นคนมั่งคั่งมีทรัพย์สมบัติมากเขามีแผนการไว้ว่า 'ถ้าใครจักว่าเราด้วยเรื่องอะไรๆ เราจะปิดปากมันด้วยทรัพย์สมบัติ' ดังนี้ ครั้นใครว่ามหาโจรนั้นด้วยเรื่องอะไรๆ ขึ้นจริงเขาก็ปิดปากคนเหล่านั้นเสียด้วยทรัพย์สมบัตินั้นนี่แหละเรียกว่ามหาโจรได้อาศัยการโปรยทรัพย์

มหาโจรเที่ยวไปคนเดียวเป็นอย่างไร? มหาโจรประพาศิตนเป็นคนไม่มีเหย้าเรือน เที่ยวไปแต่ผู้เดียว ที่ทำเช่นนี้เพราะเหตุไร? เพราะมหาโจรนั้นคิดว่า 'ความลับของตนจะได้ไม่แพร่งพรายออกไป' นี้แลเรียกว่า มหาโจรเที่ยวไปคนเดียว

ภิกษุทั้งหลาย! มหาโจรผู้ประกอบด้วยองค์ห้าเหล่านี้แล้ว ย่อมมีโอกาสตัดช่องก็ได้ ย่องเบาก็ได้ ปล้นสะดมก็ได้ ตีชิงก็ได้ ข้อนี้ฉันใด ภิกษุทั้งหลาย! ฉันใดก็ฉันนั้น ภิกษุลามกผู้ประกอบด้วยเหตุห้าอย่าง ย่อมทำตนให้ถูกชุดรอก กำจัดความดี เป็นผู้มีมีความชั่วติดตัว ผู้รู้พากันติเตียนได้ประสบสิ่งมิใช่บุญเป็นอันมาก เหตุห้าอย่างอะไรกันเล่า? เหตุห้าอย่างในกรณีนี้คือ ภิกษุลามก ได้อาศัยที่ส้องสมุ ได้อาศัยที่กำบัง ได้อาศัยพึ่งพิงผู้มีอำนาจ ได้อาศัยการไปรยทรัพย์ และเที่ยวไปคนเดียว

ภิกษุลามกได้อาศัยที่ส้องสมุเป็นอย่างไร? ภิกษุลามกที่เป็นผู้ประกอบด้วย กายกรรม วาจกรรม และมโนกรรมอันคดโกง นี้แลเรียกว่า ภิกษุลามกได้อาศัยที่ส้องสมุ

ภิกษุลามกได้อาศัยที่กำบังเป็นอย่างไร? ภิกษุลามกที่เป็นคนมีความเห็นผิดเป็นชอบ ประกอบด้วยความคิดยึดมั่นอันแล่นดังไปยึดเอาปลายสุดโต่งแห่งความเห็นทั้งปวง นี้แลเรียกว่า ภิกษุลามกได้อาศัยที่กำบัง

ภิกษุลามกได้อาศัยพึ่งพิงผู้มีอำนาจเป็นอย่างไร? ภิกษุลามกที่ได้อาศัยพระราชหรืออำมาตย์ของพระราชเป็นที่พึ่งว่า 'ถ้าใครจักว่าเราด้วยเรื่องใดๆ พระราชหรืออำมาตย์ของพระราชเหล่านี้จักช่วยได้แทนเรา' ดังนี้ ครั้นใครว่าภิกษุลามกนั้นด้วยเรื่องใดๆขึ้นจริง พระราชหรืออำมาตย์ของพระราชเหล่านี้ก็ช่วยได้แทนให้จริง นี้แลเรียกว่า

ภิกษุลามกได้อาศัยพึ่งพิงผู้มีอำนาจ

ภิกษุลามกได้อาศัยการโปรยทรัพย์เป็นอย่างไร? ภิกษุลามกที่เป็นผู้ร่ำรวยด้วยจีวร อาหาร ที่อยู่ และยารักษาโรค เขามีแผนการไว้ว่า "ถ้าใครจักว่าเราด้วยเรื่องใดๆ เราจะปิดปากเขาเสียด้วยลาภนี้" ดังนี้ ครั้นใครว่าภิกษุลามกนั้นด้วยเรื่องใดๆขึ้นจริง เขาก็ปิดปากคนเหล่านั้นเสียด้วยลาภนั้น นี่แลเรียกว่า ภิกษุลามกได้อาศัยการโปรยทรัพย์

ภิกษุลามกเที่ยวไปคนเดียวเป็นอย่างไร? ภิกษุลามกที่เลี้ยงไปอยู่เสียตามชนบทปลายแดนแต่ผู้เดียว เขาเข้าไปสู่ครอบครัวทั้งหลายในชนบท (ที่ไร้การศึกษา) นั้นๆ ย่อมได้ลาภ นี่แลเรียกว่า ภิกษุลามกเที่ยวไปคนเดียว

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุลามกผู้ประกอบด้วยเหตุห้าอย่างเหล่านี้แล ย่อมทำตนให้ถูกชุดราก กำจัดความดี เป็นผู้มีใจชั่วติดตัว ผู้รู้พากันติเตียน ได้ประสบสิ่งที่มีโทษเป็นอันมาก อย่างนี้แล.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต ปณจก อจ ๒๒/๑๔๕/๑๐๓ ทวีตแก่ภิกษุทั้งหลาย เพื่อให้รู้ว่าภิกษุใดมีความประพฤติตามที่กล่าวในบทนี้ ก็ถือได้ว่าเป็นภิกษุมหาโจร เขาเป็นอันตรายต่อสังคมมาก โดยคนไม่รู้ตัว เพราะมักเฝ้าว่าเขาเป็นนักบวชมีบุญ)

ภิกษุหกแก้ว ภาขุนทอง

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุที่หมายถึงนี้ เล่าเรียนปริยัติธรรม (นานาชนิด) แต่เธอไม่รู้ความหมาย อันยิ่งแห่งธรรมนั้นด้วยปัญญา ภิกษุนี้เราเรียกว่า ผู้มากด้วยปริยัติ (นักศึกษา) ยังมีใช้ธรรมวิหารี ผู้อยู่ด้วยธรรมและได้ประโยชน์แห่งธรรม

อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุแสดงธรรมตามที่ได้ฟังได้เรียนมาจากคนอื่น โดยละเอียด แต่เธอไม่รู้ความหมายอันยิ่งแห่งธรรมนั้นด้วยปัญญา ภิกษุนี้เราเรียกว่า ผู้มากด้วยการบัญญัติ (นักเทศน์) ยังมีใช้ธรรมวิหารี ผู้อยู่ด้วยธรรมและได้ประโยชน์แห่งธรรม

อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุทำการสาธยายธรรม ตามที่ได้ฟังได้เรียนมา โดยละเอียด แต่เธอไม่รู้ความหมายอันยิ่งแห่งธรรมนั้นด้วยปัญญา ภิกษุนี้เราเรียกว่า ผู้มากด้วยการสวด (นักสวด) ยังมีใช้ธรรมวิหารี ผู้อยู่ด้วยธรรมและได้ประโยชน์แห่งธรรม

อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุคิดพละมไปในธรรม ตามที่ได้ฟังได้เรียนมา แต่เธอไม่รู้ความหมายอันยิ่งแห่งธรรมนั้นด้วยปัญญา ภิกษุนี้เราเรียกว่า ผู้มากด้วยการคิด (นักคิดฟุ้งซ่าน) ยังมีใช้ธรรมวิหารี ผู้อยู่ด้วยธรรมและได้ประโยชน์แห่งธรรม

ภิกษุโง่โง่

ภิกษุทั้งหลาย! มूलเหตุ ๘ อย่างเหล่านี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความเสื่อมเสียสำหรับภิกษุ ผู้ยังไม่จบกิจแห่งการปฏิบัติเพื่อลุดถึงนิพพาน มूलเหตุ ๘ อย่างอะไรกันเล่า? ๘ อย่างนั้นคือ:-

๑. ความเป็นผู้พอใจในการทำงานก่อสร้าง
๒. ความเป็นผู้พอใจในการคุย
๓. ความเป็นผู้พอใจในการนอน
๔. ความเป็นผู้พอใจในการจับกลุ่มคลุกคลีกัน
๕. ความเป็นผู้ไม่ควบคุมตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ
๖. ความเป็นผู้ไม่รู้จักประมาณในการกิน
๗. ความเป็นผู้พอใจในการกระทำเพื่อให้เกิดสัมผัส สนุกสบาย
ทางกาย
๘. ความเป็นผู้พอใจในการขยายกิจการงานต่างๆ ให้โยกโย้โง่โง่
เนิ่นช้า

ภิกษุทั้งหลาย! มूलเหตุ ๘ อย่างเหล่านี้แล ย่อมเป็นไปเพื่อความเสื่อมเสีย สำหรับภิกษุผู้ยังไม่จบกิจแห่งการปฏิบัติเพื่อลุดถึงนิพพาน.

(คัดจากมาติ พระพุทธภาษิต อฎฐก อจ ๒๗/๓๔๓/๑๘๓ จรัสแสงภิกษุทั้งหลาย เพื่อเตือนให้รู้ว่า ใครมัวหลงพอใจเรื่องใดใน ๘ อย่างนี้แล้ว ผู้นั้นจะไม่ได้รับประโยชน์แห่งการเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เสียเวลาอันมีค่าของตนออกไปหนึ่งชาติ ความสุขทุกอย่างที่พวกมรวราสเขาได้ ตนเองก็ไม่มีโอกาส เป็นกาพลาดทั้งประโยชน์ทางโลกและทางธรรม

เท่าที่สังเกตเห็นอยู่ในยุคนี้ มีการสร้างสำนักสงฆ์วัดวาอารามขึ้นใหม่อีกหลายร้อยหลายพันแห่ง ภิกษุรุ่นแต่เรื่องเรียโรหาเงินมาสร้างวัด ส่วนที่มีวัดอยู่แล้วก็รุ่นแต่หาเงินซ่อมแซมหรือขยายกุฏิ เพื่อให้สุขสบายมากขึ้น หาเงินกันด้วยวิธีที่น่าสลดใจหลายวิธี ไม่มีความชวนชวายในการประกาศธรรมหรือปฏิบัติธรรม วัดจึงกลายเป็นสำนักงานเรียไรเมื่อไม่มีทางจะได้จากคนในท้องถิ่น ก็เช่ารถบรรทุกมีเครื่องขยายเสียง ออกไปโฆษณาหาเงินตามชุมหมุชนต่างจังหวัด จัดงานการเต้นรำในบริเวณวัดรุ่นกันจนไม่มีวันที่จะเข้าถึงธรรมะ เป็นพระโอ้เอ้ไปหมด กดะสงฆ์ควรสอดส่องเรื่องการเรียไรให้มากๆ เพราะมีผู้ทุจริตในเครื่องแต่งกายของนักบวช เดินขอเงินชาวบ้าน เสียเกียรติของพระภิกษุไทย และพระพุทธศาสนาอย่างน่าสังเวชที่สุด เคยเห็นภิกษุบ้านนอกเข้ากรุง ภิกษุในกรุงไปบ้านนอก เพื่อทำการเรียไร ทำใบฎีกาเท็จ อ้างชื่อวัดเท็จ ทำเอกสารเท็จ หลอกหลวงเงินของประชาชน มีมรวราสร่วมมือประกอบอาชีพกันเป็นล่ำเป็นสัน ผู้ใดพบปะนักบวชเดินทางเรียไรเงินแบบนี้ ควรแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์เสียก่อนที่จะให้เงินไป ทั้งนี้เป็นการป้องกันภิกษุมหาโจรปล้นประชาชน และเป็นการรักษาเกียรติของภิกษุไทยทั่วไป

อนึ่ง ขอ 'ภิกษุโอ้เอ้' ทั้งหลาย โปรดรำลึกไว้ว่าการที่พระพุทธเจ้าชักชวนคนให้บวช ก็ไม่ใช่เพื่อประโยชน์อย่างอื่นใดเลย นอกจากเพื่อให้ได้มรรคสมณิพพาน กล่าวคือ การทำความทุกข์ใจให้หมดไปไปตามลำดับ จนหมดทุกข์ได้สิ้นเชิง ถิ่นนั้นเป็นเรื่องเหลือวิสัยของมนุษย์แล้ว พระอรหันต์ก็คงไม่มีในโลกและพระพุทธเจ้าก็จะไม่ชักชวนใครให้บวช ฉะนั้น ความโอ้เอ้จึงเป็นความเขลาที่สุด โอกาสของตนมีอยู่แล้วทุกประการ ไม่ต้องประกอบอาชีพ ไม่ต้องรุ่นกับสังคม มีเวสทาเป็นของตัวเอง และถ้าใครเห็นว่าการบวชนั้นสบายแล้ว เพราะมีกนชาเลี้ยง เขาให้เงินใช้ ไม่ต้องเอามรรคสมณิพพานก็ได้ ผู้นั้นก็เป็นชนภิกษุประเภทต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในหนังสือเล่มนี้)

ภิกษุกินไฟ

ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอทั้งหลายจักตัดสิ้นเนื้อความสองข้อนี้ว่า
อย่างไรจะดีกว่ากัน คือการที่ถูกนุรุษมีกำลังแข็งแรง เอาขอเหล็กอัน
ร้อนเป็นเปลวไฟลุกโพล่งส่องแสงโชติช่วง กระชากปากให้เปิด แล้วโยน
ก้อนเหล็กแดงอันร้อนแรงลุกโพล่งส่องแสงโชติช่วงเข้าไปในปาก มันไหม้
ริมฝีปาก ไหม้ปาก ไหม้ลิ้น ไหม้คอ ไหม้ท้อง ไหม้ลำไส้ใหญ่ของเขา
พาลำไส้สั้นออกมาทางทวารเบื้องต่ำ กับการบริโภคก่อนข้าวที่พวก
กษัตริย์หรือพราหมณ์หรือคฤหบดีผู้ยิ่งใหญ่ถวายด้วยศรัทธา

‘ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ! การบริโภคก่อนข้าว ฯลฯ นั้นแหละ
ดีกว่า ฯลฯ พระเจ้าข้า’

ภิกษุทั้งหลาย! เราจักอธิบายแก่พวกเธอทั้งหลายให้เข้าใจ การ
ที่ถูกนุรุษมีกำลังแข็งแรง เอาขอเหล็กอันร้อนเป็นเปลวไฟลุกโพล่ง
ส่องแสงโชติช่วง กระชากปากให้เปิด แล้วโยนก้อนเหล็กแดงอันร้อนแรง
ลุกโพล่งส่องแสงโชติช่วงเข้าไปในปาก มันไหม้ริมฝีปาก ไหม้ปาก ไหม้
ลิ้น ไหม้คอ ไหม้ท้อง ไหม้ลำไส้ใหญ่ของเขา พาลำไส้เล็กออกมาทาง
ทวารเบื้องต่ำ นั้นต่างหากเป็นการดี สำหรับคนซึ่งเป็นคนทุศีล มี
ความเป็นอยู่ลามกไม่สะอาด มีความประพฤติชนิดที่ตนเองนึกแล้วก็
กินแทนตัวเอง มีการกระทำที่ต้องปกปิดซ่อนเร้น ตนไม่ใช่สมณะก็
อ้างว่าเป็นสมณะ ไม่ใช่คนประพฤติพรหมจรรย์ก็อ้างว่าประพฤติ
พรหมจรรย์ เป็นคนแน่นในเปือกแฉะ มีสัญชาติหมักหมมเหมือนบ่อที่
เทขยะมูลฝอย ข้อนั้นเพราะเหตุไร?

ภิกษุทั้งหลาย! เพราะว่าหน้าที่เขาจะต้องตายหรือได้รับทุกข์

เจียนตาย ฯลฯ ก็ทำได้เป็นเหตุให้เขาต้องเกิดในอบาย ในภูมิชั่ว ในภพที่รับทุกข์ ในนรกภายหลังแต่ความตายไม่ ส่วนการที่เขาเป็นคนทุศีล มีความเป็นอยู่ลามกไม่สะอาด มีความประพฤตินิดที่ตนเองนึกแล้วก็กินแทนตัวเอง มีการกระทำที่ต้องปกปิดซ่อนเร้น ไม่ใช่สมณะก็อ้างว่าเป็นสมณะ ไม่ใช่คนประพฤติพหุพหุจรรยาก็อ้างว่าประพฤติพหุพหุจรรย เป็นคนน่าในเปี้ยกและ มีสัญชาติหมักหมมเหมือนบ่อที่เทขยะมูลฝอยแล้วยัง (มีความคิดที่จะ) บริโภคก้อนข้าวที่พวกกษัตริย์หรือพราหมณ์หรือคฤหบดีผู้ยิ่งใหญ่ ถวายด้วยศรัทธา นั้นยอมเป็นไปเพื่อความทุกข์ ไม่เกื้อกูลแก่เขาตลอดกาลนาน ภายหลังแต่ความตาย คนทุศีลยอมเข้าถึงอบาย ภูมิชั่ว ภพที่รับทุกข์ นรก.

(คัดมาจากบาลี พระพุทธภาษิต สุตตก อัง ๒๓/๑๓๓/๖๔ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ที่โคนไม้แห่งหนึ่ง ในเขตประเทศโกศล เพื่อแสดงให้เห็นว่า ภิกษุทุศีลหลอกกินข้าวชาวบ้านแล้ว จะต้องไปตกนรกอย่างไม่ต้องสงสัย)

ภิกษุชอบหญิง

พราหมณ์! มีสมณะหรือพราหมณ์บางคนในโลกนี้ อ้างตัวว่าเป็นผู้รักษาพรหมจรรย์โดยชอบ เขาไม่เสพเมถุนกับหญิงก็จริงแล แต่เขายังยินดีในการลูบหา การขัดสี การอาบ การนวดพั้น ที่ทำให้โดยหญิง เขาปลานปล้ำยินดีด้วยการกระทำเช่นนั้นจากหญิง ฯลฯ

ถึงเขาไม่ยินดีในการลูบหา การขัดสี การอาบ การนวดพั้นที่ได้รับจากหญิงก็จริงแล แต่ว่าเขายังพุดจาชิกซีเล่นหัวสัพยอกกับหญิง เขาปลานปล้ำยินดีด้วยการกระทำเช่นนั้นกับหญิง ฯลฯ

ถึงเขาไม่ยินดีในการพุดจาชิกซี เล่นหัว สัพยอกกับหญิงก็จริงแล แต่ว่าเขายังชอบสบตากับหญิง เขาปลานปล้ำยินดีด้วยการกระทำเช่นนั้นกับหญิง ฯลฯ

ถึงเขาไม่ยินดีในการสบตากับหญิงก็จริงแล แต่ว่าเขายังชอบฟังเสียงของหญิงที่หัวเราะอยู่ก็ดี พุดจาอยู่ก็ดี ขับร้องอยู่ก็ดี ร้องไห้อยู่ก็ดี ช้างนอกฝา ก็ตาม นอกกำแพงก็ตาม เขาปลานปล้ำยินดีด้วยการกระทำเช่นนั้นของหญิง ฯลฯ

ถึงเขาไม่ยินดีในการฟังเสียงของหญิงก็จริงแล แต่ว่าเขาชอบระลึกรถึงเรื่องเก่า ที่เคยหัวเราะเล่าโลมเล่นหัวกับหญิง เขาปลานปล้ำยินดีด้วยการระลึกรเช่นนั้น ฯลฯ

ถึงเขาไม่ชอบรำลึกรถึงเรื่องเก่าที่เคยหัวเราะเล่าโลมเล่นหัวกับหญิงก็จริงแล แต่ว่าเขาเพียงเห็นคฤหบดีหรือบุตรคฤหบดีผู้โอบเอิบเพียบพร้อมด้วยกามคุณทั้งห้า ได้รับการบำเรอด้วยกามคุณ เขาก็ปลานปล้ำยินดีด้วยการได้เห็นการกระทำเช่นนั้น ฯลฯ

ถึงเขาไม่ยินดีที่จะเห็นพวกคฤหบดีหรือบุตรคฤหบดีผู้อัมเอบ
เพียบพร้อมด้วยกามคุณทั้งห้า ได้รับการบำเรอด้วยกามคุณ แล้วตน
พลอยนึกปลื้มใจก็จริงแล แต่ว่าเขาประพศติพรหมจรรย์ โดยตั้งความ
ปรารถนาเพื่อไปเกิดเป็นเทพดา พวกใดพวกหนึ่ง (บวชเพื่อความ
เจริญทางโลกๆเพื่อสีกไปหาความสำราญ)

พรหมณ์! นี่แลคือความขาด ความทะเล ความต่าง ความ
พร้อยของพรหมจรรย์ เราถือว่าผู้นี้ประพศติพรหมจรรย์ไม่บริสุทธิ์ ยัง
ประกอบด้วยการเกี่ยวพันกับเมถุน ย่อมไม่พ้นจากความเกิด ความแก่
ความตาย ความโศก ความร่ำไร รำพัน ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ
ความคับแค้นใจ ถือว่ายังไม่พ้นทุกข์ได้.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต สุตตก.อง ๒๓/๕๖/๗๔ ตรีสแกพรหมณ์ชานูสโสถนิ
ผู้ทูลถามถึงข้อที่พระพุทธเจ้ายังปฏิญาณตนเป็นผู้รักษาพรหมจรรย์อยู่หรือไม่ ได้รับ
คำตอบจากพระองค์ว่า 'ถ้าใครกล่าวอย่างนั้น ควรกล่าวเจาะจงถึงตัวเรา เพราะเรานั้นแล
ประพศติพรหมจรรย์ได้บริสุทธิ์บริบูรณ์')

ภิกษุเก้

ภิกษุทั้งหลาย! ลาที่เดินตามฝูงโคไปข้างหลัง แม้มันจะร้องอยู่ ว่า "กูก็เป็นโค กูก็เป็นโค" ดังนี้ ก็ตามที่ เตสสีของมันก็หาเป็นโคไป ได้ไม่ เสียงของมันก็หาเป็นโคไปไม่ได้ไม่ เท้าของมันก็หาเป็นโคไปไม่ได้ไม่ มันได้แต่เดินตามฝูงโคไปข้างหลัง แล้วร้องเอาเองว่า "กูก็เป็นโค กูก็เป็นโค" ดังนี้เท่านั้น ข้อนี้ฉันใด

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุบางรูปก็ฉันนั้นเหมือนกัน คือแม้จะเดิน ตามหมู่ภิกษุ (แท้) ไปข้างหลัง แม้ร้องประกาศอยู่ว่า "ข้าก็เป็นภิกษุ ข้าก็เป็นภิกษุ" ดังนี้ก็ตามที่ แต่ความปรารถนาในการประพาศศีลสิกขาของเขา ไม่เหมือนของภิกษุ (แท้) ทั้งหมด ความปรารถนาในการประพาศจิตตสิกขาของเขา ไม่เหมือนของภิกษุ (แท้) ทั้งหมด ความปรารถนาในการประพาศปัญญาสิกขาของเขา ไม่เหมือนของ ภิกษุ (แท้) ทั้งหมด ภิกษุรูปนั้นได้แต่เดินตามหมู่ภิกษุ (แท้) ไป ข้างหลัง แล้วร้องประกาศเอาเองว่า "ข้าก็เป็นภิกษุ! ข้าก็เป็นภิกษุ!" ดังนี้เท่านั้น

ภิกษุทั้งหลาย! เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้พวกเธอทั้งหลายพึง สำเหนียกใจไว้ว่า "ความปรารถนาในการประพาศศีลสิกขาของเรา ต้องเข้มงวดเสมอ ความปรารถนาในการประพาศจิตตสิกขาของเรา ต้องเข้มงวดเสมอ ความปรารถนาในการประพาศปัญญาสิกขาของเรา ต้องเข้มงวดเสมอ" ดังนี้ ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียก ใจไว้แบบนี้แล.

(คัดจากบาติ พระพุทธพาณิชย์ ตก.อง ๒๐/๒๔๔/๕๒๒ ทริศนแกภิกษุทั้งหลาย เพื่อให้รู้ว่า ในหมู่สงฆ์นั้น มีผู้แอบแฝงปลอมแปลงเข้ามาปะปน โดยตนเองไม่มีความปรารถนาที่จะรักษาธรรมวินัย คนทั้งหลายไม่ควรไปเข้าใจว่าเขาผู้นั้นเป็นภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา เขาเป็นเสมือนลาแอบอยู่ในหมู่โค เมื่อทำผิดทำชั่วถูกคนกระหนาบเข้า ก็ร้องตะโกนว่า พุทธศาสนาถูกทำลาย พระภิกษุสงฆ์ถูกย่ำยี คนไม่รู้ทั้งหลายก็พลอยร้องตามกันไปด้วย แต่ที่นำเสียดายก็คือเถระสังฆมนตรีบางรูปที่รู้พุทธพจน์ข้อนี้ดี แต่กลับพูดปกป้อง ‘พระเกี’ ให้ได้ใจเช่นกล่าววว่า ‘เมื่อพูดถึงพระแล้วในฐาณะที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ผิดทั้งนั้นเว้นแต่พระอรหันต์’ การกลัวยืนยันเช่นนี้ก็ชี้ให้เห็นว่า ผูกของท่าคนที่คนทั้งหลายนึกว่าเป็นโคห็น อันที่จริงเป็นลาทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นตัวเดินนำหน้าหรือตัวเดินตามหลังระวังให้คิดเถิด เถระชนิดนี้จะต้องตกนรกทั้งเป็นภายในระยะทันตาเห็น)

ภิกษุติดบ่วงกามคุณ

ภิกษุทั้งหลาย! กามคุณมี ๕ อย่าง ๕ อย่างอะไรบ้าง? ๕ อย่างคือ รูปที่เห็นด้วยตา เสียงที่ฟังด้วยหู กลิ่นที่ดมด้วยจมูก รสที่ลิ้มด้วยลิ้น และสัมผัสที่เกิดจากการถูกต้องด้วยส่วนต่างๆของร่างกาย อันเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา น่ารักใคร่ น่าพอใจ ยวนตา ยวนใจ ให้รัก ทำให้เกิดความใคร่ ทำให้เกิดความกำหนัด ย่อมใจ ภิกษุทั้งหลาย! กามคุณมี ๕ อย่างนี้แหละ

ภิกษุทั้งหลาย! สมณะหรือพราหมณ์พวกใดติดอกติดใจ สยบอยู่ เมามกอยู่ในกามคุณ ๕ อย่างเหล่านี้แล้ว ก็จะมองไม่เห็นส่วนที่เป็นโทษ เป็นผู้ไม่รู้แจ่มแจ้งในอุบายออกไปจากทุกข์ ทำการบริโภคกามคุณทั้ง ๕ อย่างนั้นอยู่ สมณะหรือพราหมณ์เหล่านี้แหละ คนทั้งหลายพึงเข้าใจเกิดว่า เขาเป็นผู้ถึงความพินาศย่อยยับ มารผู้ใจบาปต้องการจะทำอย่างใดแก่เขาก็ได้

ภิกษุทั้งหลาย! เปรียบได้ดั่งเนื้อป่าที่ติดบ่วง นอนจมอยู่ในบ่วง เมื่อนายพรานมาถึงเข้า มันจะหนีไปไหนไม่พ้นเลย ฉนฺได ภิกษุทั้งหลาย! สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้น ก็ฉนฺไดนั้นเหมือนกัน พวกเขาติดอกติดใจ สยบอยู่ เมามกอยู่ในกามคุณ ๕ อย่างเหล่านี้แล้ว ก็มองไม่เห็นส่วนที่เป็นโทษ ไม่เป็นผู้รู้แจ่มแจ้งในอุบายออกไปจากทุกข์ ทำการบริโภคกามคุณทั้ง ๕ นั้นอยู่ เขาเป็นผู้ที่คนทั้งหลายพึงเข้าใจเกิดว่า จะถึงความพินาศย่อยยับ แล้วแต่มารผู้ใจบาปต้องการจะทำอย่างใดแก่เขาก็ได้.

(คัดจากบาติ พระพุทธฆาณิก ปาสราติสูตร ม.ม. ๑๒/๓๓๓/๓๒๗-๘ ทริสแกภิกษุ ทั้งหลายที่เซตวัน เพื่อเตือนมิให้ลุ่มหลงในกามสุข อันเนื่องมาจากการบำรุงบำเรอของ ชาวบ้าน ที่อยู่ของภิกษุบางองค์ในสมัยนี้ สมบูรณ์ไปด้วยเครื่องเล่นเครื่องสำราญดั่งกับ บ้านเศรษฐี มั่งมีเงินทองข้าวของยิ่งกว่าผู้บริจาคนั้น ถึงจะถือว่าเป็นสมบัติของสงฆ์ แต่ก็ ตรงกันข้ามกับพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งสละปราสาทราชฐานมาอยู่ป่าหรือมาอยู่กุฎิกว้าง ประมาณ ๑ ตารางวา ไร้ชีวิตส่วนมากอยู่โคนต้นไม้ แต่ในสมัยนี้ เห็นมีแต่มุ่งออกจาก ป่าและไร่นา โดยหวังมาอยู่ปราสาทราชฐาน (กามสุขัลลิกานุโยค) มีการบริโภคกามคุณ ทั้งห้าอย่างเหวตา ได้รับความสำราญทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ ไม่ผิดอะไรไปกว่า พวกคฤหบดีที่ครองเรือน จนภิกษุต่างชาติที่เข้ามาในเมืองไทยได้เห็นเข้า เอาไปวิพากษ์วิจารณ์กันต่าง ๆ นานา เสียชื่อเสียงสงฆ์ไทยไปไม่น้อยเลย

ในที่แห่งอื่น พระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า 'ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุทั้งหลายเห็นยก ดังนี้ ว่า การที่เราออกมาบวชนี้ไม่ใช่เพราะจิวร ไม่ใช่เพราะบิดนคบาท ไม่ใช่เพราะที่อยู่อาศัย เราออกมาบวชเป็นบรรพชิตนี้ ไม่ใช่เพราะเหตุที่ขาดแคลนสิ่งเหล่านั้น หรือเพื่อให้รำรวย สิ่งเหล่านั้น แต่เราเองเป็นผู้มีความเกิด ความแก่ ความโศก ฯลฯ ครองงำย่ำยีเอา ได้ ชื่อว่าเป็นผู้ที่ความทุกข์เส่นงานเอาแล้ว ทำประการใด เราพอจะหาทางทำที่สุดนี้ของ ความทุกข์ให้ปรากฏชัด ก็การที่เราจะมาสว่างหากามที่เราละกันมาแล้วนั้น ย่อมเป็นของ ทำทรมอย่างยิ่ง ข้อนั้นไม่เป็นการสมควรแก่เราเลยดังนี้')

ภิกษุถูกล่ามด้วยกามคุณ

ภิกษุทั้งหลาย! บรรพชิตรูปใดยังตัดเครื่องล่ามทางใจ ๕ อย่างให้ขาดออกไม่ได้แล้ว คืนวันของบรรพชิตรูปนั้นย่อมผ่านไปโดยหวังได้ แต่ความเสื่อมในกุศลธรรมอย่างเดียว หากความเจริญมิได้ เครื่องล่ามทางใจ ๕ อย่างนั้นเป็นอย่างไรเล่า?

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุในกรณีนี้ยังเป็นผู้มีความรักใคร่ในสิ่งน่ารัก น่าใคร่ ยังมีความพอใจ มีความรัก มีความกระหาย มีความเร่าร้อน มีความทะยานอยากในเรื่องน่ารักน่าใคร่ ภิกษุใดเป็นดังกล่าวจิตของภิกษุนั้นย่อมไม่ยอมไปเพื่อความเพียรเผากิเลส เพื่อความเพียรเนื่องๆ ความเพียรอันติดต่อกัน และความเพียรอันมั่นคง จิตของผู้ใดไม่ยอมไปในความเพียรดังกล่าวนั้นแหละ เป็นเครื่องล่ามทางใจอย่างที ๑ ซึ่งเขายังตัดให้ขาดออกไม่ได้

ภิกษุทั้งหลาย! อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุยังเป็นผู้มีความรักใคร่ในกาย ฯลฯ นั้นแหละเป็นเครื่องล่ามทางใจอย่างที ๒ ฯลฯ

ภิกษุทั้งหลาย! อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุยังเป็นผู้มีความรักใคร่ในรูป ฯลฯ นั้นแหละเป็นเครื่องล่ามทางใจอย่างที ๓ ฯลฯ

ภิกษุทั้งหลาย! อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุได้ฉันอาหารเต็มท้องตามประสงค์แล้ว ก็มิว่าความสุขในการหลับ หากความสุขในการเอนกายเล่น หากความสุขในการนอนหลับเขาไม่ยอมลุกขึ้น ฯลฯ นั้นแหละ เป็นเครื่องล่ามทางใจอย่างที ๔ ฯลฯ

ภิกษุทั้งหลาย! อีกอย่างหนึ่ง ภิกษุประพฤติพรหมจรรย์โดยตั้งความปรารถนา เพื่อเป็นเทวดาพวกใดพวกหนึ่ง (เช่นเพื่อหาความ

เจริญทางโลก) ว่า 'เราจักเป็นเทวดาผู้มีศักดิ์ใหญ่หรือเป็นเทวดาผู้มีศักดิ์ตาน้อยชนิดใดชนิดหนึ่ง ด้วยศีลนี้ด้วยวัตรนี้ ด้วยตบะนี้หรือด้วยพรหมจรรย์นี้' ภิกษุใดเป็นดังกล่าวนี จิตของภิกษุนั้นย่อมไม่น้อมไปเพื่อความเพียรเผากิเลส เพื่อความเพียรเนื่องๆ เพื่อความเพียรอันติดต่อกัน และเพื่อความเพียรอันมั่นคง จิตของผู้ใดไม่น้อมไปในความเพียรดังกล่าวนี นั่นแหละเป็นเครื่องล้าทางใจอย่างที ๕

ภิกษุทั้งหลาย! บรรพชิตรูปใดยังตัดเครื่องล้าทางใจ ๕ อย่างให้ขาดออกไม่ได้แล้ว คตินวันของบรรพชิตรูปนั้นย่อมผ่านไปโดยหวังได้แต่ความเสื่อมในกุศลธรรมอย่างเดียว หากความเจริญมิได้ เช่นเดียวกับคตินวันแห่งดวงจันทร์เวลาข้างแรม ดวงจันทร์นั้นสีไม่แจ่มกระจ่าง วงกลมก็เล็กแคบเข้า รัศมีก็เสื่อมลง ขนาดก็หดเล็กลง ฉันทใด ก็ฉันทนั้นแล.

ภิกษุเห็นแก่การนุ่งห่มดี

ภิกษุทั้งหลาย! ในภายภาคหน้า จะมีภิกษุผู้ต้องการความสวยงามในเครื่องนุ่งห่ม (จีวร) เมื่อเป็นเช่นนั้นอยู่ จักเลิกร้างจากการใช้ผ้าบังสุกุล จักเห็นทางที่นอนที่นั้งอันเป็นปาชฎเจียบสังัด จักมีวสุม ชุมนุมนกันอยู่แต่ในย่านหมู่บ้าน นิคม และเมืองหลวง และจักแสวงหาสิ่งอันไม่สมควรหลายแบบหลายวิธี เพราะความต้องการความสวยงามในเครื่องนุ่งห่มนั้น เป็นเหตุ

ภิกษุทั้งหลาย! นี้เป็นภัยในอนาคตข้อที่หนึ่ง ยังไม่เกิดขึ้นในบัดนี้ แต่จะเกิดขึ้นในเวลาต่อไป พวกเธอทั้งหลายพึงสำนึกไว้ เมื่อได้สำนึกแล้ว ก็พึงพยายามเพื่อกำจัดภัยนั้นเสีย.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต ปรุจก.อง ๒๒/๑๒๔/๘๐ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย สมัยนี้ก็มีภิกษุโฆษณาชายจีวรในลอน (ผ้าวิทยาศาสตร์) และอาจกลายเป็นสมัยนิยม ที่ผู้ใดไม่มีจีวรในลอนก็น้อยหน้ากัน ดังเป็นมาแล้ว เช่นเรื่องมีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องวิทยุโทรภาพ เปิดฟังเพลง เปิดตุลละคร ประเวทนางงาม ฯลฯ กันอย่างครื้นเครง และปฏิบัติไม่มีวิทยุสวยๆ ราคาแพงๆ หรือไม่มีวิทยุโทรภาพแล้ว ก็ขายหน้ากัน

ภิกษุเหล่าจะแข่งขันกันเ็นทางปฏิบัติธรรม ผู้ใดบวชแล้วไม่ได้เป็นพระที่แท้คือพระอริยบุคคล (โสดาบัน สกิทากา อานาคา และอรหัตต์) นั้นแหละน่าขายหน้ากัน เพราะกินข้าวของชาวบ้านเขา โดยตัวเองไม่ปฏิบัติธรรมตามคำมั่นสัญญา ที่ได้ไว้เมื่อตอนขออุปสมบทต่ออุปัชฌาย์)

ภิกษุหมอง

ภิกษุทั้งหลาย! โฆษะบุรุษ (คนเหลวไหลลั่นดี) บางพวกเล่าเรียนปริยัติธรรมแล้ว ไม่สวดสวดใคร่ครวญเนื้อความแห่งธรรมเหล่านั้นด้วยปัญญา เมื่อไม่สวดสวดใคร่ครวญเนื้อความแห่งธรรมเหล่านั้นด้วยปัญญา ธรรมทั้งหลายเหล่านั้นย่อมไม่ทนต่อการเพ่งพิสูจน์ของโฆษะบุรุษเหล่านั้น พวกโฆษะบุรุษเหล่านั้นเล่าเรียนธรรมด้วยการเพ่งหาข้อบกพร่อง (ของธรรม) และมีวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องทำลายลัทธิใดลัทธิหนึ่ง ส่วนผู้รู้ทั้งหลายเล่าเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อคุณประโยชน์อันใด พวกโฆษะบุรุษเหล่านั้นก็หาได้รับคุณประโยชน์แห่งธรรมอันนั้นไม่ ธรรมทั้งหลายเหล่านั้น ก็เลยเป็นธรรมที่โฆษะบุรุษเหล่านั้นถือเอาไม่ดี เป็นไปเพื่อความไม่เป็นประโยชน์แก่อกุลเพื่อทุกข์แก่เขาเหล่านั้นตลอดกาลนาน ชื่อนั้นเพราะเหตุไร? เพราะโฆษะบุรุษเหล่านั้น จับสาระประโยชน์ของธรรมไว้ไม่ได้

ภิกษุทั้งหลาย! เปรียบเหมือนบุรุษผู้มีความต้องการใคร่จะได้งูเห่าเสาะแสวงหาอยู่ ครั้นเห็นงูตัวใหญ่ก็เข้าจับงูนั้นที่ตัวหรือที่หาง อสรพิษตัวนั้นก็จักฉกเอามือหรือแขนหรืออวัยวะแห่งใดแห่งหนึ่งของบุรุษนั้น บุรุษนั้นก็จักตายหรือได้รับทุกข์เจียนตาย เพราะการฉกเอาของอสรพิษนั้นเป็นเหตุ ชื่อนั้นเพราะเหตุไร? เพราะความที่บุรุษนั้นจับงูไม่ดี (คือไม่ถูกวิธี) ชื่อนี้ฉันใด

ภิกษุทั้งหลาย! โฆษะบุรุษบางพวกที่หมายถึงนี้ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน เขาเล่าเรียนปริยัติธรรม แล้วไม่สวดสวดใคร่ครวญเนื้อความแห่งธรรมเหล่านั้นด้วยปัญญา เมื่อไม่สวดสวดใคร่ครวญเนื้อความด้วย

ปัญญา ธรรมทั้งหลายเหล่านั้น ย่อมไม่ทนต่อการเพ่งพิสูจน์ของโมฆะ
บุรุษเหล่านั้น โมฆะบุรุษเหล่านั้นเล่าเรียนธรรมด้วยการเพ่งหาข้อ
บกพร่อง และมีวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องทำลายลัทธิโคธลัทธิ
หนึ่ง ส่วนผู้รู้ทั้งหลายเล่าเรียนปริยัติธรรมเพื่อคุณประโยชน์อันใด
โมฆะบุรุษเหล่านั้นก็หาได้รับคุณประโยชน์อันนั้นแห่งธรรมไม่ ธรรม
ทั้งหลายเหล่านั้นก็เลยเป็นธรรมที่โมฆะบุรุษเหล่านั้นถือเอาไม่ดี เป็นไป
เพื่อความไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์แก่เขาเหล่านั้นเองตลอด
กาลนาน ชื่อนั้นเพราะเหตุไร? เพราะโมฆะบุรุษเหล่านั้นจับสาระ
ประโยชน์ของธรรมไว้ไม่ได้ เป็นเหตุแล.

(ตัดจากบทสัมภาษณ์ พระพุทธภาณิต อลคหุฎฐมุตฺตโร ม.ม. ๑๒/๒๖๗/๑๗๘ ตรีศนภิภิกษุ ทั้งหลายที่เขตวันมหาวิหาร เพื่อเตือนนักปรียัติธรรม แบบเตือนหมอมูว่าจะต้องตาย เพราะงู นักปรียัติธรรมส่วนมากต้องละเพศอันสูงมาสู่เพศอันต่ำ (ฆราวาส) ก็เพราะได้เปรียญชั้นสูงนั่นเอง ถ้าสึกมาแล้วยังช่วยสอนช่วยประกาศพุทธศาสนาที่ยังน่าชม่ากราบไหว้ต่อไป แต่ที่น่าละอายอย่างยิ่งก็คือโมฆะบุรุษบางคน เติบโตขึ้นมา ได้รับการศึกษาที่ดีโดยอาศัยจิวรและบาตรของพระพุทธเจ้า ครั้นลาสมณเพศออกมาแล้วกลับหาकिनทางไสยศาสตร์ แล้วประกาศว่าตัวนับถือศาสนาพุทธ โดยคุยอวดว่าเคยบวชเคยเรียนมานาน เคยอ่านพระไตรปิฎกมามาก โมฆะบุรุษชนิดนี้ ไม่ทำลายวิญญาณของตัวเองให้ถึงความพินาศนั้นเท่านั้น ยังหลอกล่อให้คนที่ไม่รู้จักพุทธศาสนา ต้องหลงมกมายไปบอวยอีกด้วย จัดได้ว่าเป็นผู้อกตัญญูไม่รู้คุณพระพุทธเจ้า เมื่อสึกออกมาแล้ว ก็หลอกลวงเงินทองของชาวบ้านนำมาใช้สอยอีก ร้ายยิ่งกว่าผี เพราะคนเรื่อกันว่าผีหลอกคนแต่ในเวลากลางคืน ในที่เปลี่ยว หลอกกันตัวต่อตัว แต่หมอผีหมอพระภูมิจึงหลอกคนทั้งกลางวันและกลางคืน หลอกในที่สาธารณะมีผู้คนพลุกพล่าน หลอกคนทั้งชาติ เรื่องพระภูมิจึงมีเรื่อกันก็แต่ในประเทศไทยประเทศเดียวเท่านั้น ประเทศชาวพุทธอื่นๆ เช่น อินเดีย ลังกา พม่าทิเบต ฯลฯ ไม่มีใครเขาเรื่อกัน ศาสนาคริสต์ยหรืออิสลามเขาก็ไม่เชื่อเลย ถ้าเป็นคนปากคองในทวีปแอฟริกาเขาเรื่อกัน ก็ยังเป็นเรื่อกันที่เ่อกภัย เพราะเขาเป็นคนไม่มีศาสนาไม่มีน้สมมองสติปัญญาไม่สูงไปกว่าสัตว์มากนัก แต่คนไทยที่มีอารยธรรมมาเป็นพันๆปี มีพุทธศาสนาประจำชาติมาเกินกว่าพันปี พระพุทธเจ้าก็ห้ามมิให้พุทธบริษัทเรื่อกันฝ่ิสาแหวดตาม้พระเจ้าซึ่งศาสนาอื่นๆเขาเรื่อกัน พระพุทธเจ้าก็ย้งสอนมิให้เรื่อกัน ให้เรื่อกันแต่เรื่อกกรรมและผลของการกระทำของตัวเอง สอนให้กลัวกิเลสกลัวความชั่ว สอนให้บูชาความดีของตนและของคนอื่น แต่แล้วชาวพุทธกลับกลัวฝ่ิสาแหวดตาต่ำๆ อย่างพระภูมิจึง อย่างพวกเจ้าพ่อเจ้าแม่ทั้งหลาย ภิกษุก็ช่วยกันประกาศเรื่อกฝ่ิสาต่างๆ แล้วจะถือว่าสอนพุทธศาสนาได้อย่างไร)

ภิกษุทำธรรมะให้อันตรธาน

ภิกษุทั้งหลาย! เรื่องนี้เคยมีมาแล้ว กลองศึกของกษัตริย์พวกทศารหะเรียกว่า "อานกะ" มีอยู่ เมื่อกลองนี้มีแม่แลแตกหรือปริ พวกกษัตริย์ก็หาเนื้อไม้อื่นมาทำเป็นลิ้ม สอดเสริมลงในรอยแตกของกลองนั้น (ทุกคราวไป) เมื่อเชื่อมปะเข้าหลายครั้งหลายคราวเช่นนั้น นานเข้า ก็ถึงสมัยหนึ่งซึ่งเนื้อไม้เดิมของตัวกลองหมดสิ้นไป เหลืออยู่แต่เนื้อไม้ที่ทำเสริมเข้าใหม่เท่านั้น

ภิกษุทั้งหลาย! ฉันทไคก็ฉันทนั้น ในการยึดยาวต่อไปภายหน้า ตัวสูตรส่วนที่ลึกลับซึ่งเหล่าใดที่เป็นคำสอนของตถาคตเป็นข้อความลึกลับ มีความหมายซึ่งเป็นชั้นโลกุตตระว่าเฉพาะด้วยเรื่องสุญญตา (ความว่างจากกิเลส) เมื่อมีผู้นำสูตรเหล่านั้นมากล่าวอยู่ เธอจักไม่ฟังด้วยดี จักไม่เงี้ยวหูฟัง จักไม่ตั้งจิตเพื่อจะรู้ทั่วถึง และจักไม่คิดว่าเป็นสิ่งที่ตนควรศึกษาเล่าเรียน ส่วนสูตรเหล่าใดที่นักกวีแต่งขึ้นใหม่เป็นคำร้อยกรองประเภทกาพย์กลอน มีอักษรสละสลวย มีพยัญชนะอันวิจิตร เป็นเรื่องนอกแนว เป็นคำกล่าวของสาวก เมื่อมีผู้นำสูตรที่นักกวีแต่งขึ้นใหม่เหล่านั้นมากล่าวอยู่ เธอจักฟังด้วยดี จักเงี้ยวหูฟัง จักตั้งจิตเพื่อจะรู้ทั่วถึง และจักคิดว่าเป็นสิ่งที่ตนควรศึกษาเล่าเรียน

ภิกษุทั้งหลาย! ความอันตรธานของตัวสูตรส่วนที่ลึกลับซึ่งเป็นคำของตถาคตเป็นข้อความลึกลับ มีความหมายซึ่งเป็นชั้นโลกุตตระว่าเฉพาะด้วยเรื่องสุญญตา ก็จักมีขึ้นด้วยอาการอย่างนี้แล.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต นิตาน ๙.๑๖/๓๑๑/๖๗๒-๓ ทริสแกภิกษุทั้งหลายที่
เซตวัน ในทุวันนั้นจะเห็นได้ว่าไม่ค่อยมีภิกษุองค์ใดที่สอนเรื่องสุญญตา เห็นสอนกันแต่
ศีลธรรมจรรยา อันประสงค์ของการถวายปัจจัยแก่สมณะ น้อยนักที่กล้าสอนหลักแท้จริง
ของพุทธศาสนา ประกาศกันแต่ไสยศาสตร์และอำนาจจิต คัมภีร์พระมาลัยกลายเป็น
เรื่องสำคัญ พุทธบริษัทจำนวนมากเอาใจใส่อยากจะไม่เกิดในศาสนาพระศรีอารยเมต-
ไตรย พอใครเอาทุทธโอรสที่เป็นจันโลกุตตระมาเผยแผร์ ก็ถูกพวกมิจฉาทิฎฐิที่บูชา
ภูติผีปีศาจ กล่าวหาว่าทำลายพุทธศาสนา ดูถูกภิกษุสงฆ์องค์เจ้าเหยียดหยามคนไทย
ทั้งประเทศ นี่แหละแสดงให้เห็นว่าเนื้อแท้ของสังฆกรรมขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า กำลัง
อันตรายด้วยฝีมือของพวกมลาถุพุทธศาสนาในประเทศของเรานี่เอง ไม่ใช่ใครอื่นไกล
ที่ไหนเลย เขาเป็นผู้ที่ทำให้ศาสนาพุทธแท้เป็นศาสนาเทียม แล้วรอกอยอาศัยมือคน
ต่างชาติเข้ามาทำลายพุทธศาสนาให้หมดไป โดยเห็นว่าเป็นศาสนาเหลวไหล)

เพื่อยืนยันว่าพระพุทธศาสนา พระภิกษุสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนในประเทศไทย กำลังอยู่ในฐานะอันตรายอย่างร้ายแรงมาก โดยไม่มีผู้ใดคิดถึงเรื่องนี้กันเลย จึงขอนำคำพูดของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อังคุตตรทุกนิบาต มากล่าวต่อท้ายนี้ไป เพื่อให้ผู้มีปัญญาทั้งหลายพิจารณาอีกวาระหนึ่ง ก่อนที่จะเลียบหนีไป และขอให้อ่านกันด้วยความสนใจ:-

‘ภิกษุทั้งหลาย! คนพวกที่แสดงสิ่งที่ไม่เป็นธรรมว่าเป็นธรรม ย่อมได้ชื่อว่าประพตติไม่เป็นประโยชน์แก่อกุล กระทำไปโดยไม่เป็นการให้ความสุขแก่ชนเป็นอันมาก กระทำไปโดยไม่เป็นประโยชน์แก่ใครแต่เป็นไปเพื่อความทุกข์หนักแก่มนุษย์ทั้งหลาย ทั้งตัวเองก็ประสบสิ่งที่เป็นบาปหนักหนา ท่างเห็นจากบุญเป็นอันมาก แล้วยังจะทำให้พระสังฆธรรมนี้อันตรายด้วย’

‘ภิกษุทั้งหลาย! คนพวกที่แสดงสิ่งที่ตกคตไม่ได้บัญญัติไว้ ย่อมได้ชื่อว่าประพตติไม่เป็นประโยชน์แก่อกุล กระทำไปโดยไม่เป็นการให้ความสุขแก่ชนเป็นอันมาก กระทำไปโดยไม่เป็นประโยชน์แก่ใคร แต่เป็นไปเพื่อความทุกข์หนักแก่มนุษย์ทั้งหลาย ทั้งตัวเองก็ประสบสิ่งที่เป็นบาป ท่างไกลจากความเย็นนอกเย็นใจ คือบุญเป็นอันมาก และยังทำให้พระสังฆธรรมนี้อันตรายด้วย’

‘ภิกษุทั้งหลาย! ฝ่ายพวกที่แสดงให้เห็นว่า อธรรมเป็นอธรรมนั้น ได้ชื่อว่าประพตติเป็นประโยชน์แก่อกุล ทำเพื่อให้ความสุขสวัสดิแก่ชนเป็นอันมาก ทำให้เกิดประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก เพื่อความสุขแก่มนุษย์ทั้งหลาย ผู้ทำย่อมประสบบุญกุศลเป็นอันมาก ทั้งเป็นการชำระพระสังฆธรรมไว้ให้มันคงอีกด้วย’

‘ภิกษุทั้งหลาย! บุคคลประเภทเดียว เมื่อเกิดขึ้นในโลกย่อมเกิดมาเป็นประโยชน์แก่อกุล เพื่อนำความสุขสวัสดิมาสู่ชนเป็นอันมากเป็นประโยชน์สุขทั้งแก่มนุษย์ทั้งหลาย บุคคลนี้คือผู้ใดเล่า? คือผู้ที่เป็นสัมมาทิฐิ มีความเห็นไม่วิปริต เขาเป็นผู้ทำคนเป็นอันมากให้พ้นมาเสียจากอสังขธรรม

แล้วให้มาตั้งอยู่ในพระสังฆธรรม ภิกษุทั้งหลาย! บุคคลประเภทเดียวเท่านั้น
แล ฯลฯ

‘ภิกษุทั้งหลาย! ตถาคตมองไม่เห็นสิ่งใดอันแม้สิ่งเดียว ที่จะให้เกิด
โทษมากมายเหมือนกับความเป็นผู้มีมิจฉาทิฏฐิอันนี้เลย บรรดาสิ่งที่เรียกว่า
โทษ โทษทั้งหลาย มิจฉาทิฏฐินี้เป็นโทษอย่างยิ่ง’

‘ภิกษุทั้งหลาย! สัตว์ที่มีปัญญาไม่โง่เง่าไม่เงอะงะ สามารถที่จะรู้
ความหมายแห่งคำที่เป็นสุภาษิต และคำที่เป็นทุพภาษิตได้ มีเป็นส่วนน้อย
สัตว์ที่เขลาโง่เง่าเงอะงะ ไม่สามารถที่จะรู้ความหมายของคำที่เป็นสุภาษิตและ
ทุพภาษิตได้ มีมากกว่ามากโดยแท้ ภิกษุทั้งหลาย! สัตว์ที่ประกอบด้วย
ปัญญาฉลาดอย่างประเสริฐมีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่ตกอยู่ในห้วงอวิชชา
มืดบอดหลงใหลมกายนั้นมีมากโดยแท้’

‘ภิกษุทั้งหลาย! สัตว์ที่ตายจากมนุษย์แล้วกลับมาเกิดเป็นมนุษย์
อีกนั้น มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่ตายจากมนุษย์ไปเกิดในนรก ไปเกิดเป็นสัตว์
เดียรัจฉาน ไปเกิดเป็นเปรต มีมากกว่ามากโดยแท้ ฯลฯ ภิกษุทั้งหลาย!
สัตว์ที่ตายจากเทวดาแล้วกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ มีเป็นส่วนน้อย สัตว์ที่ตาย
จากเทวดาไปเกิดในนรก เกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน เกิดเป็นเปรต มีมากกว่า
มากนัก’

‘ภิกษุทั้งหลาย! เหมือนเขาเอาเครื่องดักปลาวางขุมไว้ที่ปากทางน้ำ
อันไม่เป็นการทำเพื่อให้ได้ประโยชน์แก่อูกุลอันใด แต่เพื่อความทุกข์ ความ
วอดวาย ความฉิบหายแก่พวกปลาทั้งหลาย ฉันทใด โมฆะบุรุษเขาก็ทำเป็น
วางเครื่องดักมนุษย์ไว้ เขาเกิดมาในโลก ก็มีใจจะมากทำประโยชน์แก่อูกุล แต่
เพื่อมาทำความทุกข์ ความวอดวาย ความฉิบหายพินาศ แก่ปวงสัตว์
ทั้งหลายเป็นอันมาก ฉันทนั้น’

‘ภิกษุทั้งหลาย! บุคคลผู้ทำการชักชวนคนให้เข้าไปสู่ความเชื่ออัน
กล่าวไว้ชั่วไว้ผิดกิติ บุคคลผู้แนะนำให้เขาชักชวนกิติ บุคคลผู้ถูกเขาชักจูงแล้ว

ลงมือทำอย่างนั้นก็ดี คนทั้งสามพวกนี้ย่อมประสบกรรมอันเป็นบาป (ความ
สูญเสียความดีทางใจ) เป็นอันมาก ข้อนั้นเพราะเหตุใด? ข้อนั้นเป็นเพราะ
สิ่งนั้นเป็นของกล่าวไว้ไม่ได้ไม่ถูก*

‘ภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนเมล็ดสะเดา เมล็ดบวบขม เมล็ด
น้ำเต้าขม ที่เขาเอาลงเพาะในดินที่ชุ่มเย็นแล้ว รสดีรสหน้าที่เมล็ดพืชเหล่านี้
นั้นดูดซึมเอาไว้ทั้งหมด ย่อมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดรสขมรสเผื่อน ไม่เป็นที่
น่าดีใจทั้งนั้น ข้อนี้เป็นเพราะเมล็ดเชื่อมั่นแล้วอย่างนั้นเอง นี่ฉันใด บุคคล
ผู้มีความเห็นผิดเป็นมิจฉาทิฎฐิก็ฉันนั้น การกระทำที่เป็นการเคลื่อนไหวทาง
กายของคณมิจฉาทิฎฐิ การกระทำที่เป็นการพูดทางวาจาของคณมิจฉาทิฎฐิ
การกระทำที่เป็นความนึกคิดทางใจของคณมิจฉาทิฎฐิ ความจงใจเจตนาใดๆ
ความปรารถนาใดๆ ความตั้งใจอันใด ความคิดอันใดของคณมิจฉาทิฎฐิ
ก็ล้วนแต่จะเป็นสิ่งที่ให้เกิดผลเป็นความชื่นชม ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใคร่
ไม่เป็นทางที่จะเกิดประโยชน์สุข มีแต่จะเพิ่มพูนทุกข์ให้มากมาย ข้อนี้เพราะ
เหตุใด? ข้อนี้เพราะสาเหตุคือมิจฉาทิฎฐินั้น มันเลวทรามมันเอง’

‘ภิกษุทั้งหลาย ในกลุ่มชนหมู่นี้ในธรรมวินัยนี้ กรรมชนิดใดที่ไม่
ถูกต้อง เป็นอธรรม เขาก็หลงทำกันไปจนได้ ที่เป็นธรรมะกลับไม่กระทำกัน
กรรมที่ไม่ถูกต้องตามวินัยก็ถือทำกันไปจนได้ แต่ที่ถูกต้องทางวินัยไม่กระทำ
กัน การกระทำทางฝ่ายไม่ใช่ธรรมะ ก็ปล่อยให้หึ่งเฟื่องรุ่งเรือง การกระทำ
ทางฝ่ายที่เป็นธรรม กลับปล่อยให้เงียบลับอับเฉาไป การกระทำที่ไม่ถูกวินัย
ก็ระบดเจริญไป การกระทำที่ถูกตรงวินัยไม่เจริญ ภิกษุทั้งหลาย หมูชน
อย่างนี้เราตถาคตเรียกว่า ‘บริษัทรีๆ ขวางๆ’

ภิกษุเห็นแก่การกินดี

ภิกษุทั้งหลาย! ในภายภาคหน้า จะมีภิกษุผู้ต้องการความเอร็ดอร่อยในอาหาร เมื่อเป็นเช่นนั้นอยู่ จักเลิกร้างจากการเที่ยวบิณฑบาต จักเห็นทางที่นอนที่นั่นอันเป็นป่าและป่าชฎูเจียบสัจด์ จักมั่วสุม ชุมนุมกันอยู่ในย่านหมู่บ้าน นิคม และเมืองหลวง และจักแสวงหาสิ่งอันไม่สมควรหลายแบบหลายวิธี เพราะความต้องการเอร็ดอร่อยในอาหารนั้น เป็นเหตุ

ภิกษุทั้งหลาย! นี่เป็นภัยในอนาคตข้อที่สอง ยังไม่เกิดขึ้นในบัดนี้ แต่จักเกิดขึ้นในเวลาต่อไป พวกเธอทั้งหลายพึงสำนึกไว้ ครั้นได้สำนึกแล้ว ก็พึงพยายามกำจัดภัยนั้นเสีย.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต ปณฺจก.อจฺ ๒๒/๑๒๔/๘๐ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้กำลังเป็นจริงอย่างพระพุทธเจ้าตรัส คือภิกษุพากันพอใจแก่การอยู่ในบ้านในเมือง แม้ที่แสดงตนเป็นพระเดินชุตงค์ ก็แบกกลตมุงหน้าเข้าสู่กรุงปิกกลดอาศัยใกล้ตลาดแล้วทำการจำหน่ายตะกวดเชือกวิเศษของคลังเครื่องวาง ตลอดจนนารถบอกไม้ไผ่ห้วย ต่อไปก็กลายเป็นพระอาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ แต่แล้วก็ไม่พ้นไปกระทำผิด ติดคุก ติดตะรางกันเสียมากต่อมากแล้ว ทางคณะสงฆ์ควรปราบปรามนักชุตงค์แบบนี้เสีย เพราะอาชีพต่อสวางประชาชนคนที่ไม่รู้จักพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าไม่เคยถือภิกษุที่ประกอบเดรัจฉานวิชา ว่าเป็นสาวกของพระองค์ ท่านดำหนิ ท่านประณามอย่างหนักที่สุด)

ภิกษุเห็นแก่นอน

ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอทั้งหลายจะเข้าใจในเรื่องนี้กันอย่างไร? พวกเธอเคยได้เห็นได้ฟังมาบ้างหรือไม่ว่า สมณะหรือพราหมณ์ที่เอาแต่ประกอบความสุขในการนอน หาคะความสุขในการเอนกาย หาคะความสุขในการหลับตามสบายอยู่เสมอๆ ทั้งเป็นผู้ไม่ระวังตาหูกมุกลิ้นกายใจ ไม่รู้ประมาณในการบริโภค ไม่ประกอบธรรมอันเป็นเครื่องทำให้พ้นความหลงผิด ไม่เห็นแจ่มแจ้งในกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่ประกอบการเนื่องๆ ในธรรมเครื่องให้เกิดปัญญา ซึ่งจะทำให้พ้นทุกข์ด้วยอำนาจจิต ด้วยอำนาจปัญญา อันหากิเลสมิได้ ด้วยปัญญาอันยิ่งของตนเอง แล้วดำรงตนอยู่ในธรรมนั้น?

‘ข้อนั้น ยังไม่เคยได้เห็นได้ฟังเลย พระเจ้าข้า’

ดีแล้วภิกษุทั้งหลาย! ข้อที่กล่าวถึงนี้ แม้เราเองก็ไม่เคยได้เห็น ได้ฟังอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ว่า ‘เราทั้งหลายจักระวังตาหูกมุกลิ้นกายใจ เป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค ประกอบธรรมอันเป็นเครื่องทำให้พ้นความหลงผิด เป็นผู้เห็นแจ่มแจ้งในกุศลธรรมทั้งหลาย และจักประกอบความเพียรพิจารณาธรรมเครื่องให้เกิดปัญญาอยู่เสมอๆ’ ดังนี้

(คัดจากบาฬี พระพุทธภาษิต จกฺก.อจฺ ๒๒/๓๓๓/๒๘๘ ทริสแวกัภิกษุทั้งหลาย เพราะมีพระบวชใหม่รอนอนนอนตื่นสาย เพื่อชี้ให้เห็นว่าการเข้ามาบวชแล้วไม่เล่าเรียน เห็นแก่การพักผ่อนหลับนอน ชอบแต่มอง ตม ฟัง ถ่มรศ สัมผัส สิ่งที่ไม่บังควรแก่สมณะ ละเมียดวินัย ไม่สนใจในศีลสมาธิปัญญาแล้ว ภิกษุผู้นั้นย่อมไม่ได้รับประโยชน์จากการบวช ยิ่งนานวันเข้าก็ยิ่งทำบาปมากขึ้น ไม่เป็นประโยชน์แก่ตัวเองและผู้ใดเลย อุทมคตติเดิมและที่ถูกต้องของการบวชก็คือ หวังมรรคผลนิพพาน กล่าวคือปฏิบัติธรรมเพื่อละสังโยชน์ ๑๐ ประการ ซึ่งจะทำให้ได้พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ โดยเห็นว่าโอกาสที่คนจะเกิดเป็นมนุษย์ได้อีกนั้นมีน้อยนัก ที่จะพบพุทธศาสนาที่มีน้อยนัก ที่พบแล้วและมีปัญญาเข้าใจคำสั่งสอนที่แท้จริงของพุทธศาสนาก็มีน้อยคนนัก ที่เข้าใจแล้วปฏิบัติธรรมจนบรรลุมรรคผลนิพพานก็น้อยยิ่งขึ้นไปอีก การบวชจึงเป็นช่องทางลัดสำหรับอุทมคตติดังกล่าว

น่าเสียดายที่คนสมัยนี้ส่วนมากบวชเพื่ออุทมคตติอย่างอื่น เขาจึงไม่สนใจคำสั่งสอนคำห้ามปรามของพระพุทธเจ้า ละเมียดศีลและวินัยทั้งภิกษุผู้น้อยและผู้ใหญ่ จนว่ากล่าวกันไม่ได้ หากไม่มีการแก้ไขกันเสียบ้างแล้ว สถาบันนี้น่าเกรงว่าจะถูกทำลายด้วยอำนาจบาตรใหญ่อย่างที่เข้ามาแล้วในต่างประเทศ แล้วจะพากันเสียใจช่วยอะไรไม่ได้ และไม่ต้องร้องไวยวายเป็นใครช่วย ว่าพระพุทธศาสนาถูกทำลาย ทั้งนี้ก็เพราะการกระทำหรือความประพฤติของตัวเอง เป็นการทำลายสังฆธรรมไปทุกวันๆ อย่างไม่เคยมีใครห่วงใยไม่เห็นใครแสดงความสนใจที่จะก่อกู้พุทธศาสนา ภิกษุส่วนมากกำลังบิดเบือนเปลี่ยนแปลงลงกลบเกลื่อนหลักคำสอนที่ถูกต้อง บิดบังพุทธพจน์หรือคำสอนที่ขัดประโยชน์ของตนๆ จนคนไทยส่วนมากไม่รู้จักพระพุทธศาสนาที่แท้จริง)

ภิกษุเห็นแก่การอยู่ดี

ภิกษุทั้งหลาย! ในนายภาคหน้า จักมีภิกษุผู้ต้องการนอนสบาย
ห้งสบาย เมื่อเป็นเช่นนั้นอยู่ จักเลิกร้างจากการอยู่ป่า (หรือจากการ
อยู่โคนไม้) จักเหินห่างที่นอนที่นั่งอันเป็นป่าและป่าชฎูเจียบสดจัก
มั่วสุมชุมนุมกันอยู่แต่ย่านหมู่บ้านนิคมและเมืองหลวง และจักแสวงสิ่ง
อันไม่สมควรหลายแบบหลายวิธี เพราะความต้องการนอนสบายห้ง
สบายนั้น เป็นเหตุ

ภิกษุทั้งหลาย! นี่เป็นภัยในอนาคตข้อที่สาม ยังไม่เกิดขึ้นใน
บัดนี้ แต่จักเกิดขึ้น ในเวลาต่อไป พวกเธอทั้งหลายพึงสำนึกไว้ ครั้น
ได้สำนึกแล้ว ก็พึงพยายามกำจัดภัยนั้นเสีย.

(คัดจากบาติ พระพุทธภวามิต ปณจก.อง ๒๒/๑๒๕/๘๐ ภัยทั้ง ๓ ประการนี้ได้บังเกิดขึ้นแล้วสมัยนี้และจะมากขึ้นทุกทีๆ ภิกษุเคยได้รับการยกย่องว่า บวชเพื่อลืพระศาสนา แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีบวชเพื่อทำลายพระศาสนามากขึ้นๆ เช่น พวกภิกษุที่ส่งเสริมไสยศาสตร์ ประกาศหลักความเชื่อของศาสนาพราหมณ์หรือสอนให้คนหลงไหว้ภูติผีปิศาจ หลงไหลในพิธีพิธีกรรมอันเป็นทางนามซึ่งลามกผล และการอยู่ดีกินดีส่วนตนเท่านั้น ถึงแม้ภิกษุที่รู้ความจริงว่าการกระทำเช่นนั้น ขัดต่อคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แต่ก็ไม่กล้าพูดความจริง เพราะเกรงว่าจะไม่ได้อยู่ดีกินดี ยอมสละพระพุทธศาสนาเพื่อเห็นแก่ตัวตนของตัวเอง ในจำนวนภิกษุไทยสองแสนรูปนั้น มีกี่องค์ที่สอนศาสนาพุทธนแท้ๆและกล้าบอกประชาชนว่าไสยศาสตร์ไม่ใช่พระพุทธศาสนา)

แม้ในคัมภีร์อังคุตตร. ติกนิบาต. พระพุทธเจ้าก็ยังกล่าวไว้ว่า :-

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุซึ่งสำเนียงยกตั้งนี้ว่า 'ก็เราที่ออกบวชมานี้ ไม่ใช่เพราะจิวร ไม่ใช่เพราะบิดนทบาท ไม่ใช่เพราะที่อยู่อาศัย เราออกบวชเป็นบรรพชิตนี้ ไม่ใช่เหตุที่ขาดแคลนสิ่งเหล่านั้นหรือให้รำรวยสิ่งเหล่านั้น แต่เราเองเป็นผู้ที่ความเกิด ความแก่ ความตาย ความโศก ฯลฯ ครอบงำย่ำยีเอา ชื่อว่าเป็นผู้มีความทุกข์เส่นงานอาแล้วมีความทุกข์ท่วมทับเอาแล้ว ทำประการใด เราพอจะหาทางทำที่สุดสิ้นจากความทุกข์ให้ปรากฏชัด ก็การที่เราจะมาสวางหากามที่เราละกันมาแล้วนั้น ย่อมเป็นของต่ำทรามอย่างยิ่ง ชื่อนั้นไม่เป็นการสมควรแก่เราเลย' ดังนี้

ในที่แห่งอื่นพระพุทธเจ้าก็เคยประณามว่า 'มุนีที่ไม่ละกาม คือคนลวงโลก และเป็นผู้ที่ทำให้การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเป็นหมันไป'

* หมายถึง กามหมายถึงความพอกพองใจใคร่จะให้เห็นรูปสวยๆ กิณของรสอร่อยๆ ได้เต็มของหอมๆ ได้ฟังเสียงไพเราะ ได้สัมผัสทางร่างกายที่ทำให้ผลิตผลิตเจริญราคะนักบวชไม่ว่าศาสนาใด ถ้าเป็นเช่นนี้ ก็เป็นคนลวงโลก.

ภิกษุไม่รู้อรียสังข์

ภิกษุทั้งหลาย! สมณะหรือพราหมณ์พวกใด ไม่รู้จักตามที่เป็นจริงว่า ทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ เหตุให้เกิดทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ ความดับสนิทแห่งทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ ข้อปฏิบัติเครื่องให้ถึงความดับสนิทแห่งทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ

ภิกษุทั้งหลาย! สมณะหรือพราหมณ์พวกนั้น ทั้งที่ถูกสมมติว่าเป็นสมณะ ทั้งที่ถูกสมมติว่าเป็นพราหมณ์ก็ตาม ก็ทำเป็นสมณะหรือพราหมณ์ไปได้ไม่ เพราะไม่รู้ประโยชน์แห่งความเป็นสมณะหรือความเป็นพราหมณ์ ด้วยปัญญาอันยิ่งของตนเอง แล้วปฏิบัติธรรมนั้นอยู่.

(คัดจากบาติ พระพุทธภาษิต มหาวาร.ส.๑๔/๕๔๒/๑๗๐๐ เวลานั้นภิกษุผู้รู้ว่
อรียสังข์เป็นอะไรนั้นมียุมาก แต่ผู้เห็นจริงและประพฤติปฏิบัติตนตามนั้นหาได้ยาก
เหลือเกิน การสั่งสอนจึงไม่บังเกิดผล เพราะคนเห็นว่าผู้ที่สอนมักตีแต่พูด ตนเองก็ไม่
ปฏิบัติตามที่ตัวสอน เลยพลอยดูหมิ่นดูแคลนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปด้วย ถ้าไม่
แก้ไขความประพฤตินักบวชกันเสียใหม่แล้ว ภิกษุจะหมดความหมายในสายตาของ
คนรุ่นใหม่ๆ ซึ่งในที่สุดก็คงจะเห็นเป็นลิ่งรกรุงรังของสังคมและเลิกล้มสถาบันอันนี้
ไปเสีย คงเหลือไว้แต่เพียงพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น)

ภิกษุสามก

อาหนท์! ภิกษุสามกเห็นประโยชน์สี่อย่างเหล่านี้อยู่ จึงยินดีในการทำลายสงฆ์ให้แตกกัน สี่อย่างอะไรกันเล่า สี่อย่างคือ

๑. ภิกษุสามกในกรณีนี้เป็นคนทุสิต มีความเป็นอยู่สามกไม่สะอาด มีความประพฤติชนิดที่ตนเองนึกแล้วก็กินแทนตัวเอง มีการกระทำที่ต้องปกปิดซ่อนเร้น ไม่ใช่สมณะก็อ้างตัวว่าเป็นสมณะ ไม่ใช่คนประพฤติพรหมจรรย์ก็อ้างตัวว่าประพฤติพรหมจรรย์ เป็นคนเฝ้าในเบียดแฉะ มีสัญชาติหมักหมมเหมือนบ่อที่เทขยะมูลฝอย ภิกษุสามกนั้นหวั่นวิตกไปว่า 'ถ้าหากภิกษุทั้งหลายรู้จักเราว่าเป็นคนทุสิต มีความเป็นอยู่สามกไม่สะอาด ฯลฯ มีสัญชาติหมักหมมเหมือนบ่อที่เทขยะมูลฝอย เมื่อภิกษุพร้อมเพรียงกันได้อยู่ ก็จักทำให้ชาติสิทธิ์ในความเป็นภิกษุได้ แต่เมื่อแตกกันเสีย ก็จักไม่อาจทำให้ฉิบหาย' ดังนี้ ภิกษุสามกมองเห็นประโยชน์อันนี้เป็นข้อแรก จึงยินดีในการทำลายสงฆ์'

๒. อีกข้อหนึ่ง ภิกษุสามกเป็นคนมิจฉาทัฎฐิ ประกอบด้วยความเห็นผิดจากหลักธรรมะ ภิกษุสามกนั้นหวั่นวิตกไปว่า 'ถ้าหากภิกษุทั้งหลายรู้จักเราว่าเป็นคนมิจฉาทัฎฐิ ประกอบด้วยความเห็นผิดจากหลักธรรมะแล้วไซ้ร้ เมื่อภิกษุพร้อมเพรียงกันได้อยู่ ก็จักทำให้ฉิบหายได้ แต่เมื่อแตกกันเสียก็จะไม่ทำให้ฉิบหาย' ดังนี้ ภิกษุสามกมองเห็นประโยชน์อันนี้เป็นข้อที่สองจึงยินดีในการทำลายสงฆ์

๓. อีกข้อหนึ่ง ภิกษุสามกเป็นคนเลี้ยงชีวิตผิดทาง ประกอบมิจฉาชีพ ภิกษุสามกนั้นหวั่นวิตกไปว่า 'ถ้าหากภิกษุทั้งหลาย รู้จักเรา

ว่าเราเลี้ยงชีวิตผิดทาง เป็นเมจดาชีพไซร์ เมื่อภิกษุพร้อมเพรียงกันดี อยู่ ก็จะทำให้ฉิบหายได้ แต่เมื่อแตกกันเสีย ก็จะไม่ทำให้เราให้ฉิบหาย" ดังนี้ ภิกษุลามกมองเห็นประโยชน์อันนี้เป็นข้อที่สาม จึงยินดีทำลายสงฆ์

๔. อีกข้อหนึ่ง ภิกษุลามกเป็นคนปรารถนาลาภ ปรารถนาสักการะ ปรารถนาเสียง เยินยอ ภิกษุลามกนั้นทวนวิตกไปว่า "ถ้าหากภิกษุทั้งหลายรู้จักเราว่าเป็นคนปรารถนาลาภ ปรารถนาสักการะ ปรารถนาเสียงเยินยอไซร์ เมื่อภิกษุพร้อมเพรียงกันดีอยู่ ก็จักไม่สักการะ เคารพ นับถือ บูชาเรา" ดังนี้ ภิกษุลามกเห็นประโยชน์อันนี้เป็นข้อที่สี่ จึงยินดีในการทำลายสงฆ์

อานนท์! ภิกษุลามก เห็นอำนาจประโยชน์สี่อย่างนี้แล จึงยินดีในการทำลายสงฆ์ให้แตกกัน.

(คัดจากบาฬี พระพุทธภาษิต จตุกก. อง ๒๑/๓๒๔/๒๔๓ ทวีตแก่พระอานนท์ ในเวลาปัจจุบันนี้ ปรากฏว่า ภิกษุของนิกายใดกระทำชั่ว เถระของนิกายนั้นก็พยายาม ปกปิดเรื่อง หรือเข้าแก้ตัวแทน เถระบางรูปถึงกับส่งเสริมให้ภิกษุของตนทำชั่วต่อไปหรือ ทำมากขึ้น เพื่อให้ผิดเหมือนกันหมด ถ้าภิกษุผู้น้อยประพฤติชั่วดีกว่าภิกษุเถระ ภิกษุเถระก็ไม่พอใจ หากทางชั้นภิกษุผู้น้อยออกไปจากวัด ภิกษุผู้น้อยจึงมีความหวาดเกรง เรื่องจะถูกขับออกจากวัดกันทั่วไป ไม่กล้าประพฤติตนดีขึ้นหน้าเจ้าอาวาส แม้เจ้าอาวาส ประพฤติชั่วช้าสามานย์ เป็นปารวชิก ผิดสังฆาทิเสส อนินยต นิสัสัคคีย์ ปาจิตติย ๖๗๓ ภิกษุภุควัดก็ไม่กล้าบอกเล่าแก่เจ้าหน้าที่ และต้องช่วยปิดบัง หรือร่วมมือในการกระทำ ชั่วเหล่านั้นไปด้วย หากภิกษุภุควัดองค์ใดไม่ร่วมมือ ก็มักถูกเจ้าอาวาสหรือเถระวัดอื่น ที่มีตำแหน่งสูงใช้อำนาจบาตรใหญ่ จับภิกษุตัวรูปนั้นเสกบ้าง จ้างคนทำร้ายร่างกายบ้าง แม้ในจังหวัดพระนครก็ยังคงกระทำกันอย่างนี้ เหมือนพวกหมาขายร้ายใจเหี้ยมโหด ชาวบ้านทนดูไม่ได้ ช่วยร้องเรียนอย่างไรก็ไม่มีการฟัง จนผู้หวังดีต่อพุทธศาสนาหมด ศรัทธากันไปเอง

ขอให้พิจารณาดูว่าในสมัยนี้ภิกษุผู้ดี ภิกษุผู้มีจิตปฏิ ภิกษุผู้เลี้ยงชีวิตผิด และ ภิกษุปรารถนาลาสิกขาธรรม ตามที่พระพุทธเจ้าจำแนกไว้นี้ มีอยู่มากน้อยเพียงใด แล้ว นิกายทั้งสองจะรวมกันได้อย่างไร ภิกษุทั้งสี่ประเภทนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านว่า เขาคิด ทำลายคณะสงฆ์ ชาวบ้านก็มีภัยของภิกษุเหล่านี้ ทางการคณะสงฆ์ก็ไม่กล้าแก้ไขเพราะ เถระบางรูปก็เป็นแบบนี้ นี่แหละ ภิกษุลามกกำลังทำลายสงฆ์อยู่ในประเทศไทยแล้ว ไม่ต้องไประแวงใครที่ไหนอีก โปรดรีบแก้ไขเถิด)

ภิกษุกินอุจจาระ

ภิกษุทั้งหลาย! ลากสักการะและเสียงเหินยอ เป็นอันตรายที่
ทารุณ แสบเผ็ด หยาบคาย ต่อการบรรลुพระนิพพานอันเป็นธรรมให้
หลุดจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวง ไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า

ภิกษุทั้งหลาย! เปรียบเหมือนตัวกัณฐกะ ซึ่งกินอุจจาระเป็น
อาหาร อิ่มแล้วด้วยอุจจาระ ท้องป่องด้วยอุจจาระ หนึ่งกองอุจจาระ
ใหญ่ก็มีอยู่ตรงหน้าของมัน เพราะเหตุนี้มันจึงนึกดูหมิ่นกัณฐกะตัว
อื่นๆ ว่า 'เราผู้มีอุจจาระเป็นอาหาร อิ่มแล้วด้วยอุจจาระ ท้องป่อง
ด้วยอุจจาระ หนึ่ง กองอุจจาระใหญ่ตรงหน้านี้ของเราก็ยังมี กัณฐกะ
ตัวอื่นมีบุญน้อย มีเกียรติน้อย ไม่รวยลากด้วยอุจจาระ' ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุบางรูปในศาสนานี้ก็เหมือนกัน เป็นผู้ถูก
ลากสักการะ และเสียงเหินยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตติดแน่นอยู่ในสิ่ง
นั้นๆ ในเวลาเข้าครองจีวรถือบาตร เข้าไปบิณฑบาตในหมู่บ้านหรือใน
เมือง เธอได้ฉันตามพอใจจนอิ่มแล้วในที่นั้น ทั้งเขาก็นิมนต์ให้ฉันใน
วันรุ่งขึ้นด้วย ของบิณฑบาตก็เต็มบาตรกลับมาด้วย ภิกษุนี้ครั้งกลับ
มาถึงวัดแล้วก็พูดพล่ำ (เหมือนตัวกัณฐกะ) ในท่ามกลางหมู่เพื่อน
ภิกษุว่า 'เราได้ฉันตามพอใจจนอิ่มแล้ว ทั้งเขายังนิมนต์เพื่อฉันในวัน
พรุ่งนี้อีก ของบิณฑบาตของเรานี้ก็เต็มบาตรกลับมา เรารวยลากด้วย
จีวร อาหาร ที่อยู่และยารักษาโรค ส่วนภิกษุอื่นๆ เหล่านี้มีบุญน้อย
มีอำนาจน้อย จึงไม่รวยด้วยลาก' ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุนั้นถูกลากสักการะ และเสียงเหินยอ
ครอบงำเข้าแล้ว มีจิตติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ ย่อมนึกดูหมิ่นภิกษุอื่นๆ

ผู้มีศีลเป็นที่รัก ภิกษุทั้งหลาย! การได้ลาภของโมฆะบุรุษชนิดนั้น
ย่อมเป็นไปเพื่อทุกข์ ไร้ประโยชน์เกื้อกูล สิ้นกาลนาน

ภิกษุทั้งหลาย! ลาภสักการะและเสียงเยินยอ เป็นอันตรายที่
ทารุณแสนเหี้ยม หยาบคาย ต่อการบรรลुพระนิพพาน อันเป็นธรรมให้
หลุดจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวง ไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า เพราะฉะนั้น ใน
เรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้ว่า 'เราทั้งหลายจักไม่
เยื่อใยในลาภสักการะ และเสียงเยินยอที่เกิดขึ้น อนึ่ง ลาภสักการะ
และเสียงเยินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มากห่อหุ้มอยู่ที่จิตของเรา' พวก
เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้ดังนี้แล.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต นิตาน.ส. ๑๖/๒๖๔/๕๔๖-๘ ทุกวันนี้ภิกษุส่วนมาก
ติดลาภสักการะกันมากกว่าพวกชาวบ้านที่เขารับโลกาภิวัตน์เสียด้วยซ้ำไป)

ภิกษุไม่พ้นทุกข์

ภิกษุทั้งหลาย! เปรียบเหมือนภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่น และรส แต่ว่ามียาพิษติดอยู่ ครั้งนั้น มีบุรุษผู้หนึ่ง ซึ่งกำลังร้อนจัด เหน็ดเหนื่อย คอแห้งกระหายน้ำมาถึงเข้าคนทั้งหลายบอกแก่บุรุษนั้นว่า 'นี่แน่ท่านผู้เจริญ! ภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่มใบนี้ สมบูรณ์ด้วย สี กลิ่น และรส สำหรับท่าน แต่ว่ามียาพิษติดอยู่ ถ้าหากท่านต้องการดื่มก็ดื่มได้ เมื่อท่านดื่ม จักติดใจสีของมันบ้าง กลิ่นของมันบ้าง รสของมันบ้าง แต่ว่าครั้นดื่มเข้าไปแล้ว ท่านจักถึงความตายหรือรับทุกข์เจียนตาย' ดังนี้ บุรุษนั้นไม่ทันพิจารณา รีบดื่มเอามา ไม่ยอมวาง บุรุษนั้นก็ถึงความตาย หรือรับทุกข์เจียนตาย ฉันท

ภิกษุทั้งหลาย! สมณะหรือพราหมณ์ก็เหมือนกัน ใครเห็นสิ่งอันเป็นที่รักที่สนิใจในโลก ว่าเป็นของเที่ยง ว่าเป็นสุข ว่าเป็นตัวตน ว่าเป็นของไม่เสียดแทง ว่าเป็นของปลอดภัย สมณะหรือพราหมณ์พวกนั้นย่อมทำตถุณาให้เจริญ เมื่อทำตถุณาให้เจริญอยู่ที่ทำกิเลสให้เจริญ เมื่อทำกิเลสให้เจริญอยู่ ก็ทำทุกข์ให้เจริญ เมื่อทำทุกข์ให้เจริญอยู่ สมณะหรือพราหมณ์พวกนั้นย่อมไม่หลุดพ้นจาก ความเกิด ความแก่ ความตาย ความโศก ความรำร่าพัน ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ ความคับแค้นใจ เราตถาคตย่อมกล่าวว่า 'พวกเหล่านั้น ย่อมไม่หลุดพ้นจากทุกข์' ดังนี้แล.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต นิทาน ส.๑๖/๑๓๓/๒๖๐ ตรีสเนกิกษุทั้งหลายเพื่อมิให้พอกพูนความอยากต่างๆ อันจะนำความทุกข์มาสู่ตนทั้งชาตินี้และชาติต่อไป เมื่อภิกษุยังไม่พ้นทุกข์ หรือปฏิบัติตนเพื่อความพ้นทุกข์ดังที่พร่ำสอน บรรดาผู้ที่กำลังแสวงหาทางแห่งความพ้นทุกข์ก็หมดกำลังใจ เพราะภิกษุผู้ควรจะเป็นบุคคลตัวอย่างแห่งความพ้นทุกข์ ก็หาได้พ้นทุกข์ไปไม่ การทำให้ตนทั้งหลายหมดกำลังใจที่จะปฏิบัติธรรม ย่อมเป็นบาปหนัก ฉะนั้นเราจึงเลือกคบหาแต่ภิกษุที่เชื่อฟังและปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วจะช่วยกันแก้ตุนภิกษุชนิดนั้นเถิด เพราะท่านเหล่านั้นเป็นเนื้อนาบุญ การบำรุงท่านก็คือการบำรุงหรือการสืบพระศาสนาโดยตรง ไม่เสียข้าวปลาอาหารเปล่าๆ

เป็นการเข้าใจผิดอย่างยิ่งที่จะถือเอาจำนวนของภิกษุสงฆ์ จำนวนของวัดวาอาราม จำนวนของคัมภีร์ พระไตรปิฎกที่ซื้อเก็บไว้ในตู้ตามวัด ไม่มีใครสนใจอ่าน จำนวนพุทธศาสนิกชน ฯลฯ ว่าเป็นเครื่องวัดความเจริญของพุทธศาสนา เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงเปลือกศาสนาเท่านั้น ส่วนการเรียนรู้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่แท้จริง การปฏิบัติธรรมตามที่เรียนรู้ การทำตนและทำคนอื่นให้พ้นความทุกข์ใจได้นั้นแหละ มีมากขึ้นเพียงใด จึงจะได้ชื่อว่าพุทธศาสนาเจริญหรือไม่เจริญ คนสมัยนี้บำรุงศาสนาผิดทางเป็นส่วนมาก เพราะได้รับคำสอนที่ผิดๆ มาจากภิกษุไม่พ้นทุกข์ ภิกษุส่วนมากก็ยังไม่รู้ว่า พระพุทธเจ้าสอนอะไรให้ทำอะไร จึงทำผิดกันทั้งเมือง ไม่แต่ผิดศีลและวินัย บางคนยังผิดกฎหมายของบ้านเมืองเสียด้วย)

ภิกษุตกแห

ภิกษุทั้งหลาย! สมณะหรือพราหมณ์พวกใดก็ตาม ยังไม่รู้ตามที่เป็นจริงว่า ทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ เหตุให้เกิดทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ ความดับสนิทแห่งทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับสนิทแห่งทุกข์เป็นเช่นนี้ๆ สมณะหรือพราหมณ์พวกนั้น ย่อมยินดีอย่างยิ่งในเหตุปัจจัย เครื่องปรุงแต่ง ชนิดที่เป็นไปเพื่อความเกิด ความแก่ ความตาย ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ ความคับแค้นใจ เขาผู้ยินดีในเหตุปัจจัยชนิดนั้นๆ แล้ว ย่อมก่อสร้างเหตุปัจจัยเครื่องปรุงแต่งชนิดที่เป็นไปเพื่อความเกิดเป็นต้น ครั้นเขาก่อสร้างเหตุปัจจัยนั้นๆ แล้ว เขาก็ตกลงไปในแหแห่งความเกิดบ้าง ในแหแห่งความแก่บ้าง ในแหแห่งความตายบ้าง ในแหแห่งความโศกบ้าง ในแหแห่งความร่ำไรรำพันบ้าง ในแหแห่งความคับแค้นใจบ้าง อยู่นั่นเอง สมณะหรือพราหมณ์พวกนั้น ย่อมไม่หลุดพ้นจากความเกิด ความตาย ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ ความคับแค้นใจ เราตถาคตย่อมกล่าวว่า 'พวกเหล่านั้น ย่อมไม่หลุดพ้นจากทุกข์' ดังนี้แล.

(คัดจากบาฬี พระพุทธภาษิต มหาวาร.ส. ๑๙/๕๖๐/๑๗๒๙ ตรีสแกภิกษุทั้งหลายที่
เขาคิซณภูฏ นครราชคฤห์ ในสมัยนี้คงมีภิกษุที่ไม่ตกเหอผู้น้อยเหลือเกิน นักบวชบาง
คนไม่รู้ตัวว่าตกลงไปในเหว เพราะหน้ามืดไปมากจนไม่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี
กล่าวคือผิดเสียจนมองไม่เห็นความจริง หรือไม่ก็ตายไปจากสมณเพศเสียนานแล้ว
ฉะนั้น การครองจีวรเหลือง หรือการโกนศีรษะ การอยู่ประจำวัด ก็ไม่ใช่เป็นเครื่อง
แสดงว่าผู้นั้นเป็นภิกษุหรือสมณะ ผู้ใดปฏิบัติธรรมและอยู่ในศีลในวินัยเป็นอย่างดี จึง
จะได้ชื่อว่าเป็นภิกษุสมถกรรมแก่การกราบไหว้และการถวายทาน ชาวพุทธควรพิจารณา
ความประพฤติของนักบวชทุกคนที่มาติดต่อด้วย ถ้าเห็นผู้ใดยังมีความโกรธ ความโลภ
และความหลงผิด ในหลักของพุทธศาสนาแล้ว ก็พึงถือได้ว่าผู้นั้นเป็นนักบวชปลอม
เป็นผู้บ่อนทำลายพุทธศาสนา

'ภิกษุตกเหว' ประเภทนี้ ชอบแต่สอนให้คนมานาบุญเมกาสวรรค์ หลอกให้คนไม่บำรุง
ตน ให้เงินแก่ตน ฯลฯ โดยอ้างว่าจะได้ไปเกิดในสวรรค์ในวิมาน อัมเอิบไปด้วย
กามารมณ์ การสอนเรื่องสวรรค์ก็คือสอนคนให้ก่อเหตุชนิดที่ทำให้คนนั้นต้องเกิดอีก
แก่อีก ตายอีก โศกอีก ไร้ไร้ว่าพันอีก มีความทุกข์ใจ คับแค้นใจ ไม่หลุดพ้นจากทุกข์
ไปเช่นเดิม เวียนว่ายตายเกิดเช่นเดิม ติดกิเลส ติดติดหาอุปาทานเช่นเดิม พระพุทธเจ้า
ชี้แจงเรื่องโทษของสวรรค์เอาไว้มาก แต่ภิกษุไม่กล้าบอกประชาชน เพราะกลัวว่าจะขาด
คนปรนเปรอ จึงสอนแต่เพียงว่าสวรรค์เป็นของที่มีมนุษย์ควรได้ในชาติหน้า นี่เป็นการผิด
ความประสงค์ของพระพุทธเจ้า พระองค์ท่านมุ่งสอนคนมิให้ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งอะไรๆ
สอนคนไม่ให้โลภ จึงแนะนำให้ทำทาน เพื่อทำลายความตระหนี่และความเห็นแก่ตัวจัด
ไม่ได้มุ่งให้คนเกิดติดเหา เกิดความอยากไปอยู่สวรรค์ ไปเสพกามคุณที่ตนเลิส เพราะ
สวรรค์ก็ยังเป็นสภาพที่ไม่หมดความทุกข์ใจ ยิ่งเติมไปด้วยกิเลส คนที่ตายจากสวรรค์
แล้ว ก็ตกนรกเสียเป็นส่วนใหญ่ พระองค์จึงสอนให้มุ่งแต่ในพทาน กล่าวคือหมดความ
ยึดมั่นถือมั่น ซึ่งภิกษุไม่ยอมสอนกัน)

ภิกษุเมา

ภิกษุทั้งหลาย! ความเมาสามอย่างนี้มีอยู่ สามอย่างอะไรกันเล่า? สามอย่างคือความเมายังงยังหนุ่มอยู่ ความเมายังงยังไม่มีโรคเบียดเบียน และความเมายังงยังมีชีวิตอยู่

ภิกษุทั้งหลาย! ปุณฺณ (ภิกษุที่ยังมิได้เป็นพระอริยบุคคล) ผู้มิได้สดับธรรมมัวเมายังงยังหนุ่มอยู่ ย่อมประพตฺติทฺจฺริตทางกาย ทางวาจา ทางใจ ครั้นเขาประพตฺติทฺจฺริตทางกาย ทางวาจา และทางใจแล้ว พอเขาตายเพราะการแตกทำลายแห่งกาย ย่อมเข้าถึงอบายทุกฺติ วินิบาต นรก

ภิกษุทั้งหลาย! ปุณฺณ (ภิกษุผู้ยังมิได้เป็นพระอริยเจ้า) ผู้มิได้สดับธรรม มัวเมายังงยังไม่มีโรคเบียดเบียน ย่อมประพตฺติทฺจฺริตทางกาย ทางวาจา ทางใจ ครั้นเขาประพตฺติทฺจฺริตทางกาย ทางวาจา ทางใจแล้ว พอเขาตายเพราะการแตกทำลายแห่งกาย ย่อมเข้าถึงอบายทุกฺติ วินิบาต นรก

ภิกษุทั้งหลาย! ปุณฺณ (ภิกษุผู้ที่ยังมิได้เป็นอริยสงฆ์) ผู้มิได้สดับธรรมมัวเมายังงยังมีชีวิตอยู่ ย่อมประพตฺติทฺจฺริตทางกาย ทางวาจา ทางใจ ครั้นเขาประพตฺติทฺจฺริตทางกาย ทางวาจา ทางใจแล้ว เมื่อเขาตายเพราะการแตกทำลายแห่งกาย ย่อมเข้าถึงอบายทุกฺติ วินิบาต นรก

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุผู้มัวเมาด้วยความเมายังงยังหนุ่มอยู่ มัวเมายังงยังไม่มีโรคเบียดเบียน มัวเมายังงยังมีชีวิตอยู่ ย่อมบอกเลิกสิกขาหมุณฺกลับคืนไปสู่เพศต่ำแห่งคฤหัสถ์ตามเดิมแล.

(คัดจากบาติ พระพุทธภานิต จิก.อง ๒๐/๑๘๔/๔๗๔ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ในสมัย
นี้ มีผู้เจตนาดี จะแก้ความเมาของภิกษุโดยเห็นแก่พระศาสนาและตัวของภิกษุเอง แต่
กลับถูกภิกษุพาลหรือเถระพาล กล่าวหาว่าเป็นการก้าวก่ายกิจการของสงฆ์ ไม่ใช่เรื่อง
ของพวกราวาสจะมารว่ำพระ แบบคนแมคนพาล กล่าวแก่ผู้หวังจะช่วยเขาดั้นนั้น
ทีเดียว นรกรของภิกษุผู้ศีลที่เห็นได้ในโลกนี้ก็คือ ถูกตะราง ซึ่งต้องรับเลี้ยงดู
พระอาจารย์ของขลังศักดิ์สิทธิ์ เถรวพิเศษ ที่คนธาตลงกรบไหว้ เคารพบนอบกันมา
แล้วทั้งนั้น หรืออย่างน้อยก็เสื่อมสลา เสื่อมยศ ถูกกอด ถูกสีก ถูกคนประณาม ต้อง
หนีจากถิ่นแควม ฯลฯ

นอกจากเมา ๓ ประการตั้งที่พระพุทธเจ้าอ้างไว้ในบทนี้แล้ว ภิกษุเถระบางรูป
ยังเมาตำแหน่ง เมายศ เมว่านาง เมารูณะ นี้กว่าตนเป็นกนพิเศษเหนือชาวบ้านด้วย
ประการทั้งปวง พอเขาพบปะหนังสือที่กระหนาบภิกษุอื่นๆเข้า เขาก็โกรธหาว่าเป็นการ
ดูถูกดูหมิ่น พระสงฆ์เถระใดเกียตหนังสือประเภทนี้ เถระนั้นเป็นเถระชั่ว เป็นวั
สันหลังหวะ)

ภิกษุควรอยู่ในคอก

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุผู้ประกอบด้วยเหตุห้าอย่าง เป็นผู้ที่ยังไม่ควรได้รับการปล่อยออกจากหมู่ไปอยู่ผู้เดียวก่อน เหตุห้าอย่างอะไรกันเล่า? ห้าอย่างคือ :-

๑. เธอ ยังไม่รู้จักพอด้วยจีวรตามมีตามได้
๒. เธอ ยังไม่รู้จักพอด้วยอาหารตามมีตามได้
๓. เธอ ยังไม่รู้จักพอด้วยที่อยู่อาศัยตามมีตามได้
๔. เธอ ยังไม่รู้จักพอด้วยยารักษาโรคตามมีตามได้
๕. เธอ ยังมีความคิดหนักไปในของนารักนำใครอยู่มาก

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุผู้ประกอบด้วยเหตุห้าอย่างเหล่านี้แล เป็นผู้ที่ยังไม่ควรได้รับการปล่อยออกจากหมู่ไปอยู่ผู้เดียวก่อน

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต ปณฺ จก.อง ๒๒/๑๖๔/๑๒๗ ทริสแวก์ภิกษุทั้งหลาย เวลานั้นมีภิกษุในแคว้นประเทศไทยประมาณสองแสนรูป และมีนักบวชของศาสนาอื่น ๆ อีกมาก ฉะนั้นน่าจะลองเอาหลักนี้พิจารณาตุนักบวชว่าทำนองศีโตมีคุณสมบัติผิดไปจากชาวบ้านหรือไม่ และควรเคารพองศาใด)

ภิกษุช้อบทะเลาะ

ภิกษุทั้งหลาย! พอดี พวกเธอทั้งหลายอย่าหมั่นกันเลย
อย่าทะเลาะกันเลย อย่าได้เถียงกันเลย อย่าวิวาทกันเลย (พระพุทธ-
เจ้าตรัสดังนี้ ๒-๓ ครั้ง)

เมื่อตรัสอย่างนี้แล้วมีภิกษุบางรูปทูลขึ้นว่า 'ข้าแต่พระผู้มีพระ
ภาคเจ้าผู้เป็นเจ้าของธรรมะขอพระองค์จงหยุดตรัสก่อนเถิดพระเจ้าข้า
ขอจงอย่าลำบากเลยพระเจ้าข้า ขอจงทรงหาความสุขในชาตินี้อยู่เถิด
พระเจ้าข้า พวกข้าพระองค์ทั้งหลายจักทำให้เห็นดำเห็นแดงกัน ด้วย
การเอาจริงเอาจังกัน ด้วยการทะเลาะกัน ด้วยการโต้เถียงกัน ด้วย
การวิวาทกัน' ดังนี้

กาลนั้นเป็นเวลาเช้า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงครองจีวร ถือ
บาตรเสด็จเข้าไปสู่เมืองโกสัมพีเพื่อบิณฑบาต ครั้นทรงเที่ยวบิณฑบาต
ในเมืองโกสัมพีแล้วฉันอาหารแล้ว กลับจากบิณฑบาตทรงเก็บบริขาร
ขึ้นมากถือไว้ แล้วยืนตรัสคำต่อไปนี้ว่า

'คนโง่ๆทั้งนั้นสงเสียดกันเอ็ดตะโร แต่หาเป็นคนไหนรู้ตัวเองว่า
เป็นพาลไม่ เมื่อหมู่แตกกัน ก็หาได้มีใครรู้สึกเป็นอย่างอื่นให้ดีขึ้นไป
กว่านั้นได้ไม่ พวกบัณฑิตลิมตัว สมัครที่จะพูดตามทางที่ตนปรารถนา
จะพูดอย่างไรก็พูดพาลไปอย่างนั้น หาได้นำพาถึงกิเลสที่เป็นเหตุแห่ง
การทะเลาะกันไม่ พวกใดยังผูกใจเจ็บอยู่ว่า 'ผู้นั้นได้ตำเรา ได้ทำร้าย
เรา ได้เอาชนะเรา ได้ลักทรัพย์ของเรา' เวนของพวกนั้นย่อมระงับ
ไม่ลง พวกใดไม่ผูกใจเจ็บว่า 'ผู้นั้นได้ตำเรา ได้ทำร้ายเรา ได้เอาชนะ
เราได้ลักทรัพย์ของเรา' เวนของพวกนั้นย่อมระงับได้ในยุคไหนก็ตาม

เวรทั้งหลายไม่เคยระงับได้ด้วยกาผูกเวรเลย แต่ระงับได้ด้วยไม่มีการผูกเวร ธรรมนี้เป็นของเก่าที่ใช้ได้ตลอดกาล พวกเราจะแหลภราดรก็เพราะเหตุนี้ พวกใดสำนึกตัวได้ ความมุ่งร้ายกันย่อมระงับได้เพราะความรู้สึกเช่นนั้น ความกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (ในการทำตามกิเลส) ยังมีได้แม้แก่พวกคนกักขฬะที่ปล้นเมือง หักแข้งชาชาวบ้านฆ่าฟันผู้คน แล้วต้อนมกโค และชนอาหรัพย์ไป แล้วทำไมจะมีแก่พวกเธอไม่ได้เล่า?

‘ถ้าหากใครไม่ได้สหายที่เป็นปราชญ์พาตัวรอด ที่มีความเป็นอยู่ดี เป็นเพื่อนร่วมทางแล้วไซ้ ก็จงทำตัวให้เหมือนพระราชาที่ละแคว้นซึ่งชนะได้แล้วไปเสีย แล้วเที่ยวไปคนเดียวดุจช้างมกตังคะ เที่ยวไปในป่าตัวเดียวฉะนั้น’

‘การเที่ยวไปคนเดียวดีกว่า เพราะไม่ต้องเป็นเพื่อนกับคนพาล พึงเที่ยวไปคนเดียว และไม่ทำบาป เป็นคนมกน้อยดุจช้างมกตังคะ เป็นสัตว์มกน้อยเที่ยวไปในป่า ฉะนั้น’ ทรงกล่าวดังนี้แล้ว พระองค์ก็ได้เสด็จไปยังพาลกโณการคาม

(คัดจากบาติพระพุทธรูป ฤๅพิภกีสสุตฺร ฤๅปริ.ม.๑๔/๒๔๔/๔๔๐ ตริสณภิกษุ
ทั้งหลายผู้ต่าทอกัน จนภิกษุรูปหนึ่งทูลขอร้องไห้พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไประจับเหตุ
ณ ที่โฆสิตารามเมืองโกสัมพี ชื่อที่ว่าแม้นันธพาลก็ยังมีควมสามัคคีกันได้ แล้วเหตุ
ไฉนมัดจิตจึงชอบทะเลาะวิวาทกันอยู่ ทำให้หนักถึงการไม่ลงรอยกันระหว่างภิกษุใน
ต่างๆ อย่าว่่าแต่การนับปีกิ่งพุทธรูปจะไม่ตรงกันแลย วันสำคัญๆของพุทธรูปศาสนา เช่น
วันธรรมสวนะก็ยังไม่ค่อยตรงกัน เพราะไม่ยอมกันด้วยมาณะกิริยู่เท่านั้น เรื่องเท่านี้ยัง
สามัคคีกันไม่ได้ แล้วจะทำใ้กิจการด้านพระศาสนาเจริญได้อย่างไร บุคคลที่เป็นตัวการ
แห่งการแตกแยกไปปรองคองกันระหว่างนิกายนั้น น่าจะรำลึกไว้ว่า การทำให้สงฆ์แตก
แยกกันนั้นเป็นบาปหนัก ซึ่งปิดกั้นมรรคผลนิพพาน และยังเป็นความผิดสังฆาภิเสสซื่อ
๑๐ ตามพระวินัย เราเข้ามาบวชเพื่อให้พ้นทุกข์หรือบวชเพื่อทะเลาะกัน เอาชนะกันนำ
เสียดายเวลาอันมีค่าแก่ตัวเองและแก่คนอื่นๆ ยิ่งกว่านั้นชาวบ้านก็พลอยแตกแยกเป็น
นิกายนี้ไปด้วย ถึงกับไม่ยอมทำบุญภิกษุในนิกายนั้น แกล้งภิกษุในนิกายนี้ว่ารุ่นกันไปหมด
ทางราชการน่าจะเลิกชื่อของนิกายสงฆ์ในประเทศไทย เพื่อมิให้ภิกษุรู้สึกว่ทวนสังกัต
นิกายใด ทุกนิกายต้องถือวินัยเคร่งครัดอย่างเดียวกันให้เหมือนกันทุกประการ สงคราม
นิกายจะได้หมดไปเสียที่ ภิกษุรูปใดผิดวินัยก็จับสึกและห้ามบวชใหม่ เถาะรูปใดไปบวช
ให้ก็ถอดเถระรูปนั้นเสีย เพราะสมรฐ์กันส่งเสริมภิกษุชั่ว ที่จะทำใ้คนเสื่อมคลายศรัทธา
ในภิกษุทั้งหลาย)

ภิกษุรังโรค

ภิกษุทั้งหลาย! โรคสองอย่างนี้มีอยู่ สองอย่างอะไรกันเล่า? สองอย่างคือ โรคทางกาย กับ โรคทางใจ

ภิกษุทั้งหลาย! ย่อมเห็นกันอยู่แล้วว่า สัตว์ทั้งหลายที่ยืนยันถึงความไม่มีโรคทางกายตลอด ๑ ปีบ้าง ๒ ปีบ้าง ๓ ปี ๔-๕-๑๐-๒๐-๓๐-๔๐-๕๐ ปีบ้าง ๑๐๐ ปีบ้าง และที่ยืนยันถึงความไม่มีโรคทางกายยิ่งกว่า ๑๐๐ ปี ก็พอจะหาได้

ภิกษุทั้งหลาย! แต่หมู่มสัตว์ที่จะกลายยืนยันถึงความไม่มีโรคทางใจแม้ชั่วเวลาเพียงครู่เดียว เว้นแต่พระชินาสพแล้ว นับว่าหาได้แสนยากในโลก

ภิกษุทั้งหลาย! โรคของบรรพชิตสี่อย่างเหล่านี้มีอยู่ สี่อย่างอะไรกันเล่า สี่อย่างคือ :-

๑. ในกรณีนี้คือ ภิกษุเป็นผู้มักมาก มีความร้อนใจเพราะความมักมากอยู่เสมอ ไม่รู้จักพอด้วยเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และหยุดยาแก้ไข้ตามมีตามได้

๒. ภิกษุนั้น เมื่อเป็นผู้มักมาก มีความร้อนใจเพราะความมักมากอยู่เสมอ ไม่รู้จักพอด้วยเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และหยุดยาแก้ไข้ตามมีตามได้แล้ว ย่อมตั้งความปรารถนาลามก เพื่อจะรับการคอยเอาอกเอาใจจากคนอื่น และเพื่อจะได้ลาภสักการะและเสียงเยินยอ

๓. ภิกษุนั้น ย่อมวิ่งเต้นชวนชวายนพยายามเพื่อจะได้รับการเอาอกเอาใจจากคนอื่น และเพื่อจะได้ลาภสักการะและเสียงเยินยอ

๔. ภิกษุนั้น ย่อมคิดวางแผนการเข้าสู่ครอบครัวชาวบ้าน

วางแผนการนั่งคุยในครอบครัวของชาวบ้าน วางแผนการกล่าวธรรม
ในครอบครัวของชาวบ้าน ย่อมวางแผนการกลั่นอุจจาระปัสสาวะ
คลุกคลีในครอบครัวของชาวบ้าน

ภิกษุทั้งหลาย! เพราะเหตุนี้ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึง
สำเหนียกใจว่า 'เราทั้งหลายจักไม่เป็นผู้มักมาก จักไม่เป็นผู้ร้อนใจ
เพราะทุกข์ยาแก้ไขตามมีตามได้ จักไม่ตั้งความปรารถนาลามกเพื่อรับ
การคอยเอาอกเอาใจจากคนอื่น และเพื่อให้ได้ลาภสักการะและเสียง
เยินยอ จักไม่วิ่งเต้นชวนชวายนพยายามเพื่อรับการคอยเอาอกเอาใจ
จากคนอื่น และเพื่อให้ได้ลาภสักการะและเสียงเยินยอ จักเป็นผู้อดทน
ต่อความหนาว ความร้อน ความหิวกระหาย ต่อสัมผัสแห่งเลื้อบบุง
ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย ต่อถ้อยคำหยาบคายร้ายแรง
ต่างๆ เป็นผู้อดทนต่อเวทนาที่เกิดในกายอันเป็นทุกข์ กล้าแข็ง
เผ็ดร้อน ชมชื่นไม่เจริญใจ ถึงขนาดจะคว่ำเอาชีวิตเสียได้ ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอทั้งหลายพึงสำเหนียกใจไว้อย่างนี้แล.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต จตฺตก.อง ๒๑/๑๖๔/๑๒๙ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย
พุทธพจน์เหล่านี้ เป็นคำสั่งสอน คำตักเตือน เพื่อให้ภิกษุเป็นสมณะที่ดีและมีโอกาส
บรรลุมรรคผลนิพพานได้ดีกว่าชาวบ้าน แต่ที่น่าเสียดายที่ภิกษุในประเทศไทยและในต่าง
ประเทศไม่มีโอกาสได้ทราบคำสั่งสอนตักเตือนเหล่านี้ จึงได้ประพฤติผิดกลายเป็นภิกษุ
รังโรคกันเกือบหมด ยังเพิ่มไปด้วยตัดหาอุปาทาน นักบวชจึงไม่ผิดแมกไปกว่าผู้ชวน
คนสามัญทั่วไป กลายเป็นนักบวชเพื่ออาชีพหาอาหารเลี้ยงท้อง เพื่อเรียโรสละสมเงินทอง
ทรัพย์สินสมบัติ เมื่อได้มากพอและมีความมักคุ่นกับหญิงตามครอบครัวของชาวบ้านใด
แล้วก็สึกมาเสพงาม ฉะนั้น การแสดงตนเป็นนักบวชของคณาประเภทนี้ จึงเป็นการ
หลอกลวงประชาชน เอาเปรียบสังคมและทำลายพุทธศาสนา โดยประชาชนไม่รู้ความ
จริง เพราะไม่เคยทราบว่พระพุทธเจ้าได้ทรงพยากรณ์เกี่ยวกับภิกษุที่จะทำลายศาสนา
ของพระองค์เอาไว้มากมาย ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ปกปิดกันมานาน จนกระทั่ง
คณะธรรมทานโชยา เผยแพร่หนังสือ 'ขุมทรัพย์จากพระโอบุรุ' เราจึงได้รู้กัน)

ภิกษุตกหลุมอุจจาระ

อานนท์! ภิกษุรูปนั้นชะรอยจักเป็นพระใหม่ บวชยังไม่นานหรือว่าเป็นเถระผู้พาลผู้เขลา ข้อที่เรापพยากรณ์โดยส่วนตัวแล้ว จักกลับกลายเป็นสองส่วนได้อย่างไร อานนท์! เรายังมองไม่เห็นคนอื่นแม้สักคนหนึ่ง ซึ่งเราได้อิทธิพลประมาลเหตุการณ์ทั้งปวงแล้ว จึงพยากรณ์ไว้เช่นนั้นเหมือนอย่างเหวที่ตัด อานนท์! ตราบใดเรายังมองเห็นธรรมชาติของเหวที่ตัดเพียงเท่าปลายแหลมสุดแห่งเส้นขน ตราบนั้นเราก็ไม่พยากรณ์เหวที่ตัดว่าพระเหวที่ตัดต้องไปเกิดในอบายเป็นสัตว์นรก ตั้งอยู่ชั่วกัลป์หนึ่งช่วยเหลืออะไรไม่ได้ อานนท์! เมื่อใดแลเรามองไม่เห็นธรรมชาติของเหวที่ตัดแม้เพียงเท่าปลายแหลมสุดแห่งเส้นขน เมื่อนั้นเราจึงพยากรณ์เหวที่ตัดว่า พระเหวที่ตัดต้องไปเกิดในอบายเป็นสัตว์นรก ตั้งอยู่ชั่วกัลป์หนึ่ง ช่วยเหลืออะไรไม่ได้

อานนท์! เปรียบเหมือนหลุมอุจจาระลึกชั่วบุรุษ เต็มไปด้วยอุจจาระจนปริ่มขอบหลุม บุรุษคนหนึ่งพึงตกลงไปในหลุมอุจจาระนั้น จนมิดทั้งตัว ยังมีบุรุษบางคนหวังประโยชน์เกื้อหนุน หวังความเกษมสำราญของบุคคลผู้นั้น หวังจะช่วยยกเขาขึ้นจากหลุมอุจจาระนั้น บุรุษนี้จึงเข้าไปใกล้เดินเวียน ดูรอบๆหลุมอุจจาระนั้น มองไม่เห็นอวัยวะของคนในหลุมนั้น แม้เพียงเท่าปลายแหลมสุดแห่งเส้นขน ที่ยังไม่ได้เปื้อนอุจจาระ ซึ่งตนพอจะจับยกขึ้นมาได้ ข้อนี้ฉันใด

อานนท์! เมื่อใดเรามองไม่เห็นธรรมชาติของเหวที่ตัด แม้เพียงเท่าปลายแหลมสุดแห่งเส้นขน เมื่อนั้นเราจึงกล่าวพยากรณ์ว่า พระเหวที่ตัดต้องไปเกิดในอบาย เป็นสัตว์นรกตั้งอยู่ชั่วกัลป์หนึ่ง ช่วยอะไร

ไม่ได้ ฉันทันแล.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต ฉบับ.อง ๒๒/๔๔๔/๓๓๓ จริตถกัณฑ์พระอาณนที โดยที่มีภิกษุรูปหนึ่งถามท่านว่า 'ท่านอาณนที! พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงวินิจฉัยประมวล เหตุการณ์ทั้งปวงครบถ้วนดีแล้วหรือ จึงทรงพยากรณ์ว่า พระเทวทัตต้องเกิดในอบาย เป็นสัตว์นรก ตั้งอยู่ชั่วกัลป์หนึ่ง ช่วยเหลืออะไรไม่ได้ หรือว่าทรงพยากรณ์โดยปริยาย บางอย่างเท่านั้น' พระอาณนทีจึงให้คำตอบว่า 'ผู้มีอายุ คำพยากรณ์ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพยากรณ์แล้ว ย่อมเป็นความจริงเช่นนั้นเสมอ' เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบ เรื่องนี้ จึงได้ตรัสพระพุทฺธวจนะนี้ เป็นการยืนยันว่า คำพยากรณ์ของท่านจะเป็นจริง ทุกเรื่องไป

นักบวชในสมัยนี้ไม่มีโรค จึงไม่มีพระพุทธเจ้าคอยทรงพยากรณ์ว่า รูปไหนจะต้องไปเกิดในอบายหรือเป็นสัตว์นรก และแทนที่เขากลับไปทรมานอยู่ชั่วกัลป์หนึ่ง ก็อาจตกนรกไปถึงหลายๆกัลป์ ฉะนั้น การนำเอาพระพุทธวจนะมากล่าวเตือนสติแก่นักบวชทั้งหลายซึ่งกำลังหลงผิด จึงเป็นเหมือนการพยากรณ์ของพระพุทธเจ้าซึ่งจะช่วยมิให้นักบวชบางคนไม่ต้องไปตกนรกหมกไหม้อยู่หลายๆกัลป์ และสถาบันสงฆ์ไทยจะได้ไม่ถูกทำลายในอนาคต)

ภิกษุเนื้อหาที่ไม่เกิดบุญ

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเมื่อประกอบด้วยเหตุ ๕ อย่างแล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่ควรแก่การบูชา ไม่ควรแก่การต้อนรับ ไม่ควรแก่การทำบุญ ไม่ควรทำความเคารพ ไม่เป็นเนื้อนาบุญของโลกอย่างดีเยี่ยม เหตุ ๕ อย่างใดกันเล่า? ๕ อย่าง คือ

ภิกษุในกรณีนี้เป็นผู้ไม่อดทนต่อรูปทั้งหลาย ได้เห็นรูปด้วยตา แล้วก็ติดใจยินดีในรูปอันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดยินดี ไม่อดทนต่อเสียงทั้งหลาย เมื่อได้ฟังเสียงด้วยหูแล้ว ก็ติดใจยินดีในเสียงอันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดยินดี ไม่อดทนต่อกลิ่นทั้งหลาย ได้ดมกลิ่นด้วยจมูกแล้วก็ติดใจยินดีในกลิ่นอันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดยินดี ไม่อดทนต่อรสทั้งหลาย ได้ลิ้มรสด้วยลิ้นแล้ว ก็ติดใจยินดีในรสอันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดยินดี ไม่อดทนต่อการสัมผัสด้วยกายทั้งหลาย ได้สัมผัสด้วยกายแล้ว ก็ติดใจยินดีในสัมผัสด้วยกายอันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดยินดี ไม่อาจตั้งจิตเป็นกลาง (=จิตว่าง) อยู่ได้

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเมื่อประกอบด้วยเหตุ ๕ อย่างเหล่านี้แล ย่อมเป็นผู้ไม่ควรแก่ของบูชา ไม่ควรแก่ของต้อนรับ ไม่ควรแก่ของทำบุญ ไม่ควรทำความเคารพ ไม่เป็นเนื้อนาบุญของโลก อย่างดีเยี่ยมเลย.

(คัดจากบาติ พระพุทธภานิชิต ปณจก. อจ ๒๒/๑๙๗๖/๑๓๔ ทริสแถกิกษุหังหลาย ความพอใจใน รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ทางกายนี้เรียกว่า กามกฺขุหัง ๕ พระพุทธเจ้าได้กล่าวไว้เหมือนกันอีกว่า สมณะใดยังละกามไม่ได้ ผู้นั้นเป็นคนสองโลก ใครทำบุญกับสมณะเช่นนั้น ย่อมไม่ได้บุญเลย เพราะไม่ใช่เนื้อนาบุญ ฉะนั้น ผู้ใดทำบุญเพื่อให้ได้บุญแล้ว ก็จำเป็นต้องเลือกเนื้อหาให้ดีๆเสียก่อน นักบวชใดที่รู้ตัวว่าตนไม่ใช่เนื้อนาบุญ ก็รีบแก้ไขความบกพร่องเสีย มิฉะนั้นกินอาหารของชาวเมืองเขาแล้ว จะต้องไปตกนรกตั้งความปรากฏไม่บท่อๆไป

คนทั่วไปมักได้รับคำสั่งสอนอบรมมาผิดๆว่า ถ้าทำบุญตักบาตรถวายอาหารถวายข้าวของแก่ภิกษุแล้ว ตนจะได้บุญมาก ตายแล้วจะได้ไปบังเกิดในสวรรค์ ฉะนั้นผู้ที่หวังสวรรค์หรือความสุขในทางกามารมณ์ชั้นดีเยี่ยมอย่างพวกเทวดา จึงอุทิศส่ำห่อคอกมกินคอกอมอยู่ เพื่อเจียดเอาอาหารหรือข้าวของต่างๆของตน นำไปถวายภิกษุ อุทิศส่ำที่ตื่นแต่เช้าทำอาหารอันตนเองไม่กล้าซื้อหรือทำกิน แต่ยินดีซื้อยินดีทำถวายภิกษุ รายได้ของชาวสวนชาวนาไทยหมดไปไม่น้อยกว่า ๖๐% เพื่อบำรุงภิกษุ ซึ่งส่วนมากเวลานี้ก็เป็นประเภทเนื้อนาที่ไม่เกิดบุญ เพราะท่านเหล่านั้นยังเต็มไปด้วยความอยากนานาประการ ชอบดูหญิง หึงคนตรี ชอบดมของหอม ชอบแสงหาอาหารเครื่องดื่มอันโอชะรส ชอบสัมผัสทางกายให้เกิดอารมณ์ ไม่เห็นละกามกันให้ผิดไปจากฆราวาสเลย แล้วจะถือว่าตัวเองสูงกว่าชาวบ้านไปได้อย่างไร เป็นเนื้อนาบุญได้อย่างไร)

ภิกษุหมดหวัง

ภิกษุทั้งหลาย! คนชนิดใดได้ชื่อว่า ผู้หมดหวัง?

ภิกษุทั้งหลาย! ในโลกนี้คนบางคนจำเพาะมาเกิดในตระกูลต่ำ เช่นตระกูลจันฑาล ตระกูลจักสาน ตระกูลนายพราน ตระกูลทำหนัง หรือตระกูลคนแพขายมูลฝอย เป็นคนยากจนไม่ค่อยมีข้าวน้ำจะบริโภค เป็นอยู่อย่างแร้นแค้น แม้จะกินอันเป็นเดนก็หากินได้โดยยาก ข้ามี ผิวพรรณชี้เทร่ นุ่งห่มขี้วัว ร้างแคะอมโรค ตาพิการ มือแป ขางอ่ย อ่อนเปลี้ย ไม่มีโอกาสจะได้ข้าวได้น้ำ ผ้าผ่อน ยวดยาน เครื่องประดับ เครื่องหอม เครื่องทา เครื่องนุ่งนอน และเครื่องโคมไฟกะเขา เลย คนเร้นใจผู้หนึ่งได้ยืมข่าวว่าพวกกษัตริย์ได้ทำการอภิเษกกษัตริย์องค์หนึ่ง ขึ้นเป็นเจ้าแผ่นดินด้วยพิธีราชาภิเษกดังนี้ ก็คิดถึงตัวว่า "สำหรับเราอย่ามัวไม่มีหวังที่กษัตริย์ทั้งหลายจักอภิเษกยกเราเป็นเจ้าแผ่นดินด้วยพิธีราชาภิเษกอย่างนั้นเลย" เรียกว่า คนหมดหวัง

ภิกษุทั้งหลาย! ฉันใดก็ฉันนั้น นักบวชบางคนเป็นคนทุศีล มีความเป็นอยู่เลวทรามไม่สะอาด มีความประพฤติชนิดที่ตนเองนึกแล้ว ก็กินแทนตัวเอง มีการกระทำที่ต้องปกปิดซ่อนเร้น ไม่ใช่สมณะก็อ้างว่าเป็นสมณะ ไม่ใช่คนประพฤติพรหมจรรย์ก็อ้างว่าประพฤติพรหมจรรย์ เป็นคนน่าในเปี่ยมและ มีสัญชาติหมักหมมเหมือนบ่อที่ขายมูลฝอย นักบวชผู้หนึ่งได้ยืมข่าวว่า ภิกษุรูปหนึ่ง ได้ทำให้แจ้งเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ อันไม่มีกิเลสเพราะหมดกิเลส ด้วยปัญญาอันยิ่งเองในชาติที่ปรากฏอยู่นี้ แล้วจึงมีความเป็นอยู่ด้วยธรรมนั้น ก็คิดถึงตัวว่า "สำหรับเราอย่ามัวไม่มีหวังเลยที่จะทำให้แจ้งเจโตวิมุตติ

ปัญญาวิมุติ อันไม่มีกิเลสเพราะหมดกิเลสด้วยปัญญาอันยิ่งเองในชาติ
ที่ปรากฏอยู่นี้แล้วจึงมีความเป็นอยู่ด้วยธรรมนั้น' นี้เรียกว่า ผู้
หมดหวัง.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต จิก. อจ ๒๐/๑๓๕/๔๕๒ จริตแก่นักบวชทั้งหลาย พระ
พุทธเจ้ากล่าวว่ ผู้ใดรักพระองค์ ผู้นั้นจะได้ความสุขใจ ผู้ใดปฏิบัติตามที่พระองค์สอน
ผู้นั้นจะได้ไปนิพพาน ฉะนั้นความหมดหวังไม่งาน่าจะมีแก่ภิกษุเลย เว้นแต่พวกที่บวชโดย
ไม่หวังนิพพาน จราบไตที่ภิกษุมิเจตนาจะให้ได้มรรคมลันพหามาแล้ว ย่อมไม่เป็นการ
เหลือวิสัยเลย เพราะพระพุทธเจ้าทรงยืนยันว่ จราบไตที่คนยังปฏิบัติธรรมตามมรรคมี
องค์ ๘ อยู่แล้ว โลกนี้จะไม่สิ้นพระอรหันต์ ผู้ใดละความเห็นแก่ตัวได้ เชื่อมั่นใน
พระพุทธ พระธรรม พระอริยสงฆ์ และละความเชื่อผิดนอกแนวของพุทธศาสนา
กล่าวคือ ความมมงายทั้งหลายได้แล้ว ผู้นั้นก็เป็นพระโสดาบัน ซึ่งจะได้เป็นพระอรหันต์
ภายใน ๗ ชาติเป็นอย่างซ้ำ)

ภิกษุที่เรือน

ภิกษุทั้งหลาย! ลากสักการะและเสียงเหินยอเป็นอันตรายที่
ทารุณแสบเผ็ดหยาบคายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นธรรมให้
หลุดจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวง ซึ่งไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า

ภิกษุทั้งหลาย! พวกเขาเห็นสุนัขจิ้งจอกตัวที่อาศัยอยู่เมื่อตอน
ย่ำรุ่งแห่งราตรีไหม?

‘เห็นพระเจ้าข้า’

ภิกษุทั้งหลาย! สุนัขตัวนั้นเป็นโรคหูชั้น (โรคเรื้อนสุนัข) จึงไป
บนแผ่นดินก็ไม่สบาย ไปอยู่ที่โคนไม้ก็ไม่สบาย ไปอยู่กลางแจ้งก็
ไม่สบาย มันไปในที่ใด มันยืนในที่ใด มันนั่งในที่ใด มันนอนในที่ใด
ล้วนแต่ได้รับทุกข์ทรมานในที่นั้นๆ

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุบางรูปในศาสนานี้ก็เหมือนกัน ครั้นถูก
ลากสักการะและเสียงเหินยอครอบงำเอาแล้ว มีจิตติดแน่นอยู่ในสิ่ง
นั้นๆ ไปอยู่เรือนว่างก็ไม่สบาย ไปอยู่โคนไม้ก็ไม่สบาย ไปอยู่กลาง
แจ้งก็ไม่สบาย เธอไปในที่ใด เธอยืนในที่ใด เธอนั่งในที่ใด เธอนอน
ในที่ใด ล้วนแต่ได้รับทุกข์ทรมานในที่นั้นๆ

ภิกษุทั้งหลาย! ลากสักการะและเสียงเหินยอเป็นอันตรายที่
ทารุณแสบเผ็ด หยาบคายต่อการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นธรรมให้
หลุดจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวง ซึ่งไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า ด้วยอาการ
อย่างนี้ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ พวกเขาทั้งหลายพึงสำนึกไว้ดังนี้ว่า
‘เราทั้งหลายจักไม่เยื่อใยในลากสักการะและเสียงเหินยอที่เกิดขึ้น อนึ่ง
ลากสักการะและเสียงเหินยอที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องไม่มาท้อหุ้มที่จิตของ
เรา’ ภิกษุทั้งหลาย! พวกเขาทั้งหลายพึงสำนึกไว้ดังนี้แล.

(คัดจากบาฬีพระพุทธชาตินิทาน ๘ ๑๖/๒๗๐/๕๕๓-๔ ถึงแม้ภิกษุที่เชื่อว่า เป็นพระโสดาบันแล้วก็ตาม ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ก็ยังทำจิตให้ตกต่ำมาเท่าคนธรรมดาได้ ดังที่เปรียบเทียบไว้ว่า จะต้องเกิดอีกไม่เกิน ๗ ชาตินั่นเอง โรคเรื้อนเป็นโรคติดต่อกันได้ฉันใด ภิกษุที่เรื้อนก็เป็นเชื้อย่ำๆ ทำให้ภิกษุซึ่งเคยดีอยู่ต้องกลายเป็นภิกษุที่เรื้อนไปด้วย เพราะเมื่อเห็นภิกษุที่เรื้อนหาเงินทองข้าวของได้ง่ายๆ ได้มากๆ มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย ภิกษุที่บวชโดยมิได้หวังพระนิพพาน จึงเกิดความทะเยอทะยานอยากได้เช่นเดียวกัน เมื่อไม่มีทางได้ลาภสักการะและเสียงเยินยอโดยประกอบกิจศาสนา หรือปฏิบัติธรรม ตามที่พระพุทธเจ้าสอน ก็มีก้าวไปประกอบเครื่องฉนดิฐา หาเงินด้วยอุบายต่างๆ นานา ไม่เกรงกลัวใคร ไม่ละอายต่อบาป จิตใจไม่สงบรำงับ ท่างไกลมรรคผลนิพพานออกไปทุกวันๆ เข้าใกล้รกมากขึ้นทุกวันๆ และเป็นภิกษุที่น่าภัยมาสู่พุทธศาสนาอย่างแท้จริง จะทำให้พระพุทธศาสนาถูกทำลาย โดยพวกที่ไม่ชอบศาสนา การที่ศาสนาคริสต์ถูกทำลายไปในบางสมัยบางประเทศ ก็เพราะนักบวชที่เรื้อนของสมัยนั้น ประเทศนั้น เขาอยู่ดีกินดีกว่าคนทั่วไป วัฒนาอารามสวยยิ่งกัพระราชวัง สะสมทรัพย์สมบัติซึ่งได้มาจากงานของศาสนา มีความเป็นอยู่สุขสบายอย่างเทวดาก็ทีเดียว ส่วนศาสนิกชนที่ทำบุญยังยากจนอดอยากกันอยู่)

ภิกษุหนีบหายเพราะลาภ

๗๗ ๗๗ ๗๗

ภิกษุทั้งหลาย! พระเทวทัตถูกลาภสักการะและเสียงเยินยอ
ครอบงำเอา แล้วมีจิตติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้นๆ จึงทำลายสงฆ์ ๗๗
รากเหง้าแห่งธรรมอันเป็นกุศลของเธอถึงความพินาศ ๗๗
ธรรมอันเป็นตัวกุศลของเธอจึงถึงความพินาศ ๗๗
ธรรมอันชาวสะอาดของเธอ จึงถึงความพินาศ ๗๗

(คัดจากบาฬีพระสุตตปิฎก นิทาน. ส.๑๖/๒๘๒/๕๘๒-๕๘๕ พระเทวทัตเป็น
อาจารย์ผู้มีฤทธิ์เดชมาก คนนับถือยกย่องก็มาก แต่แล้วก็ไม่พ้นความพินาศเพราะลาภ
ยศ และสรรเสริญเยินยอ ภิกษุเถระทั้งหลายควรสนใจพุทธพจน์ข้อนี้ เพราะเป็นผู้ได้รับ
ลาภสักการะและเสียงเยินยอ มากกว่าภิกษุผู้น้อย หากจิตใจติดอยู่ในสิ่งเหล่านั้นแล้ว ก็
อาจลืมตัว นึกว่าเป็นผู้วิเศษเหนือคนทั้งหลายในโลก เป็นอภิสิทธิ์บุคคล ถือตัวถือตน
มาก เมื่อทำผิดสิ่งใดใครว่ากล่าวตักเตือน ก็แสดงอาการมาดร้าย คล้ายๆว่าใครก็ไม่ใหญ่ไม่
สำคัญไปกว่าตน แม้พระพุทธพจน์แบบนี้ เขาก็ไม่ยอมฟัง ไม่ยอมอ่านและไม่ยอมให้
ใครทราบบ เกรงว่าความสำคัญของตัวเขาจะน้อยลงไปกว่าเดิม เถาะประเภทนี้มีอันตราย
เหมือนเน้กการเมืองชั่ว และเป็นตัวการเหมือนกันที่ทำให้คนหมดความเลื่อมใสในคณะ
สงฆ์ไทย ทำให้คนต่างชาติเห็นว่าพุทธศาสนาก็เป็นยาเสพติด ไม่ดิบไม่ดีไปกว่าศาสนา
อื่นๆ)

ภิกษุแหวกแนว

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุผู้เป็นที่เชื่อถือของมหาชนทั่วไป เมื่อมีการกระทำสามอย่างต่อไปนี้แล้ว ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำมหาชนให้เสื่อมเสีย ทำมหาชนให้หมดสุข ทำไปเพื่อความฉิบหายแก่มหาชน ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล แต่เป็นไปเพื่อความทุกข์ ทั้งแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย การกระทำสามอย่างอะไรบ้างเล่า? สามอย่างคือ ทำการชักชวนมหาชนในกายกรรม^๑ ฯลฯ ทำการชักชวนมหาชนในวจีกรรม^๒ ฯลฯ ทำการชักชวนมหาชนในการบำเพ็ญทางจิต^๓ อันผิดแนวแห่งการทำให้พ้นทุกข์ในพระศาสนา

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุผู้เป็นที่เชื่อถือของมหาชนทั่วไป เมื่อมีการกระทำสามอย่างเหล่านี้แล้ว ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำมหาชนให้เสื่อมเสีย ทำมหาชนให้หมดสุข ทำเพื่อฉิบหายแก่มหาชน ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เป็นไปเพื่อความทุกข์ทั้งแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลายแล.

(คัดจากบาลี พระพุทธภาษิต ตัก.อง ๒๐/๑๓๓/๔๕๐)

๑. กายกรรม ในที่นี้ อรรถกถากล่าวถึงการชักชวนให้โหว่ทิศเป็นต้น
๒. วจีกรรม ในที่นี้ อรรถกถากล่าวถึงการชักชวนให้ชวนออกสู่นอกทางของพุทธศาสนาเป็นต้น
๓. อรรถกถา กล่าวถึงการบอกกรรมฐานผิดๆ วิปัสสนาผิดๆ เป็นต้น

ภิกษุมหาโจร

ภิกษุทั้งหลาย! มหาโจรห้าพวกเหล่านี้มีอยู่ในโลก หาได้ในโลก ห้าพวกคืออะไรบ้าง? ห้าพวกคือ

๑. ความคิดของมหาโจรบางพวกมีอยู่ว่า 'เมื่อไรหนอเราจักเป็นผู้มีบริวารร้อยหนึ่งหรือพันหนึ่ง แวดล้อมเรา เทียวไปในย่านหมู่บ้านนิคมและเมืองหลวง จักได้ฆ่าเองหรือใช้ให้บริวารฆ่า จักได้ตัดเองหรือใช้ให้บริวารตัด จักได้เผาเองหรือใช้ให้บริวารเผา' ดังนี้ ครั้นกาลต่อมามหาโจรนั้นก็มีบริวารร้อยหนึ่งหรือพันหนึ่ง แวดล้อมแล้ว เทียวไปในย่านหมู่บ้านนิคมและเมืองหลวง ทำการฆ่าเองและให้บริวารฆ่า ทำการตัดเองและให้บริวารตัด ทำการเผาเองและให้บริวารเผา ข้อนี้ฉันใด ความคิดของภิกษุสามกบบางรูปมีว่า 'เมื่อไรหนอ เราจะเป็นผู้มีบริวารร้อยหนึ่งหรือพันหนึ่ง แวดล้อมท่องเทียวไปในย่านหมู่บ้านนิคมและเมืองหลวง เป็นที่สักการเคารพนับถือบูชาอันน้อมของพวกคฤหัสถ์และบรรพชิต เป็นผู้ร่ำรวยลาภด้วยจิวรอาหารที่อยู่ และยารักษาโรค' ดังนี้ ครั้นกาลต่อมา ภิกษุสามกบนั้นได้มีบริวารร้อยหนึ่งหรือพันหนึ่ง แวดล้อมแล้วท่องเทียวไปในย่านหมู่บ้านนิคมและเมืองหลวง เป็นที่สักการเคารพนับถือบูชาอันน้อมของพวกคฤหัสถ์และบรรพชิตเป็นผู้ร่ำรวยลาภด้วยจิวรอาหารที่อยู่และยารักษาโรค ฉันนั้นเหมือนกัน ภิกษุสามกบนี้จัดเป็นมหาโจรพวกแรก ซึ่งมีอยู่ในโลก หาได้ในโลก

๒. ภิกษุสามกบบางรูปเล่าเรียนธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแล้ว ยกตนว่ารู้อเอง (หรือนำไปทาลาภผลเพื่อตน) ภิกษุสามกบนี้จัดเป็นมหาโจรพวกที่สองซึ่งมีอยู่ในโลก หาได้ในโลก

๓. ภิกษุสามกบางรูป ย่อมตามก่าจัดผู้ประพตติพรหมจรรย์ที่
บริสุทธิ์ ด้วยสิ่งอันไม่ใช่เรื่องของพรหมจรรย์อันปราศจากมูลความจริง
ภิกษุสามกนี้จัดเป็นมหาโจรพวกที่สามซึ่งมีอยู่ในโลก หาได้ในโลก

๔. ภิกษุสามกบางรูป ช่วยเหลือพุดจาเอาใจพวกคฤหัสถ์ด้วย
ครุภัณฑ์และครุบริวารอันเป็นของสงฆ์ ฯลฯ ภิกษุสามกนี้จัดเป็นมหา
โจรพวกที่สี่ ซึ่งมีอยู่ในโลก หาได้ในโลก

๕. ภิกษุพวกสุดท้ายจัดเป็นมหาโจรชั้นเลิศในโลก พร้อมทั้ง
เทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่มสัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์
เทวดา และมนุษย์ คือภิกษุสามกกล่าวอวดอุตตริมนุสสธรรม อัน
ไม่จริง ไม่เป็นจริง ข้อนั้น เพราะเหตุไร? ภิกษุทั้งหลาย! เพราะว่าเขา
บริโภคก่อนข้าวของชาวเมืองด้วยอาการอันเป็นขโมย

‘ภิกษุใดแสดงตัวเองซึ่งความจริงเป็นอย่างหนึ่งให้คนอื่นเข้าใจ
เป็นอย่างอื่นไป การบริโภคปัจจัย ด้วยอาการแห่งขโมยของเขานั้น
เป็นเช่นเดียวกับนายพรานผู้ล่อลวงดักสัตว์กิน ฉะนั้น คนเป็นอันมาก
ที่มีผ้ากาสาวพัสตร์คลุมคอ แต่มีความเป็นอยู่สามก ซาตการสำรวม
พวกคนสามกเหล่านั้นต้องไปเกิดในนรก เพราะการกระทำความอัน
หยาบช้า มักกินก่อนเหล็กซึ่งเปรียบด้วยเปลวไฟอันร้อนจัด ยังจะดี
กว่าคนทุศีลไม่มีการสำรวม บริโภคก่อนข้าวของชาวเมือง เป็นการ
ไม่เหมาะสมเลย’

(ตัดมาจากบาลีพระพุทธานุญาต มหา.วิ. ๑/๑๖๔/๒๓๐ อริสณกัภิกษุทั้งหลายที่
ภูฏาการศาลา ปามหาวัน โกลัมเมืองเวสาลี เวลาปัจจุบันนี้ มีภิกษุมหาโจรมากน้อยเพียง
ใด ก็ขอให้เอาพุทธพจน์บทนี้มาอ่านพิจารณา ดูความประพตติของภิกษุทั้งหลายเป็น
รายๆไป ภิกษุใดเข้าในลักษณะอย่างใดใน ๕ อย่างนี้ ก็ถือได้ว่าเป็นมหาโจรลอกกิน
ข้าวของชาวเมือง ชาวพุทธทั้งหลาย ควรมีความรู้ว่าใครเป็นภิกษุแท้ ใครเป็นมหาโจร
อย่าได้หลงผิดกันอยู่เลย)

ภิกษุนอกบัญญัติ

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเหล่าใด เป็นคนหลอกลวง กระด้าง พูด
พล่าม ยกตัว จองหอง ใจฟุ้ง ภิกษุเหล่านั้น ไม่ใช่ 'คนของเรา'

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเหล่านั้น ได้ออกไปนอกธรรมวินัยนี้เสีย
แล้ว และพวกภิกษุเหล่านั้น ย่อมไม่ถึงความเจริญงอกงามไปพลุลยใน
ธรรมวินัยนี้ได้เลย.

(คัดจากบาฬีพระพุทธภาษิต จตุกก.อง ๒๐/๓๓/๒๖ ปรากฏว่านักบวชในสำนักเดียวกัน
กันในนิยายเดียวกัน ในศาสนาเดียวกันมักจะทำการต่อต้าน ป้องกันพวกของตัว ทั้งๆ
ที่รู้อยู่ว่าพวกของตัวผิด การทำเช่นนี้ไม่ใช่การส่งเสริมศาสนา แต่เป็นการช่วยทำลาย
สถาบันของตนเอง ยิ่งกว่านั้น ถ้าฆราวาสใดเขากระหนามนักบวชชั่ว เพื่อเห็นแก่ความ
สะอาดหมดจดของศาสนา เถาะชั่วก็มักออกรับเดือดร้อนแทนไปด้วย คล้ายกับว่าใคร
จะมาตำหนิพวกสีเดียวกับตนไม่ได้เป็นอันขาด เป็นการหมิ่นประมาทอภิสิทธิ์บุคคล
นักบวชไม่ว่าในศาสนาใด มักถือตนเองว่าสูงกว่าฆราวาส ทำอะไรก็ได้ตามความพอใจ
คนทั่วไปก็ไม่กล้าว่าพระกลัวบาป คนนอกบัญญัติแบบนี้ นอกจากตัวเองจะไม่เจริญใน
ธรรมวินัยแล้ว ยังทำให้ผู้อื่นไม่เจริญอีกด้วย ฆราวาสที่ปฏิบัติธรรมทั้งหลายก็ควรภูมิใจ
ได้ว่าเราเองเป็นคนในบัญญัติ และเป็นคนของพระศาสนาแล้ว เครื่องแต่งกายไม่มีความ
สำคัญอะไรเลย)

ภิกษุหลวงตา

ภิกษุทั้งหลาย! พระหลวงตาที่ประกอบด้วยองค์ห้าอย่างหาได้ยาก ห้าอย่างอะไรกันเล่า? ห้าอย่างคือ

พระหลวงตา ที่มีปัญญาละเอียดอ่อนในการรู้ริยสัจจ์สี่ หาได้ยาก

พระหลวงตา ที่เป็นคนมีท่าทางเรียบร้อย หาได้ยาก

พระหลวงตา ที่เป็นคนสดับตรับฟังแล้วจำได้มาก หาได้ยาก

พระหลวงตา เป็นผู้แสดงธรรม หาได้ยาก

พระหลวงตา ที่เป็นคนปฏิบัติเคร่งตามวินัย หาได้ยาก

(อีกสูตรหนึ่ง)

พระหลวงตา ที่เป็นคนว่าง่ายสอนง่าย หาได้ยาก

พระหลวงตา ที่รับคำแนะนำไปปฏิบัติเป็นอย่างดี หาได้ยาก

พระหลวงตา ที่ยอมรับคำเตือนโดยเอื้อเฟื้อ หาได้ยาก

พระหลวงตา ที่เป็นผู้แสดงธรรม หาได้ยาก

พระหลวงตา ที่เป็นคนปฏิบัติเคร่งตามวินัย หาได้ยาก

ภิกษุทั้งหลาย! พระหลวงตาที่ประกอบด้วยองค์ห้าอย่าง (แต่ละหมวด) เหล่านี้แล หาได้ยาก.

ภิกษุป่าช้าผิดิบ

ภิกษุทั้งหลาย! โทษห่าอย่างเหล่านี้เป็นโทษในป่าช้าผิดิบ ทำอย่างอะไรบ้าง? ทำอย่างคือ ป่าช้าผิดิบเป็นที่ไม้สะอาดมีกลิ่นเหม็น มีภัยเฉพาะหน้า เป็นที่พักอาศัยของพวกอมมนุษย์ที่ดุร้าย และเป็นที่ยี่ร้องให้พิไรร่าของคนเป็นจำนวนมาก โทษห่าอย่างเหล่านี้เป็นโทษในป่าช้าผิดิบ

ภิกษุทั้งหลาย! ฉันทก็ฉันทนั้น โทษห่าอย่างเหล่านี้เป็นโทษของนักบวชที่เปรียบด้วยป่าช้า ผิดิบ ทำอย่างอะไรบ้าง? ทำอย่างคือ

๑. นักบวชบางคนในกรณีนี้ เป็นผู้ประกอบด้วยการกระทำทางกาย ทางวาจา ทางใจอันไม้สะอาด เราถือว่าการกระทำเช่นนี้ของผู้นั้นเป็นความไม้สะอาด ดุจดั่งป่าช้าผิดิบ ซึ่งเป็นที่ไม้สะอาด เราถือว่่านักบวชชนิดนี้เทียบกันได้กับที่ที่ไม้สะอาด ฉันทนั้น

๒. เมื่อนักบวชประกอบกรรมอันไม้สะอาดเช่นนั้นอยู่ เสียงเล่าลืออันชั่วช้าก็ระบือไป เราถือว่่าเสียงเล่าลืออันชั่วช้าของผู้นั้นว่่า เป็นกลิ่นเหม็นดุจดั่งป่าช้าผิดิบ ซึ่งเป็นที่มีกลิ่นเหม็น เราถือว่่านักบวชชนิดนี้เทียบกันได้กับที่ที่มีกลิ่นเหม็น ฉันทนั้น

๓. ผู้ประพฤดิพรหมจรรย์ร่วมกันซึ่งมีศีลเป็นที่รัก ย่อมเว้นห่างไกลจากคนที่มิกกลิ่นเหม็นเช่นกล่าวนั้นเสีย เราถือว่่าการที่เพื่อน ๆ เว้นห่างไกลนี้ เป็นภัยเฉพาะหน้าดุจดั่งป่าช้าผิดิบ ซึ่งเป็นที่มีภัยเฉพาะหน้า เราถือว่่านักบวชชนิดนี้เทียบกันได้กับที่ที่มีภัยเฉพาะหน้า ฉันทนั้น

๔. คนชั่วช้าผู้ประกอบกรรมอันไม้สะอาด ทั้งกายวาจาและใจ ก็อยู่ร่วมกันได้แต่พวกที่มีกรกระทำเหมือนๆกัน เราถือว่่าการที่อยู่

ร่วมกันได้ของผู้นั้นว่า เป็นที่พักอาศัยสำหรับพวกเหล่าร้ายนี้ จุดตั้ง
ปาฐาผีดิบ ซึ่งเป็นที่พักอาศัยของพวกอมนุษย์ที่ดุร้าย เราเถื่อนนักบวช
ชนิดนี้ เทียบกันได้กับที่พักอาศัยสำหรับคนดุร้าย ฉะนั้น

๕. ผู้ประพตติพรหมจรรย์ร่วมกันซึ่งมีศีลเป็นที่รัก ได้เห็น
นักบวชชนิดนั้นเข้าแล้ว ก็นึกตำหนิไว้ว่า 'พุทโธเอ๊ย! ความทุกข์ของ
พวกเราเมื่ออยู่ตรงที่พวกเราจำต้องอยู่ร่วมกับนักบวชชนิดนั้นด้วย' ดังนี้
เราเถื่อนว่าการอยู่ร่วมที่ทำให้เกิดทุกข์ขึ้นนี้ ว่าเป็นความรื้อให้พิไรว่า
จุดตั้งปาฐาผีดิบ ซึ่งเป็นที่ที่รื้อให้พิไรของคนเป็นจำนวนมาก เรา
เถื่อนนักบวชชนิดนี้ เทียบกันได้กับที่สำหรับเป็นที่รื้อให้พิไรของคน
เป็นจำนวนมาก ฉะนั้น

ภิกษุทั้งหลาย! โทษทำอย่างเหล่านี้ เป็นโทษในนักบวชที่เปรียบ
ด้วยปาฐาผีดิบแล.

(คัดจากบาลีพระพุทธานิเทศ ปรุจก อจ ๒๒/๒๔๘/๒๔๙ ในปัจจุบันนี้หลาย
วัด ในพระนครได้กลายเป็นปาฐาผีดิบไปแล้ว เพราะเถระเจ้าอาวาสและภิกษุลูกวัด
ประกอบด้วยโทษ ๕ อย่างดังกล่าวในบทนี้ วัดสาขาในต่างจังหวัดก็พลอยกลายเป็น
ปาฐาผีดิบไปด้วย แต่ที่น่าเสียดายก็คือภิกษุปาฐาผีดิบทั้งหลาย เป็นคนหลอกหลวงเก่ง
เล่นละครได้อย่างแนบเนียน จนชาวบ้านไม่รู้สึกรู้ว่าตนเข้าไปในปาฐาของพวกผีดิบ
พึงธรรมะปลอมของพวกผีดิบ วิบัติสนาปลอมของพวกผีดิบ ชาวบ้านจึงเกิดโทษทุกข์ภัย
ในทางวิญญาณ บางคนก็หลงมกมายไปในทางของลัทธิศักดิ์สิทธิ์ บางคนก็หลงไปว่าตัว
เป็นพระอริยบุคคล ยกตนข่มคนอื่น ซึ่งแท้ที่จริงตัวเองก็มีกิเลสหนา ยิ่งไปกว่าปุถุชนคน
ธรรมดาเสียด้วยซ้ำไป ประเทศไทยมีภิกษุราวสองแสนรูป ตามธรรมดาย่อมมีภิกษุที่อยู่
มากพอสมควร ภิกษุดีๆ จะช่วยกันปราบปรามภิกษุชั่ว ภิกษุมหาโจร ภิกษุอนกบฏชื
ภิกษุชั่วเรื้อน ภิกษุแหวกแนว ฯลฯ เพราะภิกษุประเภทเหล่านี้ทำลายชื่อเสียงอันดีของ
คณะสงฆ์ไทย ทำลายศาสนาพุทธ ฉะนั้น การไม่ปราบปรามกันจึงทำให้สงสัยว่าเป็น
ภิกษุปาฐาผีดิบด้วยกันกระมัง)

ภิกษุอุปัชฌายะเสีย

ภิกษุทั้งหลาย! ในกาลที่ยาวไปภายหน้า จักมีภิกษุซึ่งมิได้อบรมกาย มิได้อบรมศีล มิได้อบรมจิต และมีได้อบรมปัญญา เขาทั้งหลายทั้งที่เป็นเช่นนั้นอยู่ จักเป็นอุปัชฌายะให้อุปสมบทคนอื่น ๆ แล้วจักไม่อาจแนะนำฝึกสอนคนเหล่านั้นในศีลอันยิ่ง ในสมาธิอันยิ่ง และในปัญญาอันยิ่ง แม้คนบวชแล้วเหล่านั้นก็จักเป็นผู้มิได้อบรมกาย มิได้อบรมศีล มิได้อบรมจิต และมีได้อบรมปัญญาให้ถูกต้อง เธอทั้งหลายทั้งที่เป็นเช่นนั้นอยู่ ก็จักได้เป็นอุปัชฌายะให้อุปสมบท (ต่อจากอุปัชฌายะแรก) สิบไปๆ จักไม่อาจแนะนำฝึกสอนผู้บวชแล้วทั้งหลายในศีลอันยิ่ง ในสมาธิอันยิ่ง และในปัญญาอันยิ่งได้ คนที่บวชแล้วเหล่านั้นก็จักเป็นผู้มิได้อบรมกาย มิได้อบรมศีล มิได้อบรมจิต และมีได้อบรมปัญญาอย่างเดียวกัน

ภิกษุทั้งหลาย! ด้วยอาการอย่างนี้เอง วินัยมีมลทินเพราะกรรมมีมลทิน กรรมมีมลทินเพราะวินัยมีมลทิน นี่เป็นอนาคตภัยที่ยังไม่เกิดขึ้นในบัดนี้ แต่จักเกิดขึ้นในเวลาต่อไป พวกเขาทั้งหลายพึงสำนึกไว้ ครั้นได้สำนึกแล้วก็พึงพยายามเพื่อกำจัดภัยนั้นเสีย.

ภิกษุเถระเสีย

ภิกษุทั้งหลาย! ในการยืดยาวไปภายหน้า จักมีภิกษุซึ่งมิได้อบรมกาย มิได้อบรมศีล มิได้อบรมจิต และมิได้อบรมปัญญา เธอทั้งหลายเมื่อเป็นเช่นนั้น ทั้งที่เป็นภิกษุชั้นเถระแล้ว จักเป็นผู้ชอบทำการสะสมบริวาร ประพฤตีย่อหย่อนในไตรสิกขา มีจิตต่ำด้วยอำนาจแห่งนิวรรณ์ ไม่สนใจแสวงหาที่สัจเจียบ ไม่ใช่ความเพียรเพื่อถึงสิ่งที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุสิ่งที่ยังไม่บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งในสิ่งที่ยังไม่ทำให้แจ้ง ผู้บวชในภายหลัง ได้เห็นเถระเหล่านั้นทำเป็นแบบแผนเช่นนั้นไว้ ก็ถือเอาไปเป็นแบบอย่าง จึงทำให้เป็นผู้ชอบทำการสะสมบริวารบ้าง ประพฤตีย่อหย่อนในไตรสิกขา มีจิตต่ำด้วยอำนาจแห่งนิวรรณ์ ไม่สนใจแสวงหาที่สัจเจียบ ไม่บำเพ็ญเพียรเพื่อถึงสิ่งที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุสิ่งที่ยังไม่บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งในสิ่งที่ยังไม่ทำให้แจ้งตามๆกันสืบไป

ภิกษุทั้งหลาย! ด้วยอาการอย่างนี้เอง วินัยมีมลทินเพราะกรรมมีมลทิน ธรรมมีมลทินเพราะวินัยมีมลทิน นี่เป็นอนาคตภัยที่ยังไม่เกิดขึ้นในบัดนี้ แต่จักเกิดขึ้นในเวลาต่อไป พวกเธอทั้งหลายพึงสำนึกไว้ ครั้นได้สำนึกแล้ว ก็พึงพยายามเพื่อกำจัดภัยนั้นเสีย.

ภิกษุทำคำสั่งนาเสื่อม

ภิกษุทั้งหลาย! มูลเหตุ ๔ ประการเหล่านี้ทำให้พระสังฆกรรม
เลอะเลือนจนเสื่อมสูญไป ๔ อย่าง อะไรกันเล่า? ๔ อย่าง คือ

๑. พวกภิกษุเล่าเรียนสูตรอันถือกันมาผิดๆ ด้วยคำและ
สำเนียงก็ใช้กันผิดๆ เมื่อคำและสำเนียงที่ใช้กันผิดแล้ว ความหมายก็
คลาดเคลื่อน และทำให้พระสังฆกรรมเลอะเลือนจนเสื่อมสูญไป

๒. พวกภิกษุเป็นคนว่ายาก ประกอบด้วยเหตุที่ทำให้เป็นคน
ว่ายาก ไม่อดทน ไม่ยอมรับคำตักเตือนด้วยความเคารพหนักแน่น นี้
ทำให้พระสังฆกรรมเลอะเลือนจนเสื่อมสูญไป

๓. พวกภิกษุเหล่าใดเป็นผู้เรียนมาก คล่องแคล่วในหลักพระ
พุทธพจน์ วัชรธรรม ฐีนัย ฐัมเภท ภิกษุเหล่านั้นไม่ได้เอาใจใส่ที่จะ
บอกสอนใจความแห่งสูตรทั้งหลายแก่คนอื่นๆ เมื่อท่านเหล่านั้นล่วงลับ
ดับไป สูตรทั้งหลายก็เลยขาดอาจารย์ ไม่มีผู้สอนสืบไป ทำให้พระ
สังฆกรรมเลอะเลือนจนเสื่อมสูญไป

๔. พระภิกษุชั้นเถระ ทำการสะสมเครื่องอุปโภคบริโภค
ประพตติยอหยอนในไตรสิกขา มีจิตต่ำด้วยอำนาจแห่งนิวรรณ์ ไม่
สนใจในกิจแห่งวิเวกธรรม ไม่ริเริ่มทำความเพียรเพื่อถึงสิ่งที่ยังไม่ถึง
เพื่อบรรลุสิ่งที่ยังไม่บรรลุ เพื่อทำให้แจ้งในสิ่งที่ยังไม่ได้ทำให้แจ้ง ผู้
บวชในภายหลังได้เห็นพวกเถระเหล่านั้นทำแบบแผนเช่นนั้นไว้ ต่างก็
ถือเอาไปเป็นแบบอย่าง จึงทำให้เป็นผู้ทำการสะสมเครื่องอุปโภค
บริโภคบ้าง ประพตติยอหยอนในไตรสิกขา มีจิตต่ำด้วยอำนาจ
แห่งนิวรรณ์ ไม่สนใจในกิจแห่งวิเวกธรรม ไม่ริเริ่มทำความเพียรเพื่อถึง

สิ่งที่ยังไม่ได้ทำให้แจ้งตามกันสืบไป นี้ทำให้พระสังฆกรรมเลอะเลือนจนเสื่อมสูญไป

ภิกษุทั้งหลาย! มูลเหตุ ๔ ประการเหล่านี้แล ทำให้พระสังฆกรรมเลอะเลือนจนเสื่อมสูญไป.

(คัดจากพระพุทธฉายา จตุกก. อจ ๒๑/๑๔๗/๑๖๐ พระพุทธพจน์บทนี้ชี้ให้เห็นว่า พุทธศาสนาสื่อหรือสูญสิ้นไปก็เพราะภิกษุเอง มิใช่คนภายนอก ฉะนั้นภิกษุทั้งหลาย พุทธศาสนาก็คือผู้ที่ไม่รู้จักพุทธศาสนา หลงประกาศแต่ศาสนาพราหมณ์ปฏิบัติกิจเกี่ยวกับพิธีรดอง ของขลังศักดิ์สิทธิ์ เป็นผู้ว่ายาก ใครตักเตือนเขาก็โกรธเพราะมีมิฉฉาปฏิรูป และเห็นแก่ตัวจัด ยกตัวว่าเป็นบุคคลพิเศษ ใครว่ากล่าวตักเตือนไม่ได้ ภิกษุที่รู้จักพระพุทธศาสนาก็ไม่มีอิทธิพล ไม่ได้ได้รับความสนับสนุนจากทางการ ในที่สุดก็หมดกำลังใจที่จะประกาศสั่งจรรยา พอท่านล่วงลับไปก็เลยขาดผู้สอน ภิกษุเถระส่วนมากก็ไม่สนใจในงานพระพุทธศาสนา คอยแต่จะแต่งกุฎิห้องตงมาเป็นปราสาทราชวัง ปล่อยให้ภิกษุหนุ่มที่โง่และไร้การศึกษา โฆษณาพลอกลวงประชาชน โดยคิดว่าตนเป็น ศาสดา)

ภิกษุแกลบ

ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอทั้งหลายจงจับบุคคลนั้นออกไปเสีย จงนำบุคคลนี้ไปให้พ้น ลูกนอกคอก ช่างทำให้ลำบากใจเสียนี้กระไร

ภิกษุทั้งหลาย! นักบวชบางคน มีอาการเดิน การถอยกลับ การแลดู การเหลียวดู การคู้ขา การเหยียดมือเหยียดเท้า การทรงสังฆาฏิ ถือบาตรครองจีวร เหมือนพวกภิกษุที่ติรูปอื่นๆ ทั้งหมดชั่วเวลาที่ภิกษุทั้งหลายยังไม่เห็นความผิดของเธอ เมื่อใดภิกษุทั้งหลายเห็นความผิดของเธอเข้า เมื่อนั้นเขาทั้งหลายก็รู้จักเธอได้ว่า 'นี่เป็นสมณะอันตราย เป็นสมณะแกลบ เป็นสมณะขยะมูลฝอย' ดังนี้ ครั้นคนทั้งหลายรู้จักเธอว่าเป็นเช่นนั้นแล้ว เขาก็เนรเทศเธอออกไปนอกหมู่ ชื่อนั้นเพราะอะไร เพราะคนทั้งหลายมีความประสงค์ว่า 'อย่าให้คนชั่วทำลายพวกภิกษุที่ดีอื่นๆ ทั้งหมดเลย'

ภิกษุทั้งหลาย! เปรียบเหมือนต้นข้าวผิ ซึ่งออกรวงมีแต่เปลือก ไม่มีเนื้อซึ่งบริโภคได้ เกิดขึ้นในนาข้าวเต็มไปหมดในฤดูทำนา รากของมัน ลำต้นของมัน ก็ดูเหมือนๆ ต้นข้าวที่ดีที่แท้ทั้งหลายชั่วเวลาที่รวงยังไม่ออก เมื่อใดมันออกรวง เมื่อนั้นจึงทราบได้ว่า 'นี่เป็นต้นข้าวผิ ซึ่งมีแต่เปลือก ไม่มีเนื้อบริโภคได้' ดังนี้ ครั้นคนทั้งหลายทราบเช่นนั้นแล้ว เขาก็ช่วยกันทั้งถอนพร้อมทั้งราก ทั้งไปให้พ้นนาข้าว ชื่อนั้นเพราะอะไร? เพราะคนทั้งหลายมีความประสงค์ว่า 'อย่าให้ต้นข้าวผิทำลายต้นข้าวที่แท้ที่ดีอื่นๆ เลย' ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! ฉันทใดก็ฉันทนั้น นักบวชบางคนในกรณีนี้ ฯลฯ เหมือนพวกภิกษุที่ติรูปอื่นๆ ทั้งหมด ชั่วเวลาที่ภิกษุทั้งหลายยังไม่เห็นความผิดของเขา เมื่อใดภิกษุทั้งหลายเห็นความผิดของเขาเข้า เมื่อนั้น

คนทั้งหลายก็รู้จักเขาได้ว่า 'นี่เป็นสมณะอันตราย เป็นสมณะเกลือบ เป็นสมณะขยะมูลฝอย' ดังนี้ ครั้นคนทั้งหลายรู้จักเขาว่าเป็นเช่นนั้นแล้ว คนก็เนรเทศเขาออกไปนอกหมู่บ้านนั้นเพราะเหตุอะไร? เพราะคนทั้งหลายมีความประสงค์ว่า 'อย่าให้คนชั่วทำลายพวกภิกษุที่ดีอื่น ๆ ทั้งหมดเลย' ดังนี้

'เพราะอยู่ร่วมกัน จึงรู้จักกันได้ว่า คนนี้มีความปรารถนาลามก มักโกรธ มักลบหลู่คุณท่าน หัวดี ตีตนเสมอท่าน มีความริษยา มีความตระหนี่ และโอ้อวด'

ในท่ามกลางชน เขาเป็นคนมีวาจาหวานปานสมณะที่ดีพูด แต่ในที่ลับคน ย่อมทำสิ่งที่คนชั่วทำ มีความเห็นต่ำทราม ไม่ทำตามระเบียบวินัย พุดจาปลิ้นปล้อนไปปิด เขาทำกันทุกอย่าง ทุกคนพึงร่วมมือกันกำจัดเขาออกไปเสีย ทุกคนพึงช่วยกันถอนบุคคลที่เป็นจุดต้นข้าวผืนนั้นทิ้ง พึงช่วยกันคัดเอาคนที่มีใช้สมณะ แต่ยังอวดอ้างตนว่าเป็นสมณะออกหึงเสีย ดูชวานาโรยข้าวเปลือกงามกลางลม เพื่อคัดเอาข้าวลิบออกหึงเสีย ฉะนั้น

อนึ่ง คนเราเมื่อมีการอยู่ร่วมกันกับคนที่สะอาดหรือไม่สะอาดก็ตาม ต้องมีสติกำกับอยู่ด้วยเสมอ ครั้นแล้วพึงสามัคคีต่อกัน จงมีปัญญากำจัดทุกข์ของตนเกิด

(คัดจากบาลีพระพุทธานิเทศ อฎฐก.อง ๒๓/๑๗๐/๑๐๐ ตรัสแก่ภิกษุที่ริมฝั่งสระโปกขรณเค็ดคครา เนื่องจากมีภิกษุรูปหนึ่งถูกเพื่อนเฝ้าด้วยอาบัติ แล้วแกกลับปิดเรื่องของตนไว้ หรือชวนไกลพูดออกนอกเรื่องเสีย และแสดงท่าโกรธไม่พอใจออกมาให้เห็นชัด ทุกวันนี้ก็มีภิกษุหนุ่ม อาจารย์สอนอภิธรรมบางรูป มีคนเสื่อมใส่มากเพราะพูดเก่งอ้างตำราโง่ๆได้อย่างคล่องแคล่ว แสดงความเกลียดชังหนังสือ 'ตำราดูพระ' เล่มนี้มากโจมตีหนังสือเล่มนี้ทั้งทางวิทยุและทางปาฐกถาทั่วประเทศ จึงน่าสงสัยว่าจะจะเป็น 'ภิกษุเกลือบ' ที่ร้ายวามากที่สุดผู้หนึ่ง)

ภิกษุโจรกำเริบ

ภิกษุทั้งหลาย คราวใดพวกโจรมีกำลัง พระราชาเสื่อมกำลัง คราวนั้นทั้งพระราชาเองก็หมดความผาสุกที่จะเข้าไปออกนอก หรือที่ จะมีใบบอกไปยังชนบทปลายแดน ถึงแม้พวกพราหมณ์และคฤหบดี ก็หมดความสะดวกที่จะเข้าไปออกนอก หรือที่จะอำนวยความสะดวกงานนอก เมืองซ้อ้นั้นฉันใด

ภิกษุทั้งหลาย! คราวใดพวกภิกษุลามกมีกำลัง และหมู่ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รักเสื่อมกำลัง คราวนั้นหมู่ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก จำต้องนั่ง เจริญสมาธิอยู่ในท่ามกลางสงฆ์ หรือถึงกับต้องไปอยู่ชนบทชายแดน ฉะนั้นเหมือนกัน

ภิกษุทั้งหลาย! เหตุเช่นนี้ มีขึ้นแล้วย่อมไม่เป็นประโยชน์แก่คน จำนวนมาก ทำให้มหาชนขาดความสะดวกสบาย เป็นความเสียหายแก่ มหาชนอย่างมาก และทั้งเป็นความทุกข์ ไม่เป็นประโยชน์แก่มนุษย์ ทั้งหลายทั่วไปแล.

(คัดจากบาลีพระพุทธานุญาต ทุก. อัง ๒๐/๘๗/๒๘๔ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ทุกวันนี้ พวกใครมีกำลัง เราควรจะเข้าข้างใด ควรส่งเสริมกำลังของฝ่ายใดศาสนาจะยืนยงได้ หรือไม่ ก็สุดแต่การตัดสินใจของศาสนิกชนผู้มีปัญญาทั้งหลาย ใครไม่สนใจในเรื่องนี้ ศาสนาของตนก็ถูกทำลาย)

ภิกษุส่องสว่างชาวบ้าน

สมณะหรือพรหมณ์บางพวก กินอาหารที่หายกถวายด้วยศรัทธาแล้ว เขาเหล่านั้นยังเป็นผู้แสวงหาลาภด้วยการกล่าวคำล่อหลอก การกล่าวคำพิรีพรีไร การพูดแหวดล้อมด้วยเลศนัย การพูดให้หายกเกิดมานะมุกะลูในการให้ และการใช้ของมีค่าน้อยต่อเอาของมีค่ามาก

ส่วนภิกษุในธรรมวินัยนี้ เธอเว้นขาดจากการแสวงหาลาภ โดยอุบายหลอกหลวงเช่นนั้นเสียแล้ว แม้นี้ก็เป็นที่ลึงของเธอประการหนึ่ง

สมณะหรือพรหมณ์บางพวก กินอาหารที่หายกถวายด้วยศรัทธาแล้วยังเล็งงชีวิตผิต เพราะทำเดรัจฉานวิชา คืออะไรบ้าง? คือ

หายลักษณะในร่างกายบ้าง	หายนิมิตลางดีลางร้ายบ้าง
หายของตกบ้าง	ทำนายฝัน
หายชะตา	หายผ้าหนูกัด
ทำพิธีโหมเพลิง	ทำพิธีเบิกแว่นเวียนเทียน
ทำพิธีซัดไปรยแกลบ	ทำพิธีซัดไปรยรำ
ทำพิธีซัดไปรยข้าวสาร	ทำพิธีจุดโคมรับพระเจ้า
ทำพิธีจุดไฟบูชา	ทำพิธีเสกเปา
ทำพิธีพลีด้วยโลหิตบ้าง	เป็นหมอดูอวยวะระร่างกาย
หมอดูภูมิที่ตั้งบ้านเรือน	ดูลักษณะไร่นา
เป็นหมอปลูกเสก	เป็นหมอมผี
เป็นหมอทำยันต์กันบ้านเรือน	หมองู
หมอดับพิษ	หมอแมงป่อง
หมอหนูกัด	หมอหายเสียงนกเสียงกา

เล่นหมากเก็บ เล่นชิงนาง หมากไหว โยนห่วง ไม้ทิ้ง
เล่นฟาดให้เป็นรูปต่างๆ ทอดลูกบาศก์ เป่าใบไม้
เล่นไถน้อยๆ เล่นหกคะเมน เล่นไม้กั้งหัน เล่นรถน้อย
รถน้อย เล่นเขียนทายกัน เล่นทายใจ เล่นล้อคนพิการบ้าง
ส่วนภิกษุในธรรมวินัยนี้ เธอเว้นขาดจากการเล่นการพนัน
(สมัยนี้จะต้องรวมทั้งสลากกินแบ่ง สลากกินรวบ) หรือการเล่นอันเป็นที่
ตั้งแห่งความประมาทเห็นปานนั้นเสียแล้ว แม่นี่ก็เป็นศีลของเธอ
ประการหนึ่ง

สมณะหรือพราหมณ์บางพวก กินอาหารที่หายกถวายด้วย
ศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีวิตผิด เพราะทำเดรัจฉานวิชา ยังเป็นผู้เล่น
การพนัน

บนขอลาภผลต่อเทวดา ทำการบวงสรวงแก่นบน
สอนมนต์กันผี กันบ้านเรือน ทำกะเทยให้เป็นชาย
ทำชายให้เป็นกะเทย ทำพิธีปลุกเรื้อน
ทำการบวงสรวงในที่ปลุกเรื้อน พ่นน้ำมันต์ บูชาเพลิง
ประกอบยาสำรอก ประกอบยาประจุ ประกอบยาแก้ประสาท
ประกอบยาแก้ปวดศีรษะ หุงน้ำมันหยอดหู ทำยาหยอดตา
ประกอบยานัตถุ์ ประกอบยาทำให้กัด ประกอบยาทำให้สมาน
เป็นหมอบ้ายยาตา เป็นหมอผ้าบาดแผล เป็นหมอกุมาร
หมอพอกยาแก้ยาให้บัง

ส่วนภิกษุในธรรมวินัยนี้ เธอเว้นจากการเลี้ยงชีวิตผิด เพราะ
ทำเดรัจฉานวิชาเห็นปานนั้นเสียแล้ว แม่นี่ก็เป็นศีลของเธอประการหนึ่ง
ผู้มีศีลสมบูรณ์แล้วอย่างนี้ ย่อมไม่แลเห็นภัยอะไรที่จะเกิด

เพราะเหตุที่รักษาดีล เหมือนกษัตริย์ผู้ได้มูรธาภิเษกแล้ว มีปัจฉามิตร
กำจัดเสียได้แล้ว ย่อมไม่แลเห็นภัยอะไรจากข้าศึก ฉะนั้นเธอประกอบ
ด้วยกองศีลอันเป็นคุณสูงส่งนี้แล้ว ย่อมได้รับความสุขใจอันหาโทษ
มิได้

ภิกษุทั้งหลาย! เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายพึง
สำนึกไว้ว่า 'เราทั้งหลายจะบริโภคจีวร อาหาร ที่อยู่และยารักษาโรค
ของทายกทั้งหลาย โดยประการที่จักทำให้ทายกเหล่านั้นได้รับผลมาก
มีอานิสงส์มากให้จงได้ และการบรรพชาของเราทั้งหลาย ก็จักไม่เป็น
หมันเสียเปล่า แต่กลับได้ผลมีกำไร'

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุผู้หวังผลประโยชน์ตนก็ตาม หวัง
ประโยชน์ผู้อื่นก็ตาม หวังประโยชน์ทั้งของตน ทั้งของผู้อื่นก็ตาม ก็
ควรแท้ที่จะทำตนให้มีศีล สมาธิ ปัญญา บริบูรณ์ด้วยความ
ไม่ประมาท

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้ากำลังแสดงเนื้อความดังกล่าวมาอยู่
ภิกษุประมาณ ๖๐ รูป กระอักเลือด ภิกษุประมาณอีก ๖๐ รูป ได้
บอกเลิกสิกขาหมุนกลับไปสู่เพศต่ำแห่งคฤหัสถ์ โดยตนสำนึกว่า
พรหมจรรย์นี้ประพตติได้ยาก กระทำได้ยากอย่างยิ่ง แต่ภิกษุ
ประมาณอีก ๖๐ รูป ได้เป็นพระอรหันต์ มีจิตไม่ถือมั่นด้วยอุपाทาน
เพราะหลุดพ้นจากอาสวกิเลสทั้งหลายแล้วแล.

(คัดจากบาฬีพระพุทธภาษิตสามัญญผลสูตร พุทธพจน์เหล่านี้ เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า ภิกษุประพฤติตนผิดศีล ผ่าฝืนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ากันเพียงใด ภิกษุแบบนี้มีอยู่เกือบทุกวัด พระเถระผู้ใหญ่ย่อมรู้ดี แต่พระเถระที่ชื่อเสียงต่อหน้าที่ของท่านที่ยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อความสะอาดหมดจดของพระพุทธศาสนา ที่กล้าปรามปราม ภิกษุหลุดลวงชาวบ้านให้หมดไปจากวัดของตนๆ ไม่มีแล้วหรือในเมืองไทยจึงปล่อยให้ภิกษุเลี้ยงชีวิตผิดด้วยเดรัจฉานวิชาทั่วประเทศ ทำให้คนไทยหลงงมงายไม่สามารถเข้าใจหลักพระพุทธศาสนา ยกย่องภิกษุเดรัจฉานวิชาว่าเป็นพระอาจารย์กราบไว้เกิดบุญบูชาหารู้ไม่ว่าภิกษุเหล่านั้นแหละ เป็นผู้บ่อนทำลายพุทธศาสนา ภัยภายในที่น่ากลัวที่สุด คนไทยควรจะนึกคิด ไม่ควรช่วยกันปกปิด ช่วยกันส่งเสริม กลับนิยมชมชื่น ให้คนทุจริตทำลายศาสนาของตน เฉพาะอย่างยิ่ง ก็คือภิกษุหลุดลวงชาวบ้าน ดังที่พระพุทธเจ้ากล่าวในบทนี้ทั้งหลาย ขอให้เราชาวพุทธพึงสังวรไว้เถิด

ภิกษุหมกตาบโไฟจิ๋ว

ภิกษุทั้งหลาย! มหาชนเขารู้จักเธอทั้งหลายว่าเป็นสมณะ ถึงเธอทั้งหลายเล่า เมื่อถูกเขาถามว่าเธอทั้งหลายเป็นอะไร? พวกเธอทั้งหลายก็อ้างตัวเองว่า 'เราเป็นสมณะ' ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! เมื่อเธอทั้งหลายมีชื่อว่าสมณะ และอ้างตัวเองว่าเป็นสมณะอยู่อย่างนี้แล้ว พวกเธอทั้งหลายจะต้องสำนึกว่า 'ข้อปฏิบัติอันใดเป็นข้อปฏิบัติสมควรแก่สมณะ เราจักปฏิบัติข้อปฏิบัติอันนั้น ด้วยอาการปฏิบัติของเราอย่างนี้ สมญาว่าสมณะของเราก็จักเป็นจริง อนึ่งเล่า เราบริโภคใช้สอยปัจจัยบริหาร คือ บาตร จีวร อาหารบิณฑบาต ที่อยู่ และยารักษาโรคของทายกเหล่าใด การบำเพ็ญทานของทายกเหล่านั้นก็จักมีผลมาก มีอานิสงส์มาก และการบรรพชาของเราเองก็จักไม่เป็นที่หมั่นเสียเปล่า แต่จักมีผลกำไรแก่เรา' ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอทั้งหลายพึงสำนึกไว้อย่างนี้เถิด

ภิกษุทั้งหลาย! เมื่อภิกษุรูปใดรูปหนึ่งมีโลภมาก ยังละโลกไม่ได้ มีจิตพยายาม ยังละพยายามไม่ได้ เป็นผู้มักโกรธ ยังละความมักโกรธไม่ได้ เป็นผู้มักถือความโกรธ ยังละความถือโกรธไม่ได้ เป็นผู้ลบหลู่คุณท่าน ยังละความลบหลู่คุณท่านไม่ได้ เป็นผู้แข่งดี ยังละความแข่งดีไม่ได้ เป็นคนตระหนี่ ยังละความตระหนี่ไม่ได้ เป็นคนโอ้อวด ยังละความโอ้อวดไม่ได้ เป็นคนมีมายา ยังละมายาไม่ได้ เป็นคนมีความปรารถนาลามก ยังละความปรารถนาลามกไม่ได้ เป็นคนมีความเห็นผิด ยังละความเห็นผิดไม่ได้

ภิกษุทั้งหลาย! เพราะละกิเลสเหล่านี้ยังไม่ได้ ก็เป็นเครื่องมัวหมองของสมณะ เป็นโทษของสมณะ เป็นหน้าผาดของสมณะ เป็น

เหตุให้สัตว์เกิดในอบาย และมีผลอันสัตว์ทั้งหลายจะต้องไปเกิดใน
ภูมิชั่วเหล่านี้ เราก็ไม่เรียกภิกษุนี้ว่า "เป็นผู้ปฏิบัติในข้อปฏิบัติอัน
สมควรแก่สมณะ" ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! เปรียบเหมือนอาวุชอันคมกล้า มีคมสองข้างที่
เขาลับไว้อย่างดีแล้ว หุ้มท่อไว้ด้วยผ้าสังฆาฏิของภิกษุนี้เอง ฉันท
ภิกษุทั้งหลาย! เราเรียกการบรรพชาของภิกษุนี้ว่า เปรียบกันได้กับ
อาวุชมีคมสองข้างฉันทนั้น เราไม่ถือว่าเป็นสมณะ เพราะเหตุสักว่าครอง
จีวร ฯลฯ เป็นต้น

(คัดจากบาลีพระพุทธานิเทศ จูฬอัสสปรสูตร ม.ม. ๑๒/๕๑๒/๔๗๙.๔๘๐ ตรีสแก
ภิกษุทั้งหลายที่อัสสปริคมของชาวอังคะ เวลานั้นคนส่วนมากวิตความเป็นภิกษุด้วย
ไตรจีวร แม้พระพุทธรเจ้าเองท่านก็เดือนคนอยู่เสมอว่า อย่าได้เชื่อเช่นนั้น ยิ่งสมัยนี้ด้วย
แล้ว คำเดือนของท่านย่อมจะต้องว่าลึกลงอยู่เสมอๆ เพราะผู้ครองไตรจีวรถูกทาง
ราชการสัก ส่งตัวเข้าคุกด้วยเหตุนานาประการ เหมือนชาวบ้านราตัญญูนี้เอง และร้ายยิ่ง
กว่าชาวบ้านเพราะเอาดาบหมกไว้ในจีวร อาศัยผ้าเหลืองเป็นเครื่องบังหน้าทำการทุจริต
ประกอบมีฉลอาชีพ

คำว่า 'พระ' ในทางพุทธศาสนานั้นหมายถึง 'อริยบุคคล' ผู้ละสังโยชน้อย
น้อยได้ ๓ ประการ จึงถือว่าเป็น 'พระ' จะครองไตรจีวรหรือไม่ก็ไม่สำคัญ แม้ฆราวาส
ที่ละสังโยชนได้ ๓ อย่างแล้ว ผู้นั้นก็เป็น 'พระ' และเป็น 'พระ' จริงๆ ภิกษุส่วนมาก
ในสมัยนั้นเห็นเป็นกันแต่เพียง 'สมมุติสงฆ์' เท่านั้น การที่สอนให้เชื่อมั่นในพระพุท
พระธรรม พระสงฆ์ ก็หมายถึง 'อริยสงฆ์' คืออริยบุคคล ตั้งแต่พระโสธำบันเป็นต้น
ไป ไม่หมายถึง 'สมมุติสงฆ์' อย่างที่เข้าใจกันอยู่ทั่วไป เพราะสมมุติสงฆ์เอาเป็นสรณะ
ที่พึ่งยังไม่ได้ และท่านก็ไม่พยายามปฏิบัติธรรมให้บรรลุมรรคผลนิพพาน แม้มรรคผล
ง่าย ๆ เช่น โสธำปัตติมรรค โสธำปัตติผล แต่ท่านก็ไม่กล้าสึกออกมาประกอบอาชีพ
อย่างฆราวาส ทนอยู่ในสมณเพศ ซึ่งเปรียบเหมือนเอาดาบหมกอยู่ในจีวรของตนเอง
เป็นอันตรายแก่สังคมาอย่างมา)

ภิกษุสันตทานกา

ภิกษุทั้งหลาย! กา เป็นสัตว์ที่ประกอบไปด้วยความเลว ๑๐ ประการ ๑๐ ประการอะไรกันเล่า? ๑๐ ประการ คือ

๑. กา เป็นสัตว์ทำลายความดี
๒. กา เป็นสัตว์คะนอง
๓. กา เป็นสัตว์ทะเลเหือดหาย
๔. กา เป็นสัตว์กินจุ
๕. กา เป็นสัตว์หยาบคาย
๖. กา เป็นสัตว์ไม่กรุณาปราณี
๗. กา เป็นสัตว์ต่ำช้า
๘. กา เป็นสัตว์ร้องเสียงอึง
๙. กา เป็นสัตว์ปล่อยสติ
๑๐. กา เป็นสัตว์สะสมของกิน

ภิกษุทั้งหลาย! กาเป็นสัตว์ที่ประกอบด้วยความเลว ๑๐ ประการเหล่านี้

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุสามกก็เช่นเดียวกับกานี้แหละ เป็นคนประกอบด้วยอสังกรรม ๑๐ ประการ ๑๐ ประการอะไรกันเล่า? ๑๐ ประการ คือ

๑. ภิกษุสามก เป็นคนทำลายความดี
๒. ภิกษุสามก เป็นคนคะนอง
๓. ภิกษุสามก เป็นคนทะเลเหือดหาย

๔. ภิกษุลามก เป็นคนกินจุ
 ๕. ภิกษุลามก เป็นคนหยาบคาย
 ๖. ภิกษุลามก เป็นคนไม่กรุณาปราณี
 ๗. ภิกษุลามก เป็นคนต่ำช้า
 ๘. ภิกษุลามก เป็นคนพูดเสียงอึ่ง
 ๙. ภิกษุลามก เป็นคนปล่อยสติ
 ๑๐. ภิกษุลามก เป็นคนสะสมของกิน
- ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุลามกเป็นคนประกอบด้วยอสังกรรมสิบ

ประการเหล่านี้ แล.

(ตัดจากบาฬีพระพุทธภาษิต ทสก.อง ๔/๑๕๙/๗๗ ทรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ถ้าใครจะเรียกภิกษุรูปใดว่าเป็นภิกษุลามก ภิกษุนั้นคงโกรธมาก เพราะถือเป็นคารุณามที่หนัก แต่พระพุทธเจ้าจำแนกลักษณะของภิกษุลามกไว้ถึง ๑๐ อย่าง ภิกษุหรือฆราวาสทั่วไป น่าจะจำลักษณะเหล่านี้ไว้เป็นสุตรวัต ความเป็นภิกษุไม่ว่าเถระหรือลูกวัด เพื่อจะได้รู้ว่า เรากลับไหวภิกษุดี หรือภิกษุลามก)

ภิกษุผู้นำแก้ว

ภิกษุทั้งหลาย! เรื่องเคยมีมาแล้ว โคบาลชาวมคธ เป็นคนมีปัญญาที่บโดยกำเนิด ไม่คำนึงถึงฤดูกาลในเดือนท้ายฤดูฝน ไม่ตรวจตราดูฝูงแม่โคคางทางฟากนี้ ได้ต้อนฝูงโคข้ามไปฝั่งเหนือแห่งวิเทหรัฐฟากโน้น ตรงที่มีไม้ไผ่ทำสำหรับโคข้าม ฝูงโคจึงต้องว่ายน้ำเวียนมาในท่ามกลางกระแสแม่น้ำคางคา (เพราะไม่อาจขึ้นฝั่งข้างใดได้) ก็พากันถึงความตายในกลางกระแสน้ำนั่นเอง ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุไร? เพราะเหตุที่โคบาลชาวมคธเป็นคนมีปัญญาที่บโดยกำเนิด ไม่คำนึงถึงฤดูกาลในเดือนท้ายฤดูฝน ไม่ตรวจตราดูฝูงแม่โคคางทางฟากนี้ ได้รับต้อนฝูงโคให้ข้ามไปฝั่งเหนือแห่งวิเทหรัฐฟากโน้น ตรงที่มีไม้ไผ่ทำสำหรับโคข้ามเลยนั่นเอง

ภิกษุทั้งหลาย! ฉันใดก็ฉันนั้น สมณะหรือพราหมณ์พวกใดพวกหนึ่ง เป็นผู้ไม่ฉลาดเรื่องโลกนี้ ไม่ฉลาดเรื่องโลกอื่น เป็นผู้ไม่ฉลาดเรื่องเวียนว่ายตายเกิดอันเป็นที่อยู่ของมาร ไม่ฉลาดเรื่องนิพพานอันไม่เป็นที่อยู่ของมาร เป็นผู้ไม่ฉลาดเรื่องเวียนว่ายตายเกิดอันเป็นที่อยู่ของมฤตยู ไม่ฉลาดเรื่องนิพพานอันไม่เป็นที่อยู่ของมฤตยู ชนเหล่าใดเกิดไปสำคัญว่าถ้อยคำของสมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้น ควรฟังควรเชื่อ ข้อนั้นจักเป็นไปเพื่อความทุกข์ ไม่เป็นประโยชน์ เกื้อกูลแก่ชนเหล่านั้นสิ้นกาลนาน

(ตัดจากบทสี่พระพุทธรักษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.ม.๑๒/๔๑๘/๓๘๔ ตรีศนภิกษุ
ทั้งหลายที่ฝั่งแม่น้ำคงคา ใกล้เมืองอุกกเวลา ในประเทศไทยมี 'พระผู้นำ' มากมาย
เหลือเกิน เพราะสอนธรรมะของพระพุทธเจ้ามีตวัตตุดุประสงค์ที่พระองค์เจตนาที่แท้จริง
เช่น พระพุทธองค์สอนคนให้รู้จักให้ทาน ก็เพื่อให้คนนั้นหมดความตระหนี่ เมื่อหมด
ความตระหนี่ ก็จะหมดความโลภ เมื่อหมดความโลภ ก็จะหมดความเห็นแก่ตัว เมื่อ
หมดความเห็นแก่ตัว ก็จะหมดเรื่องอัตตา และจะเข้าถึงธรรมะที่ไม่ยึดเกาะเกี่ยวติดแน่น
อยู่กับสิ่งใดๆในโลก ซึ่งล้วนเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ของเราทั้งสิ้น การหมด
อุปาทานก็จะทำให้ถึงพระนิพพาน แต่ภิกษุส่วนมากสอนคนให้มีอุปาทาน ทำบุญทำทาน
เพื่อหวังสวรรค์วิมานและความสุขในแบบจุกามคุณ อันทำให้ติดวิภวสงสารหมดโอกาส
ถึงพระนิพพาน คนไทยส่วนมากจึงจมน้ำตายเหมือนโคตงกล่าว เรื่องสวรรค์นี้ศาสนา
อื่นๆ ใช้เป็นเครื่องล่อลวงให้คนประพฤติดี ภิกษุที่ใช้สวรรค์เป็นเครื่องล่อให้คนทำบุญ
ล่อกันมานานพอแล้ว ควรเลิกล่อกันเสียที บอกเขาตรงๆเถิดว่าจงทำความดีเพราะมัน
เป็นเครื่องทำให้สบายใจ และล้างนิสัยชั่วของตัวเองไปด้วย ทำบุญแล้วอย่าหวังเอา
สวรรค์วิมาน เพราะการหวังเช่นนั้นเป็นต้นเหตุอุปาทาน เป็นความโลภในชาตินี้และชาติ
หน้า ต้องเวียนว่ายตายเกิดไม่พบความพ้นทุกข์ พระพุทธเจ้าไม่ต้องการให้คนหวัง
สวรรค์วิมาน จึงบอกให้คนทราบถึงโทษของสวรรค์วิมานไว้มาก พระองค์สอนเรื่องทาน
ศีล สวรรค์ โทษของสวรรค์และประโยชน์ของการออกบวช ภิกษุเมืองไทยไม่มีใคร
เทศน์เรื่องโทษของสวรรค์ องค์การฯจึงเผยแพร่เรื่องนี้ตั้งปรากฏอยู่ในหนังสือ
'ล้างสมอง' เล่ม ๑)

ภิกษุเถระชอบสบาย

กัสสปะ! ก็ในเวลานี้ พวกภิกษุชั้นเถระไม่สมทานการอยู่อาศัยเป็นวัตร และทั้งไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่สมทานการบิณฑบาตเป็นวัตร และไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่สมทานการใช้ผ้าบังสุกุลเป็นวัตร และไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่สมทานการใช้จีวรเพียงสามผืนเป็นวัตร และไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่จำกัดความต้องการให้มีแต่น้อย และไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่สิ้นโทษ และไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่อยู่สงบและไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่เป็นผู้อยู่อาศัยไม่คลุกคลีกันและไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ไม่ปรารถนาความเพียร และไม่กล่าวสรรเสริญการกระทำเช่นนั้น ภิกษุรูปใดเป็นคนมีชื่อเสียงคนรู้จักมาก มีเกียรติยศ มีลาภ ด้วยบริวาร คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัช พวกภิกษุชั้นเถระด้วยกัน ก็เชื่อเชิญให้หนึ่งเฉพาะภิกษุรูปนั้น ด้วยคำเป็นต้นว่า 'มาเถิดภิกษุ! ภิกษุนี้ชื่อไร? ภิกษุนี้ช่างมีวาสนาจริง! ภิกษุนี้เป็นที่รัก ผู้ประพடுத்தพรหมจรรย์ด้วยกัน มาเถิดภิกษุ! นิมนต์ท่านนั่งอาสนะนี้ ดังนี้

กัสสปะ! ครั้นภิกษุชั้นเถระประพடுத்தกันอยู่ดังนี้ ความคิดก็เกิดขึ้นแก่ภิกษุผู้บวชใหม่ว่า 'ได้ยินว่าภิกษุรูปใดมีชื่อเสียงคนรู้จักมาก มีเกียรติยศ มีลาภด้วยบริวาร คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัช พระเถระทั้งหลายย่อมนิมนต์เขานั้นด้วยอาสนะด้วย คำเป็นต้นว่า มาเถิดภิกษุ! ภิกษุนี้ชื่อไร? ภิกษุนี้ช่างมีวาสนาจริง!

ภิกษุนี้เป็นที่รักของผู้ประพตติพรหมจรรย์ด้วยกัน มาเกิดภิกษุ!
นิมนต์ท่านนั่งอาสนะนี้" ดังนี้ พวกภิกษุชวชใหม่เหล่านั้นก็พากัน
ประพตติเพื่อให้เป็นเช่นนั้น และช้อนั้นยอมเป็นไปเพื่อความทุกข์
ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่พวกภิกษุเหล่านั้นเองสิ้นกาลนาน

กัสสปะ! จริงทีเดียว เมื่อใดใครจะกล่าวให้ถูกต้องแก่กาลเทศะ
และบุคคลว่า "พรหมจรรย์ถูกย่ำยีเสียแล้วด้วยอันตรายอย่างของ
พรหมจรรย์ พรหมจรรย์ถูกร้อยรัดเสียแล้วด้วยเครื่องร้อยรัดอันยิ่งใหญ่
อย่างของพรหมจรรย์" ดังนี้แล้ว เขาพึงกล่าวข้อความนั้นได้ในกาลบัดนี้
แล.

(คัดจากบาลีพระสุตตปิฎก นิทาน ส ๑๖/๒๔๗/๔๙๖ ตรัสแก่ท่านพระมหากัสสปะ
ที่เวฬุวัน บทที่เกี่ยวกับพระเถระต่อไปนี้ เคยเห็นและบางรูปแสดงความเกลียดหนังสือ
ที่รวบรวมพุทธพจน์แบบนี้ แสดงความโกรธผู้ที่รวบรวม เขาเห็นว่าเป็นหนังสือค่าเขา
ทำให้เขาขาดสติการะ ตบตาค้นต่อไปอีกไม่ได้เช่นเคย เเถระใดคิดเช่นนี้ เขาคู้
เป็นศัตรูของพระพุทธรเจ้า เพราะเขาเกลียดคำสั่งสอนของพระองค์ท่าน เขาเป็นเถระ
ปลอมโดยแท้)

ภิกษุเถระที่ต้องระวัง

กัสสปะ! ภิกษุแม้เป็นเถระแล้ว แต่ไม่เป็นผู้ใคร่ต่อไตรสิกขา ด้วยตนเอง ไม่สรรเสริญผู้ปฏิบัติในไตรสิกขา ไม่ชักจูงผู้ไม่ชอบไตรสิกขา ไม่กล่าวยกย่องผู้รักษาการปฏิบัติในไตรสิกขา ตามเวลาที่ควรแก่การยกย่องตามที่เป็นจริง กัสสปะ! เราตถาคตไม่สรรเสริญภิกษุเถระชนิดนี้เลย

ข้อนั้นเพราะอะไร? เพราะเหตุว่า ภิกษุทั้งหลายจะไปหลงคบภิกษุเถระชนิดนั้นเข้า ด้วยคิดว่า "พระศาสดา สรรเสริญเถระชนิดนี้" ดังนี้ ภิกษุเหล่าใดไปคบหาภิกษุเถระชนิดนั้นเข้า ก็จะถือเอาภิกษุเถระชนิดนั้นเป็นตัวอย่างสืบไป การถือเอาภิกษุเถระชนิดนั้นเป็นตัวอย่างก็ย่อมเป็นทางให้เกิดสิ่งอันไม่เป็นประโยชน์ และเป็นทุกข์แก่ภิกษุเหล่านั้นเองสิ้นกาลนาน

กัสสปะ! เพราะเหตุนี้เราจึงไม่สรรเสริญภิกษุเถระชนิดนี้

(คัดจากบาลีพุทธภาษิต ตัก.อง ๒๐/๓๐๗/๕๓๑ ทวีสมภ์ท่านพระมหากัสสปะที่นิคมของชาวโกศลชื่อ ปิงกา ขอภิกษุเถระ ทุกวันนี้โปรดกรุณาลงมือประกาศหลักพระพุทธศาสนาที่แท้จริง อย่างมีเสกเปารจนันท์ หากุณฺยงมยามตีช่วยชาวบ้านในทางที่ผิดชัดกับคำสั่งของพระพุทธเจ้ากันต่อไปเลย ท่านช่วยกันพูดความจริงเมื่อใด ภิกษุผู้น้อยก็คงกล้าพูดความจริงตาม)

ภิกษุเถระพาล

ภิกษุทั้งหลาย! คนเราแม้เป็นผู้เฒ่า จะมีอายุ ๘๐, ๙๐, ๑๐๐ ปี โดยกำเนิดก็ดี แต่เขามีคำพูดไม่เหมาะแก่กาล พูดไม่จริง พูดไม่มีประโยชน์ พูดไม่เป็นธรรม พูดไม่เป็นวินัย กล่าววาทะไม่มีเหตุ ไม่มีที่อิง ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ คนผู้นั้นย่อมถูกนับว่าเป็น 'เถระผู้พาล' โดยแท้.

(คัดจากบาลีพระพุทธภาษิต จตุกก อัง ๒๑/๒๘/๒๒ ทริสแถมภิกษุทั้งหลายที่
อชปาลนิโครธ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา การเป็นแฉะเวลานี้ คัดเลือกมาจากการรวบรวม
การได้มหาเปรียญสูง มิได้เลือกผู้ประพฤติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยเคร่ง-
ครัด จึงปรากฏว่ามีเถระพาลปะปนอยู่ด้วยเสมอๆ ยิ่งเถระพาล ได้ตำแหน่งปกครองหมู่
ก็ยิ่งเป็นภัยแก่พระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น เพราะเถระพาลย่อมส่งเสริมภิกษุพาล ภิกษุ
เดรัจฉานวิชา เพื่อหาสมภารพรกพวกและหาเงิน ภิกษุใดประพฤติผิดชั่วๆเถระพาลก็
เข้าไปปกป้อง ใช้อิทธิบาทที่ไม่เป็นความจริง ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย แก้กัณฑ์ต่างๆ
นานา เถระชนิดนี้จะถูกกรรมตามสนอง ไม่ภายในชาตินี้ก็ชาติต่อไป ขอรชาวพุทธทั้ง
หลายได้ใช้ปัญญาองให้เห็นว่าภิกษุใดเป็นเถระพาล และช่วยว่ากล่าวเสีย อย่าได้มัว
เกรงใจอยู่เลย ตำแหน่งปกครองหมู่ก็เหมือนรัฐมนตรี กลายเป็นตำแหน่งการเมืองของ
ภิกษุ สมัยพระพุทธเจ้าไม่มีตำแหน่งแบบนี้ เถระจึงไม่หลงมัวเมาในตำแหน่ง ไม่เกิด
กิเลสเพราะตำแหน่ง ไม่แข่งดีชิงเด่น หักไต่กันแก่เพราะตำแหน่ง เพราะนิกาย ฉะนั้นนำ
คิดว่าตำแหน่งอย่างนี้ถ้าเลิกกันเสียได้ จะเป็นคุณแก่พระศาสนา)

ภิกษุเถระวิปริต

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเถระที่ประกอบด้วย ๕ อย่างเหล่านี้แล้ว ย่อมเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อทำมทาชนให้เสื่อมเสีย ทำมทาชนให้หมดความสุข ทำไปเพื่อความฉิบหายแก่คนเป็นอันมาก ไม่เป็นประโยชน์แก่อกุล เป็นไปเพื่อความทุกข์ทั้งแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ๕ อย่างอะไรกันเล่า? ๕ อย่าง คือ

๑. ภิกษุเถระ บวชมานาน มีพรรษาชุกมาก
๒. เป็นที่รู้จักกันมาก มีเกียรติยศ มีบริวาร ทั้งคฤหัสถ์ และบรรพชิต
๓. เป็นผู้ร่ำรวยลาภด้วยจิวร อาหาร ที่อยู่ และยารักษาโรค
๔. เป็นผู้มีความรู้ จ्ञาธรรมที่ฟังแล้ว สั่งสมธรรมที่ฟังแล้ววลา
๕. (แต่) เป็นมิจฉาปฏิจฉิ มีความเห็นวิปริต

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุนี้ทำคนเป็นอันมาก ให้ห่างจากพระสัทธรรม ให้ตั้งอยู่ในอสัทธรรม ประชาชนทั้งหลายย่อมถือเอาแบบอย่างของภิกษุนั้นไป เพราะคิดว่าเขาเป็นภิกษุเถระบวชมานาน มีพรรษาชุกมากบ้าง เพราะคิดว่าเขาเป็นภิกษุเถระ ที่มทาชนเชื่อถือ รู้จักกันมาก มีเกียรติยศ มีบริวารมาก ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตบ้าง เพราะคิดว่าเขาเป็นภิกษุเถระ ที่ร่ำรวยลาภด้วยจิวร อาหาร ที่อยู่ ยา รักษาโรคบ้าง เพราะคิดว่าเขาเป็นภิกษุเถระที่เป็นผู้มีความรู้จ्ञาธรรมที่ฟังแล้ว สั่งสมธรรมที่ฟังแล้วได้บ้าง ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเถระที่ประกอบด้วย ๕ อย่างเหล่านี้แล้ว ย่อมเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อทำมทาชนให้เสื่อมเสีย ทำมทาชนให้หมดความสุข

ทำไปเพื่อความฉิบหายแก่คนเป็นอันมาก ไม่เป็นประโยชน์แก่อะไร เป็นไปเพื่อความทุกข์ ทั้งแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายแล.

(คัดจากบาลีพุทธภาษิต ปญจก.อง ๒๒/๑๒๙/๘๘ ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย การที่ภิกษุสมัยนี้ละเมตวินัย ผิดศีล ประพฤติตน นอกแนวทางของพระพุทธศาสนากันทั่วไป ก็เพราะภิกษุเถระวิปริตสนับสนุนคุ้มครองปกป้องอยู่ เถระวิปริตไปก็เพราะเขามีมิจฉาทิฎฐิ เห็นผิดเป็นชอบ มีความเชื่อ มีการปฏิบัตินอกแนวทางของพระพุทธศาสนาส่งเสริม ศาสนาผี และศาสนาพราหมณ์ ชอบประกอบพิธีพิธีกรรม เถระชนิดนี้พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า เป็นผู้ทำมหาชนให้เสื่อมเสีย ให้ฉิบหาย ไม่เป็นประโยชน์แก่สังคมเลย น่าจะได้รับโทษอย่างหนัก เพราะเป็นศัตรูสำคัญของมหาชน เป็นเถระผู้ใหญ่ที่ทำตัวอย่างเลวให้แก่ภิกษุผู้น้อย เผยแพร่คำสอนที่ผิด แม้จะเป็นฝ่ายวิปัสสนาธุระ ก็เป็นวิปัสสนาที่ผิดๆ หลอกลวงกันเพื่อหวังลาภผล หากพรรคพวกคะแนนนิยม ทำให้ชาวพุทธหลงผิดทั้งประเทศ จนยากที่จะแก้ไข)

ภิกษุสมาจารผิดหลัก

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๕ อย่าง เหล่านี้แล้ว ไม่ควรได้รับการยกย่องให้เป็นเจ้าอาวาส ๕ อย่าง อะไร กันเล่า? ๕ อย่าง คือ

๑. เจ้าอาวาส ไม่สมบูรณ์ด้วยมารยาท ไม่สมบูรณ์ด้วยวัตรปฏิบัติ

๒. เจ้าอาวาส ไม่เป็นพหูสูต ไม่เป็นเจ้าตำรับ

๓. เจ้าอาวาส ไม่ปฏิบัติขัดเกลากิเลส ไม่ยินดีในการหลีกเร้น ไม่ยินดีในกัลยาณธรรม

๔. เจ้าอาวาส มีวาจาไม่อ่อนหวาน ไม่เพราะหู

๕. เจ้าอาวาส มีปัญญาน้อย ไม่เขลา เงอะงะ

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๕ อย่าง เหล่านี้แล้ว ไม่ควรได้รับการยกย่องให้เป็นเจ้าอาวาส.

(ตัดจากบาลีพุทธทศมาสิต ปฎจก. อง ๒๒/๒๙๐/๒๓๑ ปรากฎอပ္ป่อยๆ ว่า ภิกษุใดมีเงินมาก ก็อาศัยเงินเป็นสินบนให้แก่เถระปกครองที่เห็นแก่เงิน เพื่อซื้อตำแหน่งเจ้าอาวาส ซึ่งเมื่อได้มาแล้วก็ไร้ทำประโยชน์มอบโภชนหารายได้กันต่อไป เหมือนผู้แทนราษฎรชั่วๆทั้งหลาย ที่ซื้อคะแนนเสียงกัน มาโกงประเทศชาติ)

ภิกษุสัมภาวะติดดิน

ภิกษุทั้งหลาย! โทษในการติดดินมี ๕ อย่าง ๕ อย่าง อะไร
กันเล่า? ๕ อย่างคือ

๑. เขาย่อมมีความตระหนี่ที่อยู่ (คือหวงเสนาสนะที่สบายๆ
เมื่อมีคนดีมาขออยู่ด้วยก็ไม่รับ)

๒. เขาย่อมมีความตระหนี่สกุลอุปัฏฐาก (คือกันท่าไม่ให้ภิกษุ
อื่นรู้จักมักคุ้นด้วยอุปัฏฐากของตน โดยกลัวว่าจะถูกแบ่งลาภ หรือถึง
กับสูญเสียอุปัฏฐากไป)

๓. เขาย่อมมีการหวงลาภ (คือการติดดิน ทำให้เกิดความคิด
สะสมสิ่งของ จึงหวงสิ่งของต่างๆเพื่อการสะสม)

๔. เขาย่อมมีการหวงชื่อเสียง เกียรติยศ (คือไม่ต้องการให้
ใครมีชื่อเท่าตนในดินนั้น)

๕. เขาย่อมมีการหวงคุณธรรม (คือการกันท่าไม่ให้ผู้อื่นเจริญ
ด้วยปริยัติธรรมปฏิบัติธรรมและปฏิบัติเวทธรรม เพราะจะเป็นคู่แข่งที่
เหนือไปกว่าเขา)

ภิกษุณะโรไลเส

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุณะที่ประกอบด้วยเหตุ ๕ อย่าง (ทัฬหवाद) เหล่านี้แล้ว ย่อมไม่เป็นที่ไว้วางใจ ไม่นำเคารพ ไม่นำยกย่องสรรเสริญ ของเพื่อนผู้ประพฤติพรหมจรรย์ที่อยู่ร่วมกัน ๕ อย่างอะไรกันเล่า? ๕ อย่างคือ

๑. ภิกษุชั้นเถระนั้น ยังกำหนดในอารมณอันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ยังขัดเคืองในอารมณอันเป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง ยังหลงใหลในอารมณอันเป็นที่ตั้งแห่งความหลงใหล ยังตื่นเต้น ในอารมณอันเป็นที่ตั้งแห่งความตื่นเต้น ยังมัวเมาในอารมณอันเป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา

๒. ภิกษุชั้นเถระนั้น ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากราคะ ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากโทสะ ยังเป็นผู้ไม่ปราศจากโมหะ ยังลบหลู่คุณท่าน ยังตีตนเสมอท่าน

๓. ภิกษุชั้นเถระนั้น เป็นคนหลอกลวงเก่งด้วย เป็นคนพูดพิรีพิไรเก่งด้วย เป็นคนพูดหวานล้อมเก่งด้วย เป็นคนพูดให้คนกิดมานะเก่งด้วย เป็นคนหากำไร ทำนองเอาลาภเล็กต่อลาภใหญ่เก่งด้วย

๔. ภิกษุชั้นเถระนั้น เป็นคนไม่มีศรัทธา ไม่มี ความละอายบาป ไม่มีความเกรงกลัวบาป เป็นคนเกียจคร้าน เป็นคนมีปัญญาทราม

๕. ภิกษุชั้นเถระนั้น เป็นคนไม่อดใจในรูปทั้งหลาย ไม่อดใจในเสียงทั้งหลาย ไม่อดใจในกลิ่นทั้งหลาย ไม่อดใจในรสทั้งหลาย ไม่อดใจในสัมผัสทางกายทั้งหลาย

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเถระที่ประกอบด้วยเหตุ ๕ อย่างเหล่านี้
แล้ว ย่อมไม่เป็นที่ไว้วางใจ ไม่นำเคารพ ไม่นำยกย่องสรรเสริญ ของ
เพื่อนผู้ประพฤติพหุหมจรรย์ร่วมกันเลย.

(คัดจากบาสิทุทธภาษิต ปณจก อัง ๒๒/๑๒๖-๘/๘๑-๕ ทริสแถภิกษุทั้งหลายเมื่อ
เอาหลักของพระพุทธเจ้า ๕ ประการนี้ สํารวจดูภิกษุเถระในประเทศไทยและในต่างประ
เทศแล้ว จะเห็นได้ว่า ภิกษุเถระที่ดีมีอยู่น้อยเพียงใด พระพุทธเจ้าตรัสว่าเถระโลเล
นี้ไม่นำไว้วางใจ ไม่นำเคารพ ไม่นำยกย่อง ยังมีมากก็ทำให้เกิดตัวอย่างอันสวามากขึ้น
น่าจะตบแต่งตั้งเถระกันเสียสักพักหนึ่ง เลือกกุณภาพ อย่าเลือกปริมาณ มิฉะนั้นเถระ
ก็จะกลายเป็นตำแหน่งเพื่อสนับสนุนพรรคพวกของตนๆ น่าจะเลือกจากภิกษุผู้
ประพฤติถูกตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น แม้ไม่ได้เป็นมหาเปรียญก็ไม่สำคัญ
ภิกษุใดสอนศาสนาพุทธที่แท้จนประชาชนยกย่อง ก็น่าจะได้เป็นผู้บริหารการศึกษาของ
ภิกษุทั่วไป แต่ทุกวันนี้ ภิกษุที่มีความสามารถในการสอนศาสนาพุทธที่แท้กลับไม่มีใคร
สนใจให้ร่วมงานการศึกษา หรือการอบรมภิกษุสงฆ์)

ภิกษุสมาจารตกนรกกัณฑ์เป็น

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเจ้าอาวาสที่ประกอบด้วยองค์ ๕ อย่างย่อมจะเดือดร้อนเหมือนถูกลากตัวไปเก็บไว้ในนรกในปัจจุบัน (ตกนรกกัณฑ์เป็น) ฉะนั้น ๕ อย่าง อะไรกันเล่า? ๕ อย่างคือ

๑. ภิกษุเจ้าอาวาสไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน กล่าวยกย่องคนที่ควรตำหนิ (เช่น ยกย่องคนทุจริต หรืออสังขี นักการเมืองชั่ว ข้าราชการทราม)

๒. ภิกษุเจ้าอาวาสไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน กล่าวตำหนิคนที่ควรยกย่อง (เช่น ประณามคนที่เขากระหนาบอสังขี หรือนักบวชทุจริต และนักการเมืองชั่ว ฯลฯ)

๓. ภิกษุเจ้าอาวาสไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน แสดงความดีอกดีใจให้ปรากฏ ในเรื่องที่ควรดีอกดีใจ

๔. ภิกษุเจ้าอาวาสไม่ใคร่ครวญ ไม่ไต่สวนให้รอบคอบเสียก่อน แสดงความเสียอกเสียใจให้ปรากฏ ในเรื่องที่ควรเสียอกเสียใจ

๕. ภิกษุเจ้าอาวาส ทำให้ทายกที่ถวายไทยทานด้วยศรัทธาเสียกำลังใจ (เช่น เป็นพระผู้ใหญ่ ไม่ประพฤติพรหมจรรย์ เป็นมิชฌาภิกขุ ไม่หวังดีต่อพุทธศาสนา)

ภิกษุทั้งหลาย! ภิกษุเจ้าอาวาสที่ประกอบด้วยองค์ ๕ อย่างเหล่านี้แล ย่อมเดือดร้อนเหมือนถูกลากตัวไปเก็บไว้ในนรกในปัจจุบัน (ฉะนั้น)

(คัดจากบาติพระพุทธรูป ปรุจก. อจ ๒๒/๒๕๓/๒๓๖ ทวีตแก่ภิกษุทั้งหลาย เคยเห็นพระสมภารวัดใหญ่วัดหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพระเถระมีอำนาจมาก แต่เป็น (ตามคำดำของพระพุทธเจ้า) ภิกษุทำศาสนาเสื่อม ภิกษุแกลบ ภิกษุหมกตบในจีวร ภิกษุผู้เฒ่า เถระชอบสบาย ภิกษุอุปถัมภ์เสีย เถระเสีย เถระที่ต้องระวังเถระ วิปริต เถระโลเล สมภารผิดหลัก ฯลฯ เหลืออีกอย่างเดียวที่จะต้องคอยดูกันต่อไปว่า เขาจะเป็นสมภารที่จะต้องตกนรกทั้งเป็นหรือไม่ในทันตาที่เราจะเห็นเขาได้ เถระผู้ใหญ่ เป็นเสียแบบนี้แล้ว จะหวังให้ภิกษุถูกวัดดีได้อย่างไร ทางราชการน่าจะเพ่งเล็งเถระแบบนี้ไว้มากๆ เพราะเป็นเถระที่มีพรรคพวกมาก เมื่อเป็นมิถิลาก็ถูกคนอื่น ๆ ก็จะถูกกลายเป็นมิถิลาก็ไปด้วย หากเขาเผยแพร่หลักคำสอนที่ผิด หลักวินัยที่ผิด คนก็หลงผิดไปทั้งประเทศ และภิกษุในวัดนั้นส่วนมากก็ตั้งหน้าแต่จะหาเงิน เช่นการสร้างรูป หลวงพ่อองค์นั้นองค์นี้ขาย เทศน์เรื่องผีปิศาจ บ้างก็ตั้งตัวเป็นศาสดาเรียกพระมาอบรมวิชาที่โง่ๆ จนร่ำรวยกันมากมายทีเดียว)

ภิกษุธรรมทายาท

ภิกษุทั้งหลาย! พวกเธอทั้งหลายจงเป็นธรรมทายาท (คือรับมรดกธรรม) ของเราเถิด อย่าเป็นอามิสทายาท (คือรับมรดกสิ่งของ) เลย ความเป็นห่วงของเราในพวกเธอทั้งหลายมีอยู่ว่า 'ทำอย่างไรหนอ สาวกทั้งหลายของเราจึงจะเป็นธรรมทายาท ไม่เป็นอามิสทายาท' ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! ถ้าพวกเธอเป็นอามิสทายาท ไม่เป็นธรรมทายาทของเราแล้ว พวกเธอทั้งหลายก็จะถูกเขตรานหน้าว่า 'สาวกทั้งหลายของพระศาสดาเป็นอามิสทายาทอยู่โดยทั่วไป หาได้เป็นธรรมทายาทไม่เลย' ดังนี้ แม้เราเองก็จะถูกเขากล่าวโทษว่า 'สาวกทั้งหลายของพระศาสดา ล้วนแต่เป็นอามิสทายาทกันทั่วไป หาได้เป็นธรรมทายาทไม่เลย' ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย! ถ้าพวกเธอพากันเป็นธรรมทายาทของเรา และไม่เป็นอามิสทายาทแล้วไซ้ พวกเธอทั้งหลายก็จะได้รับการยกย่องว่า 'สาวกทั้งหลายของพระศาสดา ล้วนแต่เป็นธรรมทายาทกันอยู่ทั่วไป หาได้เป็นอามิสทายาทไม่' ดังนี้ แม้เราเองก็จะได้รับการยกย่องว่า 'สาวกทั้งหลายของพระศาสดา ล้วนพากันเป็นธรรมทายาททั้งนั้น หาได้เป็นอามิสทายาทไม่' ดังนี้ ด้วยเหมือนกัน

ภิกษุทั้งหลาย! เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ พวกเธอทั้งหลายจงพากันเป็นธรรมทายาทของเราเถิด อย่าได้เป็นอามิสทายาทเลย ความเป็นห่วงของเราในพวกเธอทั้งหลายมีอยู่ว่า 'ทำอย่างไรหนอ สาวกทั้งหลายของเราจึงจะเป็นธรรมทายาท อย่าได้เป็นอามิสทายาทเลย' ดังนี้

(คัดมาจากบาลีพระพุทธานิเทศ ธรรมทายาทสูตร ม.ม. ๑๒/๒๑/๒๑ ตามที่สังเกต
เห็นอยู่ในเวลานี้ ภิกษุส่วนมากเป็นอามิสทายาท เพราะครองจีวรเหลือง ถือบาตรเรียก
ตัวเองว่าเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา แต่ไม่รู้ว่พระพุทธเจ้าสอนอะไรที่แท้จริงไม่สนใจ
ฟังหรืออ่านหนังสือที่สอนหลักพระพุทธศาสนาที่แท้ เชื่อในศาสนาพราหมณ์ประกอบ
พิธีที่ต้องที่พระพุทธเจ้าห้าม ละเมิดศีล และวินัย ไม่ปรารถนามรรคผลนิพพานกรรม
อันนี้จะสนองอามิสทายาทเข้าสักวันหนึ่ง แล้วจะเสียใจแก้ไขอะไรไม่ได้ ธรรมทายาท
เท่านั้นจะปลอดภัย พระเจ้าโคกมหาราช ซึ่งถือกันว่าเป็นผู้บำรุงพระพุทธศาสนาและ
ภิกษุสงฆ์ มากกว่ากษัตริย์องค์ใดๆของอินเดีย ก็ทนดูภิกษุทุศีลไม่ไหว ภิกษุถูกสึกภิกษุ
ถูกฆ่า ถูกลงโทษ ภิกษุที่ตึกก็ได้รับการยกย่อง คำสอนถูกปรับปรุง ให้บริสุทธิ์ศาสนา
พุทธที่แท้จริงตกมาถึงพวกเราทุกวันนี้ แต่แล้วก็ไม่ค่อยมีใครนำของแท้เผยแพรให้
ประชาชนทราบ เผยแพร่กันแต่ของปลอมทั่วประเทศ)

ภิกษุสมภารติดที่อยู่

ภิกษุทั้งหลาย! โทษในการติดที่อยู่มี ๕ อย่าง อะไรกันเล่า?
๕ อย่างคือ

๑. ภิกษุติดที่อยู่ ย่อมมีภักทะสิ่งของมาก เป็นผู้ชอบสะสม
สิ่งของไว้มาก
๒. ภิกษุติดที่อยู่ ย่อมมีภาสีชมาก เป็นผู้ชอบสะสมภาสีชไว้มาก
๓. ภิกษุติดที่อยู่ ย่อมมีกิจมก มีภาระงานที่จะต้องจัดตั้งทำ
มาก เลยเอาดีในหน้าที่ของสมณะโดยตรงไม่ได้
๔. ภิกษุติดที่อยู่ ย่อมจะคลุกคลีกับคฤหัสถ์และบรรพชิตอันเป็น
สิ่งไม่สมควรแก่สมณะ
๕. ภิกษุติดที่อยู่ จะจากถิ่นที่อยู่นั้นไป เธอย่อมจากไปด้วยจิตที่
ทว่างาย

ภิกษุทั้งหลาย! โทษในการติดอยู่ ๕ อย่างเหล่านี้แล

(คัดจากบาลีพระพุทธานุญาต ปณจก. อจ ๒๒/๒๘๖/๒๒๓ โทษที่หนักที่สุดก็คือเกิด
อุปาทาน หมดทางที่จะได้มรรคผลนิพพาน อุตส่าห์เข้ามาบวชตั้งแต่ยังเล็กจนแก่แล้วมา
หลงติดที่อยู่ ติดวัด ติดชาติ ติดภพ ไม่คุ้มกับการที่เข้ามาบวชในพุทธศาสนาเสียชีวิต
ไปชาติหนึ่ง)

วิสัยของภิกษุ

วินัยของภิกษุ

พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย อาศัย
อำนาจประโยชน์ ๑๐ ประการ คือ

๑. เพื่อความรับว่าดีแห่งสงฆ์
๒. เพื่อความสำราญแห่งสงฆ์
๓. เพื่อช่มนุคคลผู้เกื้อยาก
๔. เพื่ออยู่สำราญแห่งภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก
๕. เพื่อป้องกันอาสวะอันจะบังเกิดในปัจจุบัน
๖. เพื่อกำจัดอาสวะอันจักบังเกิดในอนาคต
๗. เพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว
๘. เพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว
๙. เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสังฆธรรม
๑๐. เพื่อถือตามพระวินัย

ความผิดเพราะการละเมิดข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม เรียกว่า
อาบัติ มี ๗ อย่าง คือ

๑. ปาราชิก
๒. สังฆาติเสส
๓. ฤๅลัจฉัย
๔. ปาจิตตีย์
๕. ปาฏิเทสนียะ
๖. ทุกกฏ
๗. ทุพภาสิต

ปาราชิกนั้น ภิกษุผิดเข้าแล้ว ขาดจากความเป็นภิกษุ จะกลับ
มาบวชอีกไม่ได้ แม้แต่เป็นเณร

สังฆาติเสสนั้น ผิดเข้าแล้ว ต้องอยู่กรรมจึงจะพ้น
อาบัตินี้ ๕ อย่างนั้น ต้องประจานตัวเอง ให้สงฆ์รู้ หรือ
ภิกษุรูปอื่นรู้ จึงจะพ้นผิด

อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติเหล่านี้ ๖ อย่าง คือ
ต้องด้วยไม่ละอาย ๑

ต้องด้วยไม่รู้ว่าเป็นอาบัติ ๑

ต้องด้วยสงสัยแล้วขึ้นทำลง ๑

ต้องด้วยสำคัญว่าควรในของที่ไม่ควร ๑

ต้องด้วยสำคัญว่าไม่ควรในของที่ควร ๑

ต้องด้วยลิมสติ ๑

ปาราชิก ๕

๑. ภิกษุเสพเมถุน
๒. ภิกษุถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ เทียบราคาตั้งแต่ ๕ มาสก
๓. ภิกษุจงใจฆ่ามนุษย์ถึงตาย
๔. ภิกษุอวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตน
(มีอวดมรรค ผล สมบัติ เป็นต้น)

สิ่งมาที่เสส ๑๓

๑. ภิกษุกำลังทำให้น้ำอสุจิเคลื่อน
๒. กำหนด แล้วจับต้องกายหญิง
๓. กำหนด แล้วเกี่ยวหญิง
๔. กำหนด แล้วพูดล่อหญิงให้บำเรอตนด้วยกาม
๕. ชักล่อให้คนเป็นผัวเมียกัน
๖. สร้างกฏีของตนเองใหญ่เกิน ๗x๑๒ คีบพระสุคต (๒๕ ชม.)
และต้องให้สงฆ์อนุมัติที่ซึ่งจะปลูกสร้าง
๗. เขาสร้างกฏีให้ ไม่ให้สงฆ์อนุมัติที่ซึ่งปลูกสร้าง
๘. โกรธเคืองแล้วกล่าวหาภิกษุอื่นว่าเป็นปาราชิกโดยไม่มีมูล
๙. โกรธเคืองแล้วทำเรื่องขึ้นกล่าวหาภิกษุอื่น ว่าเป็นปาราชิก
๑๐. พากเพียรทำให้สงฆ์แตกกัน
๑๑. ประพฤติตามที่เขายูให้สงฆ์แตกกัน
๑๒. ว่ายากสอนยาก ห้ามไม่ฟัง
๑๓. ประจบคฤหัสถ์ จนเขาถูกพระศาสนา

อนิยต ๒

๑. ภิกษุ นิ่งในที่ลับตากับหญิงสองต่อสอง ถ้ามีคนที่ควรเชื่อถือได้ เห็นภิกษุกับมาตุคามนั้นแล้ว กล่าวขึ้นว่า ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก หรือสังฆาภิเสส หรือปาจิตตีย์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ภิกษุรับอย่างใดให้ปรับอาบัติอย่างนั้น หรือคนนั้น เจาะจงว่าเป็นอาบัติก็ให้ปรับอย่างนั้น

๒. ภิกษุ นิ่งในที่ลับทูกับหญิงสองต่อสอง ถ้ามีคนที่ควรเชื่อถือได้ เห็นภิกษุกับมาตุคามนั้นแล้ว กล่าวขึ้นว่า ภิกษุต้องอาบัติสังฆาภิเสส หรือปาจิตตีย์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ภิกษุรับอย่างใด ให้ปรับอาบัติอย่างนั้น หรือคนนั้นเจาะจงว่าเป็นอาบัติใดก็ให้ปรับอย่างนั้น

นิสสัยคคิยปาจิตติย ๓๐

๑. ภิกษุใช้จีวรผืนที่เกินไตรจีวรเกิน ๑๐ วัน
๒. มีจีวรไม่ครบไตร แม้คืนเดียว
๓. เก็บผ้าจะทำจีวรเกิน ๑ เดือน
๔. ใช้ภิกษุณี ให้ซักหรือย้อม หรือทูปผ้าจีวรที่ตนใช้
๕. ยอมรับทานจีวรจากภิกษุณี
๖. ขอจีวรจากผู้ไม่ใช่ญาติ หรือผู้ไม่ได้ปวารณา
๗. ในโอกาสจะขอจีวรได้ ขอให้เกินผ้าถุงผ้าห่ม
๘. พุดให้เขาถวายจีวรให้ดีกว่าที่เขาตั้งใจ
๙. พุดให้เขารวมทุนกันซื้อจีวรให้ดีกว่าที่เขาตั้งใจ
๑๐. ขวนขวายทวงจีวรจากผู้ที่รับจัดหาจีวรหลายครั้งเกินนาม
๑๑. ทำที่รองนั่งด้วยขนสัตว์ปนไหม
๑๒. ทำที่รองนั่งด้วยขนสัตว์สีด้าล้วน
๑๓. ทำที่รองนั่งด้วยขนสัตว์สีด้าปนสีอื่นมากกว่า ๒ ส่วน
๑๔. ใช้ที่รองนั่ง ไม่นานถึง ๖ ปี
๑๕. ทำที่รองนั่งอันใหม่โดยไม่เอาของเก่ามาปนด้วย
๑๖. หอบทิวสิ่งที่จะมาทำที่รองนั่ง
เป็นระยะทางไกลเกิน ๓ โยชน์
๑๗. ใช้ภิกษุณีให้ทำความสะอาด ให้ย้อม ให้สาบขนสัตว์
เพื่อทำที่รองนั่ง
๑๘. รับเอง หรือให้ผู้อื่นรับแทนซึ่งทองและเงิน
ด้วยความยินดียึดถือ

๑๙. ซื้อขายด้วยเงินตรา
๒๐. แลกเปลี่ยนสิ่งของกับคฤหัสถ์
๒๑. ภิกษุมีบาตรเกินจำนวน
(คือให้อธิษฐาน ใช้ได้เพียงบาตรเดียว)
๒๒. บาตรยังไม่ชำรุดมาก ขอเปลี่ยนใหม่
๒๓. เก็บเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เกิน ๗ วัน
๒๔. หาผ้าอาบน้ำฝนเนิ่นเกินไป
คือก่อนฤดูฝนเกิน ๑ เดือน
๒๕. ให้จีวรเขา ที่หลังโกรธ ชิงคืน
๒๖. ขอถ่ายเขามาให้ช่างทอเอง
๒๗. สิบบนช่างทูกให้ทอจีวรดีๆ สำหรับผืนที่เขาจะถวาย
๒๘. ก่อนออกพรรษา ๑๐ วัน
ให้รับผ้าจ่านำพรรษาได้ แต่ถ้าเก็บนาน
๒๙. ผากจีวรคนอื่นแล้วไม่เหลียวแลเกิน ๖ คืบ
๓๐. น้อมลากที่เขาจะถวายแก่สงฆ์ส่วนรวม
มาเป็นของตนผู้เดียว

* ภิกษุต้องสละวัตถุที่ทำให้ต้องอาบัติก่อน จึงจะพ้นอาบัติ ๓๐ ประการนี้

ปาจิตตีर्थ ๙๒

๑. ภิกษุพูดปด
๒. ด่าภิกษุอื่น
๓. ส่อเสียดยุยงภิกษุ
๔. สอนผู้ไม่เป็นภิกษุโดยออกเสียงพร้อมๆกัน
๕. นอนร่วมในที่มุง ที่บังเดียวกัน
กับผู้ไม่เป็นภิกษุเกิน ๓ คืบ
๖. นอนในที่มุง ที่บังเดียวกันกับหญิง แม้คืบเดียว
๗. แสดงธรรมกับผู้หญิง ไม่มีผู้ชายอยู่ด้วย เกิน ๖ คำ
๘. อวดคุณวิเศษ เช่น มรรคผล สมบัติ ฯลฯ ที่มีจริงแก่
คนที่ไม่เป็นภิกษุ
๙. บอกเรื่องการต้องอาบัติชั่วหยาบของภิกษุอื่น
ให้คนไม่เป็นภิกษุทราบ
๑๐. ชุตดินเอง หรือใช้ให้คนอื่นชุต
๑๑. พรากรพืชเขียว
๑๒. ตนประพตฺติไม่ดี สงฆ์พากันถามแกล้งพูดกลบเกลื่อน
หรือนิ่งเสียเฉยๆ
๑๓. ติตฺเตยนภิกษุ เจ้าหน้าที่ผู้ทำงานให้ห่มอย่างผิดๆ
๑๔. ละเลยสิ่งของของสงฆ์ที่ตนนำมาใช้แล้วไม่เก็บงำ
๑๕. ละเลยเครื่องนอนของสงฆ์ที่ตนนำมาใช้แล้วไม่เก็บงำ
๑๖. แกล้งเบียดเบียนภิกษุที่นอนอยู่ด้วย ให้เขาหนีย้ายไป
๑๗. โภรธ ชับไล่ภิกษุออกจากกุฏิ

๑๘. นิ่ง นอน บนที่ไม่แข็งแรงสมควร ด้วยสะเพร่า
๑๙. ก่อหลังคาให้หนักเกินสมควร
๒๐. เอน้ำที่มีตัวสัตว์ เทไปที่ท้าวหรือดิน
๒๑. สอนนางภิกษุณี โดยยังไม่ได้รับแต่งตั้ง
๒๒. สอนนางภิกษุณี ภายหลังพระอาทิตย์ตกแล้ว
๒๓. สอนนางภิกษุณี ถึงในที่อยู่
๒๔. ตีเตียนผู้รับหน้าที่สอนนางภิกษุณี อย่างผิดๆ
๒๕. เป็นฝ่ายให้จีวรแก่นางภิกษุณี
๒๖. เย็บจีวร หรือให้ผู้อื่นเย็บให้แก่ภิกษุณี
๒๗. ชวนภิกษุณีร่วมเดินทางด้วย
๒๘. ชวนภิกษุณีร่วมลงเรือลำเดียวกัน
๒๙. ยอมฉันทของเคี้ยว ของฉัน ที่ภิกษุณีบังคับให้คฤหัสถ์
เขาถวาย
๓๐. นิ่ง นอน ในที่ลับสองต่อสอง กับนางภิกษุณี
๓๑. ฉันทอาหารในโรงทานติดๆกันหลายวัน
ไม่ออกไปปิตนบาต
๓๒. ฉันทอาหารที่เขานิมนต์ร่วมกันเป็นหมู่ๆ
ตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป
๓๓. รับนิมนต์ไว้แล้ว กลับไปฉันทเสียที่อื่น
๓๔. รับบาตรเกินกว่า ๓ บาตร
๓๕. บอกเขาว่าอิ่มแล้ว ไม่รับแล้ว แต่ยังไปฉันทของผู้อื่นอีก
๓๖. แก่งล่อให้ภิกษุณีไม่รับอาหารต่อไปแล้ว รับจนได้
๓๗. ฉันทอาหารในเวลาเกินเที่ยงวัน

๓๘. ฉันอาหารที่เขาประเคนต่างคืน
๓๙. ขออาหารอันประณีตจากคนที่ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณา
๔๐. กลืนกินอาหารที่เขายังไม่ทำอาการให้สิทธิ์
๔๑. ถวายของกินแก่นักบวชนอกศาสนาด้วยตนเอง
๔๒. ชวนเพื่อนภิกษุออกบิณฑบาต แล้วไล่กลับ เพื่อจะกระทำไม่ดี
๔๓. เข้าไปขัดจังหวะที่ครอบครัวเขากำลังรับประทานอาหาร
๔๔. นั่งอยู่ในห้องกับหญิงสองต่อสอง
๔๕. นั่งอยู่กับหญิงสองต่อสอง แม้ในที่แจ้ง
๔๖. ก่อนไปฉันหรือหลังจากฉันแล้วจากที่เขาฉันนต์ ไถลไปที่อื่นไม่บอกใคร
๔๗. ขอบัจจย ๔ ที่เขาปวารณา แต่ล่วงเขตกำหนด
๔๘. ไปดูกระบวนทัพที่เขาจะไปจะรบกัน
๔๙. ถ้าจำเป็นไปอยู่ในกองทัพ อยู่เกิน ๓ คืน
๕๐. เวลาอยู่ในกองทัพ เทียวไปดูการซ้อมรบ
๕๑. ดื่มน้ำเมา
๕๒. เล่นจี้ภิกษุ
๕๓. วាយน้ำเล่น
๕๔. ไม่เอื้อเพื่อเรื่องวินัย
๕๕. เล่นหลอกให้ภิกษุอื่นกลัวผี
๕๕. เล่นหลอกให้ภิกษุอื่นกลัวผี
๕๖. ตัดไฟ หรือให้ผู้อื่นตัด เพื่อจะฝัง
๕๗. ภิกษุที่อยู่ภาคกลางๆ ของประเทศอินเดีย (หาน้ำยาก) อานน้ำดีกว่า ๑๕ วัน ต่อครั้ง

๕๘. จีวรที่ได้ใหม่มา ไม่ทำให้เสียสี ไม่ทำเครื่องหมายไว้
๕๙. จีวรใดที่ใช้ร่วมกันกับภิกษุอื่น ไม่ทำให้เขารู้ก่อน
เอามานุ่งห่ม
๖๐. เล่นช่อนบริหารของภิกษุอื่น
๖๑. แกล้งฆ่าสัตว์
๖๒. ใช้น้ำที่ตัวรู้ว่ามียีสต์อยู่
๖๓. เรื่องใดที่สงฆ์ส่วนรวมพร้อมกันทำดีแล้ว
ยกเลิกเสียแล้วมาทำใหม่
๖๔. แกล้งปกปิดอาบัติชั่วหยาบของภิกษุอื่น
๖๕. เป็นอุปัชฌายะ ทำการบวชให้แก่คนอายุไม่ถึง ๒๐ ปี
๖๖. จงใจชวนพ่อค้าผู้หนีภาษีเดินทางด้วยกัน
๖๗. ชวนหญิงเดินทางด้วยกัน
๖๘. กล่าวคำนินทาของพระพุทธเจ้า ภิกษุอื่นห้ามไม่ฟัง
๖๙. คบกับภิกษุ ผู้ค้านพระพุทธรูปเจ้า
จนสงฆ์ลงโทษ
๗๐. รับเอาสามเณร ผู้ค้านพระพุทธรูปเจ้าที่สงฆ์
ลงโทษมาให้อยู่ด้วย
๗๑. ประพฤติผิดแล้วอ้างว่ายังไม่รู้ แต่ก็ไม่ทำให้ถูก
๗๒. แกล้งพูดให้ภิกษุผู้ท่องปาติโมกข์อยู่ ให้คลายอุตสาหะ
๗๓. ประพฤติไม่ดี เขาบอกให้ว่าไม่ดี แกล้งทำเป็นว่าเพิ่งรู้
๗๔. โกรธ ทำร้ายภิกษุอื่น
๗๕. โกรธ ทำท่าจะทำอันตรายภิกษุอื่น
๗๖. กล่าวหาภิกษุอื่นด้วยอาบัติสังฆาทิเสส
ที่ไม่มียุทธคดีความจริง

๗๗. แกล้งก่อความรำคาญให้เกิดแก่ภิกษุอื่น
๗๘. แอบฟังความเพื่อจะรู้ว่า เขาว่าอะไรตนหรือพวกของตน
๗๙. ยอมรับว่าเรื่องอะไรที่สงฆ์ทำนั้นดีแล้ว
 ภายหลังกลับติเตียน
๘๐. กำลังประชุมตัดสินอะไรยังไม่เสร็จ หลีกออกไปเสีย
๘๑. ร่วมกับสงฆ์ให้บำเหน็จแก่ผู้ที่สมควร แล้วที่หลังติเตียน
๘๒. น้อมลากที่เขาจะถวายให้ส่วนรวม ไปให้เฉพาะๆคน
๘๓. เข้าไปในห้องที่ผ้าเหมียเขาอยู่ด้วยกัน
 โดยไม่ให้เขารู้เสียก่อน
๘๔. เก็บของตกเอามาเป็นของตน
๘๕. ในเวลาวิกาล ไปไหนไม่บอกใคร
๘๖. นิยมตามสมัย เช่น ทำกล่องเข็มแข่งกัน
๘๗. ทำเตียงตั้งสูงกว่า ๘ นิ้วพระสุคต
๘๘. ทำเตียงตั้งหุ้มนุ่น
๘๙. ทำผ้าปูนั่งเกินประมาณ
 คือ ๑.๕ x ๒ คืบพระสุคต (๒๕ ซม.)
๙๐. ทำผ้าปิดแผลเกินประมาณ คือ ๒ x ๔ คืบพระสุคต
๙๑. ทำผ้าอาบน้ำฝนเกินประมาณ
 คือ ๒.๕ x ๕ คืบพระสุคต
๙๒. ทำจีวรเกินประมาณ คือ ๖ x ๔ คืบพระสุคต

ปาฏิเทสนีย์เย ๔

๑. ภิกษุรับอาหารจากมือนางภิกษุณี
๒. ไม่ไล่ภิกษุณีผู้เจ้าก็เจ้าการ ให้คนเขาถวายอาหาร
๓. รับของเคี้ยวของฉันจากครอบครัวผู้ได้มรรคผลชั้นต้น
แต่ยากจน
๔. ภิกษุอยู่ป่า ยอมตามใจให้คนอื่นที่ไม่แจ้่งลวงหน้าในการ
ถวายทาน

เสขยวัตร

กิจพึงกระทำที่ภิกษุต้องลงมือประพฤติ กระทำ เรียกว่า
เสขยวัตร ถ้าไม่อย่างนั้นต้องอาบัติทุกกฏ

- ๑-๒. ภิกษุพึงระวังการนุ่งห่มให้เรียบร้อย
- ๓-๔. จักปิดกายด้วยดี เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๕-๖. จักระวังมือระวังเท้า เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๗-๘. จักทอดสายตาดำ เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๙-๑๐. จักไม่เวิกผ้า เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๑๑-๑๒. จักไม่หัวเราะ เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๑๓-๑๔. จักไม่พูดเสียงดัง เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๑๕-๑๖. จักไม่โคลงกาย เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๑๗-๑๘. จักไม่ไกวแขน เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๑๙-๒๐. จักไม่สั่นศีรษะ เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๒๑-๒๒. จักไม่เอามือค้ำกาย เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
- ๒๓-๒๔. จักไม่คลุมศีรษะด้วยผ้า เวลาเข้าบ้านและนั่งในบ้าน
๒๕. จักไม่เดินกระโหย่ง เวลาเข้าบ้าน
๒๖. จักไม่นั่งกอดเข่า เวลานั่งในบ้าน
๒๗. พึงระวังว่าจักรับอาหารบิณฑบาต โดยเคารพ
๒๘. เวลารับบาตร จักแลดูแต่ในบาตร
๒๙. การรับ ก็จักรับแกงพอสสมควรกับข้าวสุก
๓๐. รับพอสเสมอชอบปากบาตร
๓๑. จักฉันอาหารโดยเคารพ

๓๒. เวลาฉัน จักแลดูแต่ในบาตร
๓๓. เวลาฉัน จักไม่ซุดข้าวให้แหง
๓๔. จักฉันแกงพอสมควรกับจำนวนข้าวสุก
๓๕. จักไม่ฉันขยุ้มข้าวสุก ตั้งเตยอดลงไป
๓๖. จักไม่กลบแกง เพื่อจะรับแกงเต็มมากๆ
๓๗. ไม่ป่วยไม่ใช่ จักไม่ขอแกงหรือข้าวมาเพื่อตัวเอง
๓๘. จักไม่คอยดูจับผิดผู้อื่นที่กำลังฉันด้วย
๓๙. ไม่ทำคำข้าวให้ใหญ่นัก
๔๐. จักทำข้าวให้กลมกล่อม
๔๑. เมื่อคำข้าวยังไม่ถึงปาก จะไม่อ้าปากก่อน
๔๒. เวลาส่งข้าวเข้าปาก จะไม่สอดนิ้วเข้าไปในปาก
๔๓. เวลาข้าวยังมีอยู่ในปาก จักไม่พุด
๔๔. จักไม่ใช้วิธีโยนคำข้าวเข้าปาก
๔๕. จักไม่กัดคำข้าว
๔๖. จักไม่ทำกระพุ่มแก้มให้ตู่ย
๔๗. ไม่ฉันพลาบ สะบัดมือพลาบ
๔๘. ไม่ทำให้เมล็ดข้าวหล่นตก เวลาฉัน
๔๙. จักไม่ฉันແລບລິ້ນ
๕๐. จักไม่ฉันเกิดเสียงดังจับๆ
๕๑. จักไม่ฉันเกิดเสียงดังซุดๆ
๕๒. ไม่ฉันเลียมือ
๕๓. ไม่ฉันเลียบาตร
๕๔. ไม่ฉันเลียริมฝีปาก
๕๕. จักไม่เอามือเปื้อนจับภาชนะใส่น้ำ

๕๖. จักไม่ทำน้ำล้างบาตรซึ่งมีเมสึดข้าว ลงในบ้าน
๕๗. จักไม่ยอมพูดคุย
กับคนกางร่มในท่าไม้แสดงความเคารพ
๕๘. จักไม่ยอมพูดคุย
กับคนถือไม้พลองในท่าไม้แสดงความเคารพ
๕๙. จักไม่แสดงธรรม
กับคนถือคัสตราในท่าไม้แสดงความเคารพ
๖๐. จักไม่แสดงธรรม
กับคนถืออาวุธในท่าไม้แสดงความเคารพ
๖๑. จักไม่แสดงธรรม
กับคนสวมรองเท้าไม้ในท่าไม้แสดงความเคารพ
๖๒. จักไม่แสดงธรรม
กับคนสวมรองเท้าในท่าไม้แสดงความเคารพ
๖๓. จักไม่แสดงธรรม
กับคนผู้ขึ้นอยู่บนยานพาหนะที่ไม่แสดงความเคารพ
๖๔. จักไม่แสดงธรรม
กับคนผู้อยู่บนที่นั่งนอนในท่าไม้แสดงความเคารพ
๖๕. จักไม่แสดงธรรมกับคนนั่งอเข่าในท่าไม้เคารพ
๖๖. จักไม่แสดงธรรมกับคนโพกศีรษะในท่าไม้เคารพ
๖๗. จักไม่แสดงธรรมกับคนคลุมศีรษะในท่าไม้เคารพ
๖๘. เวลานั้นที่แผ่นดินจักไม่แสดงธรรมกับคนที่นั่งบนที่สูง
๖๙. เวลานั้นที่อาสนะต่ำ
จักไม่แสดงธรรมกับคนที่นั่งอาสนะสูง

๗๐. เวลายืนจ๊กไม่แสดงธรรม
กับคนที่นั่งโดยไม่แสดงอาการเคารพ
๗๑. เวลาเดินอยู่ข้างหลัง
จ๊กไม่แสดงธรรมกับคนที่เดินล้ำหน้าไป
๗๒. เวลาเดินอยู่ข้างทาง จ๊กไม่แสดงธรรมกับคนอยู่บนทาง
๗๓. พึงระวังว่าจ๊กไม่ยืนถ่ายอุจจาระ ถ่ายปัสสาวะ
๗๔. จ๊กไม่ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ บ้วนน้ำลาย
รดที่อื่นไม่สมควร
๗๕. จ๊กไม่ถ่ายอุจจาระ ถ่ายปัสสาวะ
บ้วนน้ำลาย ให้น้ำสกปรก

(สิกขาบทตอนนี้ ที่ยกขึ้นเป็นอาบัติอุลลัจจัยบ้าง ทุกกฏบ้าง ทุพภานิตบ้าง เป็น
สิกขาบทไม่ได้มาในพระปาติโมกข์)

อธิกรณ์ ๔

อธิกรณ์มี ๔ คือ

๑. วิวาทาธิกรณ์ การวิวาทกันในเรื่องเกี่ยวกับพระธรรมวินัย
๒. อนุวาทาธิกรณ์ การโจทฟ้องกันด้วยศีลวิบัติ เป็นต้น
๓. อาบัติตาธิกรณ์ การต้องอาบัติต่างๆ
๔. กิจจาธิกรณ์ เรื่องที่สงฆ์จะต้องจัดต้องทำที่เป็นสังฆกรรม

อธิกรณ์แต่ละอย่างจะระงับได้ด้วยสมณะ (วิธีระงับ) ๖ ไวกัง ดังนี้

๑. วิวาทาธิกรณ์

การวิวาทกันในเรื่องเกี่ยวกับพระธรรมวินัยย่อมระงับด้วยวิธีระงับ ๒ ประการ คือ

๑. ระงับในที่พร้อมหน้า (สัมมุขานัย)
๒. ระงับโดยถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ (เขภุยยสิกา)

๒. อนุวาทาธิกรณ์

การโจทฟ้องกันด้วยศีลวิบัติ (ความเสียหายเกี่ยวกับศีล) อาจารย์วิบัติ (ความเสียหายเกี่ยวกับความประพฤติ) ทิฏฐิวิบัติ (ความเสียหายเกี่ยวกับความเห็น) และอาชีวิวิบัติ (ความเสียหายเกี่ยวกับการเลี้ยงชีพ) ระงับด้วยวิธีระงับ ๔ ประการคือ

๑. ระงับในที่พร้อมหน้า (สัมมุขานัย)
๒. ระงับด้วยยกให้ว่ามีสติ (สติวินัย)

๓. ระวังด้วยยกให้ว่าเป็นบ้า (อุมุฟหวินัย)
๔. ระวังด้วยการลงโทษ (ตัสสปาปิยลิกา)

๓. อาบัติตาทิกรณ

การต้องอาบัติต่างๆ ระวังด้วยวิธีระงับ ๓ประการ คือ

๑. ระวังในที่พร้อมหน้า (สัมมุขาวินัย)
๒. ระวังด้วยถือคำสารภาพ (ปฏิญญาตกรณะ)
๓. ระวังด้วยให้เลิกแล้วกัน (ติณวัตตการกะ)

๔. กิจจาทิกรณ เรื่องที่สงฆ์จะต้องจัดต้องทำที่เป็นสังฆกรรม ระวังด้วยวิธีระงับประการเดียว คือระวังในที่พร้อมหน้า (สัมมุขาวินัย) ทรงปรับอาบัติปาจิตตีย์ แก่ผู้หรือพี่น้องทิกรณ ที่ชำระเสร็จไปแล้ว และปรับอาบัติปาจิตตีย์แก่ภิกษุผู้ให้ฉันทะแล้วบ่นว่าภายหลัง (เว้นแต่อทิกรณนั้นชำระไม่เป็นธรรม)

* จากพระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน

อธิกรณ์สมณะ ๗

(ว่าด้วยวิธีระงับอธิกรณ์)

ภิกษุฉัพพัคคีย์ (พวก ๖) ทำกรรมประเภทลงโทษแก่ภิกษุทั้งหลายที่ไม่ได้อยู่ต่อหน้า (เป็นการทำลับหลัง) คือตัชชนียกรรม (ข่มขู่) บ้าง, นิสกรรม (ถอดยศหรือตัดสิทธิ) บ้าง, ปัพพชาชนียกรรม (ขับไล่ออกจากวัด) บ้าง, ปฏิสารณียกรรม (ให้ขอขมาภคฤหัสถ์) บ้าง, อุกเขปนียกรรม (ยกเสียดจากหมู่ไม่ให้ใครคบ) บ้าง มีผู้ติเตียน

พระผู้มีพระภาคจึงทรงบัญญัติพระวินัย ห้ามทำการลับหลังผู้ถูกลงโทษ ทรงปรับอาบัติทุกกฏแก่ผู้ทำเช่นกัน

๑. สัมมุขานินัย (การระงับต่อหน้า)

คือความระงับอธิกรณ์ทั้ง ๔ นั้น ในที่พร้อมหน้าสงฆ์ ในที่พร้อมหน้าบุคคล ในที่พร้อมหน้าวัตถุ ในที่พร้อมหน้าธรรม

ทรงแสดงภิกษุที่เป็นบุคคล ฝ่ายไม่ตี ๓ ประเภท คือ

๑. บุคคล (คนเดียว)

๒. บุคคลหลายคน

๓. สงฆ์ (๔ รูป) ขึ้นไป ที่พูดไม่เป็นธรรมฝ่ายหนึ่ง

กับทรงแสดงภิกษุที่เป็นบุคคล ฝ่ายตี ๓ ประเภท คือ

๑. บุคคล (คนเดียว)

๒. บุคคลหลายคน

๓. สงฆ์ (๔ รูป) ขึ้นไป ที่พูดเป็นธรรมฝ่ายหนึ่ง

ฝ่ายที่พูดไม่เป็นธรรม แม้จะระงับเรื่องที่เกิดขึ้นในที่พร้อมหน้า
ก็เรียกว่า สัมมุขานัยเทียม และระงับอย่างไม่เป็นธรรม

ฝ่ายที่พูดเป็นธรรม ระงับเรื่องที่เกิดขึ้น เรียกว่า สัมมุขานัย
และระงับอย่างเป็นธรรม

๒. สติวินัย (การระงับด้วยการยกให้ว่าเป็นผู้มีสติ)

พระผู้มีพระภาค ทรงแนะนำวิธีระงับอธิภรณ ซึ่งเกิดขึ้นแก่พระ
อรหันต์ คือให้สงฆ์สวดประกาศให้สติวินัยแก่พระอรหันต์ ทรงแสดง
เงื่อนไข ๕ ประการ ในการให้สติวินัย คือ

๑. ภิกษุผู้ถูกโจทฟ้อง เป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่มีอาบัติ
๒. มีผู้กล่าวฟ้องเธอ
๓. เธอขอสติวินัย
๔. สงฆ์ให้สติวินัยแก่เธอ
๕. สงฆ์พร้อมเพรียงกันให้โดยธรรม

อย่างนี้จึงเรียกว่าการให้สติวินัยอันเป็นธรรม

๓. อมุพพิทวินัย (การระงับด้วยการยกให้ว่าเป็นบ้า)

ภิกษุชื่อ คัคคะ เป็นบ้า ได้ทำความผิดหลายประการ มีผู้
โจทฟ้อง พระผู้มีพระภาคจึงทรงแนะนำให้ระงับด้วยอมุพพิทวินัย โดย
ให้ผู้ถูกฟ้อง (ซึ่งตายแล้ว) ขออมุพพิทวินัย และให้สงฆ์สวดประกาศให้
อมุพพิทวินัยเป็นอันระงับ ด้วยยกให้ว่าเป็นบ้าในขณะทำความผิด

แต่ก็ทรงวางเงื่อนไขไว้ว่า ถ้าทำความผิดขณะที่รู้สึกตน และไม่
เป็นบ้า แต่แก้ตัวว่าไม่รู้สึกตน หรือรู้สึกเหมือนฝัน หรือแก้ตัวอ้าง

ความเป็นบ้า สงฆ์ให้อมุพหวินัยแก่เธอ ดังนี้ เรียกว่าไม่เป็นธรรม ถ้าตรงกันข้ามคือทำไปในขณะที่เป็นบ้าไม่รู้สีกตัวจริงๆ การให้อมุพหวินัยจึงเป็นธรรม

๔. ปฏินญาตการณะ (ระงับด้วยคำสารภาพของผู้ถูกฟ้อง)

ภิกษุฉัพพัคคีย์ลงกรรมแก่ภิกษุทั้งหลาย โดยไม่หวังคำสารภาพของภิกษุเหล่านั้น มีผู้ติเตียน พระผู้มีพระภาคจึงทรงบัญญัติพระวินัยห้ามทำเช่นนั้น ถ้าฝ่าฝืน ต้องอาบัติทุกกฏ

จึงทรงแสดงวิธีระงับอธิกรณ์ ด้วยการรับสารภาพของจำเลยที่ไม่เป็นธรรมและที่เป็นธรรม ที่ไม่เป็นธรรมคือ สารภาพผิดจากที่ทำลงไปจริง เช่น ต้องอาบัติหนัก สารภาพว่าต้องอาบัติรองลงมา หรือต้องอาบัติเบา สารภาพว่าต้องอาบัติหนัก ส่วนที่เป็นธรรมคือ ต้องอาบัติอะไร ก็สารภาพถูกต้องตรงตามนั้น

๕. เขภยยสีกา (การระงับด้วยถือเสียงข้างมาก)

ภิกษุทั้งหลายทะเลาะวิวาทกัน พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้ระงับอธิกรณ์ชนิดนี้ด้วยถือเอาเสียงข้างมาก ให้สมมติภิกษุผู้ให้จับสลาก (คำว่า สลาก แปลว่า ซี่ไม้สำหรับใช้ลงคะแนน) ภิกษุผู้ให้จับสลากจะต้องประกอบด้วยองค์ ๕ คือ ไม่ล่าเอียงเพราะรัก, เพราะเกลียด, เพราะหลง, เพราะกลัว และรู้ว่าอย่างไรเป็นอันจับ อย่างไรไม่เป็นอันจับ (คุมการลงคะแนนได้ดี) แล้วให้สวดประกาศแต่งตั้งภิกษุผู้ให้จับสลากเป็นการสงฆ์

แล้วทรงแสดงการจับสลาก (ลงคะแนน) ที่ไม่เป็นธรรมและที่

เป็นธรรม อย่างละ ๑๐ ประการ การจับสลากที่ไม่เป็นธรรมคือ ๑. อธิกรณ์เป็นเรื่องเล็กน้อย ๒. ไม่สุกลาภไปไกล ๓. ไม่ต้องคิดแล้วคิดเล่า ๔. รู้ว่าผู้กล่าวไม่เป็นธรรมมีมากกว่า ๕. รู้ว่าผู้กล่าวไม่เป็นธรรมอาจมีมากกว่า ๖. รู้ว่าสงฆ์จะแตกกัน (ถ้าชินลงมติ) ๗. รู้ว่าสงฆ์อาจแตกกัน ๘. จับสลากโดยไม่เป็นธรรม ๙. จับฉลากเป็นพวกๆ ๑๐. มิได้จับสลากตามความเห็นของตน ส่วนที่เป็นธรรมคือที่ตรงกันข้าม

๖. ตัสสปายสิกา (ระงับด้วยการลงโทษ)

ภิกษุ ชื่อ อุปาพะ ถูกฟ้องด้วยเรื่องต้องอาบัติในที่ประชุมสงฆ์ ปฏิเสธแล้วกลับรับ รับแล้วกลับปฏิเสธ ให้การกลับกลอก กล่าวเท็จต่างๆที่รู้ พระผู้มีพระภาคทรงทราบ จึงทรงแนะให้สงฆ์ ใช้วิธี ตัสสปายสิกา คือ ให้สงฆ์สวดประกาศเป็นการสงฆ์ลงโทษจำเลย (ตามควรแก่อาบัติ)

ทรงแสดงการทำตัสสปายสิกากรรม ที่เป็นธรรมว่าประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. ภิกษุเป็นผู้ไม่สะอาด ๒. เป็นผู้ไม่ยางอาย ๓. มีผู้เฝ้าฟ้อง ๔. สงฆ์ทำตัสสปายสิกากรรม (ลงโทษ) แก่เธอ ๕. สงฆ์พร้อมเพรียงกันลงโทษโดยธรรม

๗. ติณัตถการกะ (การระงับด้วยให้เลิกแล้วกัน)

ภิกษุทั้งหลายเกิดความบาดหมาง ทะเลาะวิวาทกัน ได้ประพฤติดละเมิดกิจอันไม่ควรแก่สมณะเป็นอันมาก ทั้งที่กล่าวด้วยวาจา และพยายามทำด้วยกาย ภิกษุทั้งหลายเห็นว่าถ้าพวกเราจะปรับกัน

ด้วยอาบัติเหล่านี้ บางทีอิภรณ์นั้นจะเป็นไปเพื่อความรุนแรง ถึงกับ
แตกแยกกันก็ได้ พระผู้มีพระภาคจึงทรงอนุญาตให้ระงับอิภรณ์ชนิด
นี้ ด้วยให้เลิกแล้วกันไป

ทรงแสดงวิธีสวดประกาศขอมติในที่ประชุมสงฆ์ ให้เป็นอันพ้น
อาบัติด้วยกันทั้งสองฝ่ายโดยมีภิกษุรูปหนึ่งแต่ละฝ่ายที่เสนอญัตตินั้น
เป็นผู้แสดงแทน เว้นอาบัติหนัก, เว้นอาบัติที่เนื่องด้วยคฤหัสถ์ เว้น
ผู้แสดงความเห็นแย้ง, เว้นผู้ไม่ได้ประชุมอยู่ในที่นั้น (คือมีผู้ขาด
ประชุม).

ตำราดูพระ

เป็นข้อความคัดลอกมาจากพระไตรปิฎก

เป็นพระพุทธรูปทำนายนเกี่ยวกับอนาคตภัยของพระพุทธศาสนา

เป็นการชี้ขุมทรัพย์อันยิ่งใหญ่แก่นักบวชที่ดี

เป็นวิธีขจัดสิ่งสกปรกให้ออกจากวงการคณะสงฆ์

เป็นคู่มือของภิกษุที่ต้องการ มรรค ผล นิพพาน

เป็นทางให้ทายกได้เลือกเนื่อนาบุญที่แท้

เป็นการแก้ปัญหาสังคมที่หมักหมมมานาน

เป็นป้อมปราการที่จะคุ้มครองพระพุทธศาสนา

ISBN : 978-616-03-0737-1

สื่อสารข้อมูลที่.....

www.thammasapa.com mobile : 089-210-5133

ขอกราบขอบพระคุณแด่ทุกท่านที่สนับสนุน และสมทบการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มนี้
โปรดช่วยอุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ราคาเล่มละ ๕๐ บาท